

Mare Kitsnik

Õpetajaraamat

vene õppekeelegra kutsekoolile

Tallinn 2008

Õppekomplekt on valminud Mitte-eestlaste Integratsiooni Sihtasutuse projekti „Eestikeelse õppe ja õppevara arendamine muukeelsetes kutsekoolides“ raames (2005–2008). Euroopa Sotsiaalfondist rahastatud projekt kavandati vastavalt Uuringukeskuse Faktum uuringule „Kutsehariduse areng venekeelsetes kutseõppeasutustes“ (2004). Projekti eesmärgiks oli luua tingimusi kvaliteetse eesti keele õppe läbiviimiseks ning arendada eestikeelse õppe metoodikat kutseõppeasutuste venekeelsetes rühmades. Projekti käigus koolitati üle 300 õpetaja ning anti välja 23 (e-)õppe-materjali ja metoodikaraamatut. Materjalid asuvad veebikeskkonnas *kutsekeel.ee*.

Retsensendid: Hiie Asser, Sille Lillestik ja Raili Pool

Toimetaja: Aime Kons

Kaas: Tiina Alver

Kaanefoto Euroopa Komisjoni fotopangast

Kujundanud ja küljendanud: Maaja Kukerman

Mare Kitsnik

Eesti keele õpetajaraamat vene õppekeelega kutsekoolile

 Kirjastus Ilo

Madara 14, 10612 Tallinn

Trükikoda Iloprint

Kõik õigused kaitstud. Ilma autoriõiguse omaniku eelneva kirjaliku loata pole lubatud ühtki selle raamatu osa paljundada ei elektroonilisel, mehaanilisel ega muul viisil.

Autoriõigus: Mitte-eestlaste Integratsiooni Sihtasutus, 2008

ISBN 978-9985-57-926-8

Tasuta tiraaž

Sisukord

<i>Hea eesti keele kui teise keele õpetaja!</i>	4
<i>Autorist</i>	4
<i>Õpetajaraamatu ülesehitus</i>	4
ÕPETAJARAAMAT	6
ESIMENE TEEMA. KELLEGA SUHTLEN?	7
TEINE TEEMA. KUHU MINNA?	15
KOLMAS TEEMA. MILLINE SÕIDUK ON PARIM?	22
NELJAS TEEMA. KAS TASUB PROOVIDA?	29
VIIES TEEMA. MIDA ÕPPIDA?	35
KUUES TEEMA. MIS ON EESTIS HUVITAVAT?	40
SEITSMES TEEMA. KAS MUL ON SEDA VAJA?	46
KAHEKSAS TEEMA. MIS JUHTUS?	52
ÜHEKSAS TEEMA. MIDA VÕIB LEIDA ARVUTIST?	58
ROLLIKAARDID	63

Hea eesti keele kui teise keele õpetaja!

„Eesti keele õppekomplekt vene õppekeeleaga kutsekoolile“ on esimene kutsekooli õppijate vajadustest lähtuv üldkeele õppematerjal.

Komplekt koosneb neljast osast: õpik, CD-plaat, töövihik ja õpetajaraamat ning on loodud kommunikatiivse ja ülesandepõhise õppemeetodi põhimõtete järgi. Komplekti abil on võimalik arendada kutsekooli õppijate suhtlemisoskust tasemeni, mis võimaldab neil Eesti ühiskonnas hakkama saada.

Õppematerjal pakub hulgaliselt tekste ja ülesandeid kõigi osaoskuste arendamiseks ning grammatika- ja sõnavarateadmiste laiendamiseks. Lugemistekstid põhinevad autentsetel, Eesti ajakirjandusest või internetist pärinevatel tekstidel. Kuulamisdialogid ja kirjutamisülesannete näidistekstid on autori kirjutatud, lähtutud on loomulikule keelekasutusele iseloomulikest joontest. Tekstide juurde kuuluvad mitut tüüpi ülesanded. Rääkimisülesannete puhul on püütud suurendada iga õppija rääkimisvõimalusi tunnis, selleks on kasutatud palju paaris- ja rühmatööd nõudvaid ülesandetüüpe. Grammatikateemade õpetamisel on välditud keerukat lingvistilist terminoloogiat. Teemade valikul on lähtutud nende funktsionaalsest olulisusest ja veaohtrusest. Üsna palju on kasutatud nn induktiivset meetodit, kus õppija näidete põhjal ise reegli tuletab. Grammatika õppimiseks on loodud ka mitmeid suulisi drillharjutusi ja mängu. Töövihiku lõpus on kokkuvõtlikud grammatikatabelid. Sõnavara õpetatakse põhiliselt fraaside koosseisus ja suur hulk vastavaid harjutusi on töövihikus. Töövihiku lõpus on mahukas eesti-vene sõnastik.

Üldteemad lähtuvad ainekavast, kuid iga teema juures on püütud leida sihtrühmale huvipakkuvad ja eakohased lahendused. Samuti on arvestatud õppijate varieeruva keeletasemega, kõik komplekti peatükid jagunevad nõrgemaks ja tugevamaks osaks. Komplekti kasutatav õpetaja saab seega teha valiku, lähtudes oma õppijate vajadustest ja võimalustest.

Täna veel kord kõiki kutsekoolide õpetajaid, kes õppekomplekti loomisele on kaasa aidanud! Loodan väga, et selle komplekti järgi töötamine pakub rõõmu ja rahuldust nii teile kui teie õpilastele!

Mare Kitsnik

Autorist

Mare Kitsnik on lõpetanud Tallinna Ülikooli lingvistika magistriõppe spetsialiseerumisega eesti keele kui teise keele erialal ja Tartu Ülikooli psühholoogia erialal. Ta on tegutsenud eesti keele kui teise keele õpetamise ja arendamise alal aastast 1990, töötanud keelefirma juhina ja õpetajana keelekursustel, üldhariduskoolis ning kõrgkoolis nii vene kui inglise keele baasil. Tema sulest on ilmunud eesti keele õpik kodakondsuse taotlejaile „Elame Eestimaal“ (1993), õppekassett algtasemele (1996, kaasautor Monika Soolu), kesk- ja kõrgtaseme õppekomplekt „Avatud ukсед“ (2002, kaasautor Leelo Kingisepp), eesti keele õppekomplekt muukeelse kooli 9. klassile (2004) ja eesti keele õppekomplekt iseõppijaile „Teach Yourself Estonian“ (2008, kaasautor Leelo Kingisepp). Samuti on ta avaldanud mitmeid eesti keele kui teise keele grammatika- ja sõnavaraõpet käsitlevaid artikleid.

Õpetajaraamatu ülesehitus

Õpetajaraamatu alguses on lühidalt toodud üldinfo õpiku, CD-plaadi, töövihiku ja õpetajaraamatu kohta. Seejärel on esitatud õppekomplekti üheksa suurt teemat. Iga teema iga ülesande juures on kirjas selle eesmärk ja autori nägemus ülesande läbiviimisest. Mõnikord on lisatud ka soovitusi ülesande lihtsustamiseks või nõudlikumaks muutmiseks. Võimaluse korral on lisatud ülesande vastused. Kui ülesande juurde kuulub ka töövihiku ülesanne, on see ära märgitud. Iga teema lõpus on esitatud ka töövihiku ülesannete vastused.

Õpetajaraamatu teises osas on rollikaardid ja töölehed.

ÕPIK

Õpik on jagatud 9 suureks õppeteemaks. Teemade loetelu on esitatud õpiku alguses olevas sisujuhis.

Iga õppeteema jaguneb 7 alaosaks, iga osa alguses on esitatud osa pealkiri (nt KUULAMINE JA RÄÄKIMINE). Alaosa pealkiri märgib põhilisi osaoskusi, mille arendamisega selles osas tegeletakse. Et osaoskusi pole sageli võimalik rangelt eristada, on igas osas tegeletud ka teiste osaoskustega (nt kirjutamise juurde kuulub tihti ka lugemine jne).

Esimesed kolm alaosa on tähistatud numbriga 1 ja mõeldud nõrgema tasemega õppijatele põhiteadmiste andmiseks. Järgmised neli alaosa on tähistatud numbriga 2 ja mõeldud tugevamatele õppijatele. Tugevamate rühmadega võib teha ka kergema osa ülesandeid, sel juhul läbitakse materjal kiiremas tempos. Nõrgemate õppijate puhul on soovitatav keskenduda kergema osa ülesannetele ja teha raskemast osast ülesandeid valikuliselt õpetaja äranägemisel.

Iga alaosa ülesannete numeratsioon algab ühest.

KUULAMINE JA RÄÄKIMINE 1

See osa algab CD-plaadilt kuulatava teksti ja sellega seotud ülesannetega. Üldjuhul on kuulamismaterjaliks dialoog (ametiasutuses, kaupluses, sõprade vahel vm), ühes teemas ka raadiouudised. Dialoogide tekstid on kirjutanud õppekomplekti autor, järgides loomulikule keelekasutusele iseloomulikke jooni. Dialooge esitavad kooliteatri näitlejad.

Dialoogi juurde kuuluvad erinevad kuulamisesanded: üldist arusaamist mõõtvad ülesanded ja detailse info leidmist nõudvad harjutused. Dialoogidest aitavad aru saada töövihiku ülesanded, milles on esitatud fraase dialoogist koos tõlgetega vene keelde.

Dialoogide kuulamisele järgnevad rääkimisesanded. Tavaliselt on esimene rääkimisesanne kuulamisteksti fraaside lõpetamine mälu järgi või oma sõnadega. Sellised ülesanded võimaldavad töötada paaris (kõik õppijad saavad rääkida samal ajal). Kasulik on teha dialoog läbi mitu korda (vahetades rolle ja soovi korral ka vestluskaaslasiga).

Teine rääkimisesanne nõuab vaba vestlust ilma abistavate fraasialgusteta. See ülesanne viiakse tavaliselt läbi rollikaartidega. Rollikaardid on esitatud õpetajaraamatu teises osas, nendest tuleb teha koopiad. Õpetajaraamatus on ülesande juhise juures märgitud vastavate rollikaartide numbrid.

Sageli on selle osa lõpus veel ülesanne, milles õppijad peavad valima ühe vestlusteema ja sellel lühidalt rääkima. Seda ülesannet võib täita ka kodutööna tehtava kirjutusülesandena.

GRAMMATIKA JA LUGEMINE 1

See osa käsitleb algajatele vajalikke grammatikateemasid. Et tegemist on kutsekoolile mõeldud õppematerjaliga, on teadlikult välditud pikki ja keerukaid teoreetilisi grammatikaseletusi. Grammatika õpetamisel on väga tähtsaks peetud huvi tekitamist keelenähtuste vastu ja näitamist, et grammatika on jõukohane ja võib olla isegi lõbus.

Mitmetes ülesannetes on kasutatud induktiivset meetodit, st õppija peab ise näidete põhjal grammatilise reegli tuletama.

Grammatikaosas on üldjuhul palju erinevaid teemasid. Seega peab õpetaja valima, millal ta üht või teist käsitleb. Kindlasti ei ole mõeldav teha järjest läbi kõik ülesanded. Kõige parem on neid oskuslikult põimida teiste osade vahele (nt esimeses teemas kuulata kõigepealt dialoogi ja proovida teha fraaside lõpetamise ülesannet. Selle käigus tekib vajadus järgarvude korrektse käänamise järele. Seetõttu võiks pöörduda vastava grammatikaosa poole, tuletada meelde järgarvude käänamine (selleks on olemas ka abistav grammatikalisa töövihiku lõpus, mängida järgarvude käänamist kinnistavaid mängu ja seejärel pöörduda tagasi dialoogi juurde ning teha rollikaartidega ülesanne). Kui aga teha neid ülesandeid tugevamate õppijatega, pole võib-olla vajalik järgarvude käänamise korramisele nii palju aega pühendada ja siis võib selle grammatikaosa ka vahele jätta.

Kindlasti on soovitatav läbi teha kõik mängulaadsed ülesanded (suuline ja spontaanne grammatiliste vormide kasutamise drillimine on väga vajalik).

Sageli on ühendatud ka lugemisülesanne ja grammatikaülesanne. See aitab õppijail paremini mõista grammatika rolli tegelikus keelekasutuses ja muudab grammatika õppimise lihtsamaks ning huvitavamaks. Kokkuvõtlikud grammatikalised on esitatud töövihiku lõpus.

Grammatikateemade juures on ära toodud vastavate lisade numbrid.

KIRJUTAMINE 1

Komplekti nõrgema osa kirjutusülesannetes õpitakse looma algtaseme tekste: täitma ankeete, kirjutama isiklikke kirju, pidama kaaslastega lühikirjavahetust jne.

Kirjutamisülesanded algavad tihti autentse näitega, mis on samaaegselt ka lugemistekst (selle juures on erinevad ülesanded). Seejärel tegeletakse tekstis esinevate fraaside mõistmise ja omandamisega. Lõpuks luuakse ise analoogne tekst. Kirjutamisülesandeid on soovitatav (ja mõne ülesande, nagu näiteks kirjavahetuse puhul ainumõeldav) täita tunnis.

KUULAMINE JA RÄÄKIMINE 2

Õppekomplekti raskema osa kuulamistekstideks on autentsed intervjuud õppijate eakaaslastega, diktoritekstid ja laulud. Tekstide juurde kuuluvad mitmesugused kuulamisülesanded. Kuulamisülesannetele järgnevad rääkimisülesanded (arvamuse avaldamine kuuldu kohta, oma arvamuse avaldamine antud teema kohta, rollimängud jms).

LUGEMINE JA RÄÄKIMINE 2

Selle osa lugemistekstid on pikemad ja nii sõnavara kui keelekonstruktsioonide poolest keerukamad kui nõrgema osa tekstid. Tekstid on pärit Eesti ajakirjandusest ja internetist ning nende valikul on silmas peetud, et need oleksid sihtrühmale huvipakkuvad ja ärgitaksid oma arvamust avaldama.

Tekstide juurde kuuluvad mitmekesised lugemisülesanded. Lugemisülesannetele järgnevad teemakohased rääkimisülesanded.

KIRJUTAMINE 2

Kirjutamisosas õpitakse looma poolametlikus stiilis tekste (nt enesetuvustust konkursil osalemiseks, avaldust mingile üritusele mineku jaoks loa küsimiseks, pretensiooni reisifirmale, ülevaadet toimunud sündmusest). Alati on esitatud vastava kirja näide, mille juurde kuuluvad mitmesugused ülesanded (nii teksti mõistmist kontrollivad, poolametlikku kirja sobivate keelekonstruktsioonide ja sõnavara valikule tähelepanu juhtivad). Osa lõpus loovad õppijad ise analoogse teksti.

GRAMMATIKA 2

Grammatikaosa on keerukam kui GRAMMATIKA 1, kuid ka siin keskendutakse eelkõige funktsionaalselt olulistele ja vaeohtlikele teemadele. Nagu nõrgemas osas, ei ole ka siin mõttekas teha grammatikaülesandeid järjest, vaid neid tuleks põimida teiste ülesannete vahele. Mitmete ülesannete puhul on kasulik uurida ka töövihiku lõpus olevaid grammatikatabeleid.

CD-PLAAT

CD-plaadil on õppekomplekti kuulamismaterjal. Kuulamistekstide ärakirjutused on üldjuhul õpiku lõpus. Nõrgema osa kuulamisdioloogide tekstid on töövihikus vastavas harjutuses ja laulude tekstid on õpikus vastavas teemas.

TÖÖVIHIK

Töövihikus on kolm osa:

- harjutustik,
- grammatikatabelid,
- eesti–vene sõnastik.

Töövihiku harjutused toetavad õpiku teemade mõistmist ja omandamist. Töövihiku elektrooniline variant asub veebikeskkonnas *kutsekeel.ee*.

ÕPETAJARAAMAT

Õpetajaraamatus on kaks osa:

- seletused õppekomplekti teemadega töötamiseks ja ülesannete vastused,
- rollikaardid ja töölehed.

KUULAMINE JA RÄÄKIMINE 1

Dialoog „Uus dokument“

GRAMMATIKA JA LUGEMINE 1

Nimed • Sünniaeg • Käänded • *Kelle? / Kelle juures?* • Isikulised asesõnad

KIRJUTAMINE 1

Ankeedi koostamine • Ankeedi täitmine

KUULAMINE JA RÄÄKIMINE 2

Huvitav sõber • Räägime sõpradest

LUGEMINE JA RÄÄKIMINE 2

Noortesaade „Õige valik“ • Tutvustame telemänge

KIRJUTAMINE 2

Tutvustus telesaates osalemiseks

GRAMMATIKA 2

Sõnatüüp *kaaslane* • Tagasõnad *kohta / põhjal / teel* • Sõnade *käima ja minema* reksioon • Ühendverbid abisõnaga *välja*

KUULAMINE JA RÄÄKIMINE 1

1. Eesmärk: häälestada õppijad suhtlemise teemale.

Õppijad moodustavad näite eeskujul küsimusi ja vastavad neile. Esimese ja teise küsimuse moodustamisel tuleb kasutada kastides lisatud sõnavara. Juhtige õppijate tähelepanu ainsuse ja mitmuse vormide erinevustele, laske neil endil leida mitmuse tunnused. Esimesele küsimusele vastates peaksid õppijad kasutama ka hallil taustal olevaid väljendeid.

Alguses töötage koos terve õpperühmaga, seejärel võiksid õppijad töötada paaris.

2. Eesmärk: häälestada õppijad ülesande 3 dialoogi kuulamisele.

Ülesandes on esitatud kaks nuputamisküsimust, mille vastused on kuulamistekstis. Laske õppijail vastuseid pakuda, ärge neile esialgu õigeid vastuseid öelge.

Vastused: 1 – *Ta elab Valgas ja ütleb, et Valga on ainuke nii suur linn, mis ei mahu Eestisse ära ja pool linna on Lätis.*
2 – *Tema sünnipäev on 29. veebruaril, seega ainult iga nelja aasta järel.*

3. Eesmärk: harjutada tavakiirusega dialoogi kuulamist.

Vastused: 1a, 2a, 3b, 4b, 5b.

4. Eesmärk: õppida kuulamistekstist detailset infot leidma.

Vastused:

Dokumendi nimetus	ID-kaart	Dokumendi saamise põhjus	vana dokument on rikutud
Eesnimi	Taniel	Perekonnanimi	Dorm
Kodakondsus	Läti	Elukoht	Valga, Hõbeda puiestee 67–90
Sünniaeg	29.02.1988	Dokumendi kättesaamise koht	sobiv pangakontor
Riigilõivu tasumine	Näide: tasutud	Dokumendi kättesaamise aeg	ühe kuu pärast

TV 1, 2, 3, 4

5. Eesmärk: arendada arutlusoskust.

Alguses võiksid õppijad töötada paaris ja seejärel arutatakse samu küsimusi koos kogu õpperühmaga. Õppijad peaksid kindlasti püüdma oma arvamusi ka põhjendada. Ülesandel ei ole ainuõigeid vastuseid.

6. Eesmärk: õppida vestlema ametiasutuses ja arendada rääkimisladusust.

Ülesandes on esitatud fraasialgused, mis kordavad üldjoontes kuulamistekstis 1 esitatud dialoogi.

- Laske õppijail valida rollid: õppija A on klient ja õppija B on ametnik. **NB!** Kui õppijad on erineva keeletasemega, võiks ametniku rolli esimesena täita tugevam õppija.
- Seejärel töötavad õppijad paarides ja koostavad dialoogi, lõpetades fraasid mälu järgi. Seejuures ei pea kasutama täpselt sama teksti, mis olid kuulamistekstis, kuid seal esinenud infot peaks üldjoontes kordama, muidu ei tule dialoog hästi välja. **NB!** Kõik paarid töötavad samaaegselt.
- Kui dialoog on üks kord läbi tehtud, vahetatakse rollid ja tehakse sama dialoog uuesti.

Nõrgem rühm: Tehke esimene kord dialoog läbi nii, et mängite ise ametniku rolli ja mõni tugevam õppija mängib kliendi osa. Seejärel laske kahel õppijal dialoogi teha ja aidake neid vajaduse korral. Edasi järgneb tavapärase töö paarides.

Tugevam rühm: Õppijad võivad dialoogi laiendada.

7. Eesmärk: õppida suhtlema situatsioonis *ametnik – klient*.

- Jagage õppijad paaridesse, andke ühele paarilisele rollikaart 1 ja teisele paarilisele rollikaart 2.
- Õppijad peavad vestlema paaris, lähtudes seejuures oma rollikaardil antud infost. **NB!** Kõik paarid töötavad samaaegselt.

NB! Ärge tehke ülesandeid 7 ja 6 samas tunnis.

8. Eesmärk: arendada rääkimisladusust.

- Laske õppijail nimetada isikut tõendavad dokumendid, mis neil on, ja kirjutage kõik nimetused tahvlile.
- Laske õppijail valida üks ülesandes esitatud teema ja valmistuda sellest lühidalt rääkimiseks. Seejuures võiksid nad kirja panna mõned põhipunktid, millest kavatsevad rääkida. Vajalike sõnade või väljendite teadasaamiseks võivad õppijad kasutada teie abi.
- Üks õppija jutustab oma teemast. Seejärel esitavad kuulajad täpsustavaid küsimusi, millele rääkija vastab.

Tugevam rühm: Õppijad võivad vestelda paaris kõigil kolmel teemal. Ülesanne muutub nõudlikumaks, kui sellele lisada ajapiirang, nt peab üks õppija rääkima ühel teemal järjest vähemalt üks minut või peavad õppijad paaris vestlema järjest vähemalt kolm minutit.

Lisavõimalused: Pärast ülesande täitmist suuliselt võib selle anda ka kirjalikuks kodutööks.

GRAMMATIKA JA LUGEMINE 1**1. Eesmärk:** teadvustada nimede kirjutamise erinevusi eesti ja vene keeles.

- Laske õppijail kuulata teksti number 2 ja kirjutada üles seal kõlanud nimed: *Ülle Kabonen, Mihhail Davõdov, Jane Smith*.
- Seejärel laske mõnel õppijal esimene nimi tahvlile kirjutada ja teistel õppijatel öelda, kas see on kirjutatud korrektselt või mitte. Tehke sama ka kahe ülejäänud nimega.
- Arutage koos õppijatega, mille poolest erineb nimede kirjutamine eesti ja vene keeles (nt *Mihhail* kirjutatakse eesti keeles kahe *h*-ga, aga vene keeles ühega, inglise nimed kirjutatakse vene keeles häälduse järgi, eesti keeles aga nii nagu originaalis). Juhtige õppijate tähelepanu ka asjaolule, et eesti keeles on *g*, *b* ja *d* nõrgad häälikud ning *k*, *p* ja *t* tugevad häälikud, kõik nad on helitud. Sõna alguses hääldatuna puudub tavaliselt tugevate ja nõrkade häälikute vahel erinevus ja seetõttu võivad eestlased tihti küsida, kas nimi kirjutatakse tugeva või nõrga *t* või *p*-ga.
- Laske igal õppijal kirja panna oma nimi ja veel kolme talle tähtsa inimese nimed. Käige klassis ringi ja kontrollige ning abistage vajaduse korral. **NB!** Vene nimede kirjutamiseks on kasutusel eri süsteemid, ametlikes dokumentides peab inimene kirjutama oma nime nii, nagu see on passis.
- Laske õppijail tuua veel näiteid vene nimede ja võõrnimede kohta ja need üles kirjutada.

Tugevam rühm: Laske õppijail leida grammatikalisast oma nime kirjutamise erinevad võimalused. **NB!** Tegemist on põhjaliku ja keeruka tabeliga. Eesmärk pole reeglite omandamine, vaid eri võimaluste teadvustamine.

2. Eesmärk: harjutada nimede kirjutamist.

Töötage mängujuhise järgi.

3. a. Eesmärk: harjutada kuupäevade ja aastaarvude mõistmist kuulmise järgi.

- Laske õppijail öelda, kes on ülesandes nimetatud inimesed ja mida nende kohta veel teatakse. Kui mõnda inimest ei tunne mitte keegi, siis tutvustage teda ise.
- Seejärel lugege juhuslikus järjekorras ette sünniajad ja paluge õppijail need numbritega üles kirjutada.
- Kontrollige üleskirjutuste õigsust (võite lasta sünniajad tahvlile kirjutada või vene keeles ette lugeda).
- Laske õppijail üks sünniaeg eesti keeles ette lugeda ja pakkuda, kellele see kuulub.
- Laske samamoodi leida kõigi isikute sünniajad.

Sünniajad

Andrus Kivirähk (kirjanik) – 17. augustil 1970. aastal
 Oskar Luts (kirjanik) – 7. jaanuaril 1887. aastal
 Tanel Padar (laulja) – 27. oktoobril 1980. aastal
 Kristina Šmigun (suusataja) – 23. veebruaril 1977. aastal
 Anne Veski (laulja) – 27. veebruaril 1956. aastal

b. Eesmärk: harjutada järgarvude käänamist.

Laske õppijail ära arvata ühe kaaslaste sünnipäev. Selleks tuleb pakkuda kuupäev, mille peale vastaja ütleb *varem*, kui tema sünnipäev on pakutud kuupäevast varem, ja *hiljem*, kui sünnipäev on pakutud kuupäevast hiljem. Seejärel pakutakse järgmine kuupäev ja niimoodi jätkates jõutakse õige päevani. Pakkudes peavad õppijad järgarve korrektselt käänama.

Kui õppijad teavad üksteise sünnipäevi, siis võivad nad ära arvata mõne sugulase või sõbra sünnipäeva.

Nõrgem rühm: Korrake enne ülesande tegemist järgarvude (ja soovi korral ka põhiarvude) põhivorme grammatikaliste 15 ja 14 abil.

4. Eesmärk: juhtida õppijate tähelepanu formaalse ja mitteformaalse keelekasutuse erinevustele.

Õiged vastused: 1 – a, 2 – b, 3 – b, 4 – a, 5 – b, 6 – a, 7 – b, 8 – a.

5. Eesmärk: korrata käänandeid ja küsisõnu.

- a. • Veenduge, et õppijad mõistavad kõiki küsimusi ja vastuseid.
 • Laske õppijail vastata küsimustele individuaalselt.

b. Laske õppijail töötada paaris ja ära arvata, kuidas paariline küsimustele vastas. Seejuures peavad nad kasutama täislauseid, nt *Ma arvan, et sinu kõige parem sõber on üks kursusekaaslane*.

c. Laske õppijail endil vastused tuletada.

Vastused: 1 – *Sama lõpp on: kellele? kellel? kellest? kellega?* (tegelikult kõigil peale kolme esimese käände). *Sama lõpp ei ole: kes? kelle? keda?* 2 – *lemmikmuusikute, kuulsate sportlaste; kursusekaaslastele, trennikaaslastele, töökaaslastele; kõigil sõpradel, naabritel; pereliikmetelt, koolikaaslastelt, parimatelt sõpradelt; tüdrukutest, poistest, pereliikmetest, tuntud inimestest; uute kursusekaaslastega, reisikaaslastega. Mitmuse tunnus on (kõigi käänete puhul peale nimetava) -te või -de.* 3 – *Ei ole nimetavas käändes, omastavas käändes ja osastavas käändes.*

Tugevam rühm: Uurige ka grammatikalisid. Tutvuge sõnade *keegi* ja *mitte keegi* käänamisega. Selgitage, et see sõna käändub samuti nagu vastav küsimus + liide *-ki* (*-s* ja *-t* kõrval) või *-gi*, nt *kelle? – kellegi, mitte kellegi; kellel? – kellelki, mitte kellelki*. Juhtige õppijate tähelepanu ka asjaolule, et *mitte* võib eituse korral ka puududa, nt *Ma ei näinud mitte kedagi. = Ma ei näinud kedagi.*

6. Eesmärk: käänete kasutamise ja küsisõnade kordamine ning reksioonierinevuste teadvustamine.

- Veenduge, et õppijad saavad kõigist fraasidest aru.
- Tehke ülesanne esimene kord läbi terve rühmaga, jälgige seejuures küsimuste korrektset esitust ja abistage vajaduse korral vastuste moodustamisel. Õppijad võivad vastamisel kasutada ka nimesid.

Ilma hüüumärgita küsimused: *Kellele sa saadad kõige rohkem sõnumeid? Kellega sa tahaksid tutvuda? Kellel sa said viimati kingituse? Kellele sa laenaksid oma riideid? Kelle sünnipäev tuleb varsti? Kellele sa viimati midagi*

kinkisid? Kellega sa lähetsid koos peole? Kellega sa viimati rääkisid? Kellel on palju huvitavaid ideid? Kellest sa lugesid viimati lehest? Kellega sa lähetsid koos matkama? Kelle kodu on sinu kodu lähedal? Kellele sa viimati helistasid? Kellele sa laenaksid raha? / Kellelt sa laenaksid raha?

Hüüumärgiga tähistatud küsimused: Keda sa natuke kadestad? Kellelt sa ei julge kõike küsida? Keda sa imetled? Keda sa mõnikord aidad? Kellel sa viimati külas käisid? Kellelt sa kuulsid viimati midagi huvitavat?

- Laske õppijail vestelda paaris: küsida ja vastata. Aidake õppijaid vajaduse korral vastuse moodustamisel.

Nõrgem rühm: Enne paaristöö tegemist pange koos kogu õpperühmaga kirja igale küsimusele sobivaid vastuseid, nt *Kellele sa saadad kõige rohkem sõnumeid? – sõbrale, vennale, Leenale, kolleegidele.*

TV 5

7. Eesmärk: harjutada küsimuste *kellel?* ja *kelle juures?* õiget kasutust.

Need küsimused valmistavad vene emakeelega õppijatele raskusi, sest vene keeles on mõlemal sama vaste. Eesti keeles väljendab *kellel?* tavaliselt omamist ja *kelle juures?* asukohta.

Laske õppijail ka ise mõned laused moodustada.

8. Eesmärk: harjutada isikuliste asesõnade käänamist.

- Töötage kogu õpperühmaga. Laske tõlkida tabelis olevad vormid. Juhtige õppijate tähelepanu asjaolule, et mitme käände puhul on asesõnal nii pikem kui lühem vorm ja rõhutage, et rohkem kasutatakse lühivorme. Seejärel laske igal õppijal valida üks asesõna ja moodustada selle vormid. Jälgige seejuures, et kõiki asesõnu valitaks enam-vähem ühepalju.
- Eesmärk: teadvustada, et eesti keeles ei ole asesõnal *tema* eraldi nais- ja meessugu ning ei sobi seepärast antud tüüpi lausetesse (pole arusaadav, kes keda kinno kutsus).

9. Eesmärk: harjutada isikuliste asesõnade *sina*, *tema* ja *teie* käänamist.

TV 6

KIRJUTAMINE 1

1. Eesmärk: tutvuda Julia Bomaniga, kelle täidetud ankeeti loetakse järgmises ülesandes, ning harjutada küsimuste esitamist.

- Laske õppijail vaadata Julia Bomani fotot ja öelda (või arvata), kes see naine on.
- Veenduge, et õppijad mõistavad kõiki esitatud küsisõnu.
- Laske õppijail endale Julia Bomani kohta küsimusi esitada ja vastake küsimustele. **NB!** Kui mõni õppija on ise Julia Bomani tegevusega kursis, laske temal küsimustele vastata.

Nõrgem rühm: Moodustage koos õpperühmaga iga küsisõnaga mõned küsimused ja laske need üles kirjutada.

TV 7

Materjal õpetajale ja lisamaterjal õppijatele

Julia Boman

Julia Boman on sündinud 3. augustil 1981. aastal Narvas. Ta on lõpetanud Narva Pähklikimäe gümnaasiumi ja Narva Muusikakooli kitarrerialal.

Pärast keskkooli lõpetamist kolis Julia Tartusse ja astus Tartu ülikooli inglise filoloogia erialale, mille hiljem ka edukalt lõpetas. Samuti õppis ta Tartu muusikakoolis. Tartus hakkas neiu ka ise laule kirjutama (õnnetu armastuse tõttu).

Julia on osalenud Eesti Televisiooni konkursil „Kaks takti ette“. Enda kirjutatud lüürilise lauluga „Share the Moon“ saavutas neiu finaalis teise koha. Pärast seda hakkasid Julia Bomani vastu huvi tundma tuntud eesti muusikud, tulid esinemiskutsed ja valmis plaat „Vagabond“, kus kõlavad džässilikud, bluusilikud ja rokilikud laulud. Oma plaadi tegi Julia ise algusest lõpuni: kirjutas muusika ja sõnad, mängis ja laulis, lindistas, maksis ja reklaamis. Selleks, et plaat välja anda, müüs ta maha oma vana auto Mitsubishi. Hiljem on neiu on võitnud veel mitmeid muusikaauhindu. Julia mängib mitmes ansambelis, millest tuntumad on Tartu bänd Cry Baby ja

Jazz Duo. Ta ei soovi aga hakata esinema reisilaevadel või muusikalilavadel ja arvab, et Eestis vaid muusikaga ära elada pole võimalik.

Julia Boman räägib vabalt vene, inglise, prantsuse ja eesti keelt. Laulab ta peamiselt inglise keeles, mõned lood on ka prantsuskeelsed. Eesti keeles laulmist peab ta raskeks ä-de ja ö-de tõttu.

Praegu õpib Julia Tartu ülikooli politoloogia osakonna magistrantuuris ja töötab samas projektijuhi assistendina. Neiule meeldib Tartus väga, kuid ta pole unustanud ka oma sünnilinna Narvat ja arvab, et seal on rikas kultuurielu. Side vanematega on tugev, kuid Narva päriselt tagasi minna Julia ei kavatse.

Vabal ajal käib Julia hea meelega eksootilistes paikades, näiteks mägisel Tiibetis, Indias või Sahara kõrbes. Neiule meeldib väga ka raamatuid lugeda, tema eelistuseks on pisut sünged ja natuke imelikud romaanid.

2. Eesmärk: häälestada õppijad ankeedi täitmise teemale.

- Õelge õppijaile, et järgnev meelelahutuslik ankeet on pärit noorteajakirjast ja sellele on vastanud Julia Boman.
- Laske õppijail tõlkida sõnad, millest nad aru ei saa.
- Laske õppijail kahe minuti jooksul ankeedi vastused pähe õppida.
- Seejärel paluge õppijail õpikud sulgeda ja esitage neile küsimusi Julia Bomani vastuste kohta.

3. Eesmärk: õppida meelelahutusliku ankeedi koostamist ja kaaslaste küsitlemist.

- a.**
- Õelge õppijaile, et nende ülesanne on koostada huvitav ankeet noorteajakirja jaoks. Eeskujuks võib seejuures olla ülesande 2 ankeet, kuid otseselt selle küsimusi korrata ei ole soovitatav.
  - Andke õppijaile aega küsimuste väljamõtlemiseks ja kirjapanekuks. Vajaduse korral abistage. Juhtige õppijate tähelepanu ka sellele, et ankeeti ei kirjutata tervikküsimust. Ankeet tuleks kirjutada paberilehele.
  - Iga õppija küsitleb üht kaaslast (soovitatavalt sellist, kellega ta muidu vähem suhtleb) ja täidab tema kohta ankeedi.
- b.**
- Koguge täidetud ankeedid kokku ja jagage juhuslikus järjekorras uuesti laiali. Kui keegi saab oma ankeedi, siis vahetage see ära.
  - Iga õppija loeb ankeedi vastused ette, kasutades seejuures täislauseid. Kaaslased püüavad ära arvata, kelle vastused need on.

KUULAMINE JA RÄÄKIMINE 2

1. Eesmärk: häälestada õppijad järgneva teksti kuulamisele.

Õige vastus on pilt C. Ärge seda õppijaile enne teksti kuulamist õelge.

2. Eesmärk: harjutada kuulamistekstist info leidmist.

Vastused: 1 – Vale, tal on 10–15 head sõpra. 2 – Õige. 3 – Õige. 4 – Vale, ta on Kolumbiast pärit, aga praegu elab Eestis. 5 – Vale, nad tutvusid Eestis. 6 – Vale, nad suhtlevad inglise, eesti ja hispaania keeles. 7 – Õige. 8 – Vale, nad ei kohtu väga tihti. 9 – Vale, ainult Alberto laulab ja mängib kitarri. 10 – Õige.

TV 9

3. Eesmärk: arendada vestlus- ja arutlusoskust.

LUGEMINE JA RÄÄKIMINE 2

1. Eesmärk: õppida kuulutusest infot leidma ja häälestada õppijad järgmiste ülesannete täitmisele.

TV 10

2. Eesmärk: õppida lugemistekstist infot leidma.

Vastused: 1 – mitmendat korda, 2 – väga palju, 3 – kolm, 4 – loosi teel moodustatakse paar, kes käib ühes huvitavas kohas „kohtamas”; üksi jäänud kaaslane vaatab teiste tegemisi pealt. 5 – oma soo ainus esindaja valib õhtul, kes ülejäänud kahest mängijast jääb saatesse, 6 – niikaua, kuni ta välja langeb või niikaua, kuni leiab endale kaaslast, kellega koos soovib saatest paarina lahkuda.

3. Eesmärk: arutlusoskuse arendamine.

b. Vastused:

Mängija nimi	Mis oli saatesse mineku eesmärk?	Mis ei olnud saatesse mineku eesmärk?	Kas ta leidis saatest kaaslase ja kuidas nende suhe edasi arenes?
Maarius	otsis seiklusi ja ka edevuse pärast	ei läinud saatesse pruuti otsima	ei leidnud
Anželika	lootis leida noormeest, kellega koos aega veeta ja tahtis proovida telesaates osaleda	ei läinud saatesse elu armastust otsima	ei leidnud
Egle	sõbrannad sundisid	–	jah, nad on ka praegu paar
Hendrik	tahtis näha, kuidas telesaadet tehakse	–	jah, nad on ka praegu paar

TV 11

4. Eesmärk: rääkimisoskuse arendamine.

- Laske õppijail töötada paaris. Iga paar peab valima mingi telesaate, mida nad soovivad kirjeldada, ja valmis- tuma järgmiste küsimuste abil sellest rääkima. Vajaduse korral abistage õppijaid.
- Seejärel tutvustab iga paar oma saadet. Kaaslased kuulavad ja püüavad ära arvata, mis saatest jutt käib.

KIRJUTAMINE 2

1. Eesmärk: tutvuda poolametlikus vormis enesetutvustustega.

Laske õppijail kirjad läbi lugeda ja kummastki kirjast leida küsitud info.

Vastused: a – 19-aastane tartlane Viktor ja 20aastane Aare Raplast. b – Viktor töötab ehitajana, tegeleb spordiga ja nädalavahetustel käib koos sõpradega väljas. Aare praegu ei tööta, talle meeldib plaate kuulata ja kitarri mängida, mõnikord käib ta karaoket laulmas ning korraldab noortele pidusid ja muid meelelahutusüritusi. c – Viktor on tõsine, rahulik, julge ja sõnakas. Aare on naljamees. d – Viktorile meeldivad iseseisvad ja majanduslikult kindlustatud neiud. Aarele meeldivad kenad ja lõbusad tüdrukud, kes ei ole liiga jutukad. e – Viktor tahab näha teletöö kõögipoolt ja saada uusi kogemusi. Aare tahab saadet huvitavamaks muuta.

2. Eesmärk: arutlemisoskuse arendamine ja vajalike kõneväljendite omandamine.

Õppijad peavad valima ühe kandidaadi ja põhjendama tema eelistamist, kasutades seejuures kindlasti ka ülesandes esitatud väljendeid.

3. Eesmärk: teadvustada, et eesti keeles ei kasutata lauses tihti isikulist asesõna *mina* (*ma*).

Vastused:

Olen lõpetanud kutsekooli ning töötan ehitajana.

Elan praegu üürikorteris, aga kavatsen võtta laenu, et osta endale oma korter.

Kavatsen veel ka edasi õppida.

Järgmisel aastal **proovin** astuda tehnikaülikooli ehitusinseneri erialale.

Vabal ajal **tegelen** spordiga (mängin võrkpalli ja käin jõusaalis), et olla heas vormis.

Kui võimalik, **käin** trennis vähemalt kolm korda nädalas.

Iseloomult **olen** tõsine, rahulik, julge ja sõnakas.

Saatesse „Õige valik“ **soovin** tulla, et näha teletöö kõögipoolt ja saada uusi kogemusi.

Olen 20aastane Aare Raplast.

Mõnikord **korraldan** noortele pidusid ja muid meelelahutusüritusi.

Saatesse **soovin** tulla, et seda huvitavamaks muuta.

4. Eesmärk: õppida tundma kaht liitlausetüüpi.

b. Vastused:

*Elan praegu üürikorteris, aga kavatsen võtta laenu, **et** osta endale oma korter.*

*Vabal ajal tegelen spordiga (mängin võrkpalli ja käin jõusaalis), **et** olla heas vormis.*

*Saatesse „Õige valik“ soovin tulla, **et** näha teletöö köögipoolt ja saada uusi kogemusi.*

Saatesse soovin tulla, et seda huvitavamaks muuta.

Kui võimalik, käin tennis vähemalt kolm korda nädalas.

Kui mind saatesse valitakse, teen seal nalja ja igav minuga juba ei hakka.

5. Eesmärk: õppida enesetutvustuste stiili sobivust.

6. Eesmärk: õppida kirjutama poolametlikus stiilis tutvustuskirja.

- Laske õppijail kirjutada kiri kas enda või mõne oma tuttava kohta. Soovi korral võivad nad kasutada ka fantaasiat.
- Laske õppijail lugeda kaaslaste kirju ja valida nende hulgast üks, kelle nad kutsuksid vestlusele. Oma arvamust peab kindlasti ka põhjendama.

TV 12

GRAMMATIKA 2

1. Eesmärk: teadvustada eri sõnastike kasutusvõimalusi eesti keele õppimisel.

2. Eesmärk: harjutada *õpilane*-tüüpi sõnade käänamist ainsuses ja mitmuses.

a. Vastused: *õpilane, õpilase, õpilast, õpilased, õpilaste, õpilasi.*

b. Vastused: 1 – kursusekaaslase, 2 – kursusekaaslast, 3 – kursusekaaslastele, 4 – kursusekaaslasel, 5 – kursusekaaslasega.

3. Eesmärk: õppida kasutama tagasõnu *kohta, põhjal* ja *teel*.

b. Vastused: a – teel, b – kohta, c – põhjal, d – kohta, e – teel, f – põhjal, g – teel, h – teel, i – kohta, j – kohta.

TV 14

4. Eesmärk: harjutada sõnade *käima* ja *minema* kasutust, pöörates tähelepanu reksioonile.

a. Vastused: 1b, b; 2a, a.

b. Laske õppijail vestelda paaris: küsida ja vastata, pöörates seejuures tähelepanu korrektsele reksioonile.

5. Eesmärk: harjutada alaltütleva käände ühe funktsiooni kasutamist.

6. Eesmärk: teadvustada ühendverbide käitumist lauses ja õppida ühendverbe abisõnaga *välja*.

a. Võimalikud vastused: 1 – näeb, 2 – langes, 3 – võttis, 4 – läks, 5 – teed (tegid), 6 – vaadata.

b. Vastused: 1 – ei, 2 – abisõna, 3 – põhisõna, 4 – jah.

TV 15

TÖÖVIHIKU HARJUTUSTE VASTUSED

1. ID-kaarti, isikutunnistust, korduvat, kaasas, rikutud, Tegelikult, kodakondsus, täpne, ainuke, ametiasutuses, haruldane, tõend, kortsus, pangakontorisse, kaheni, Kuidas soovite.

2. 1 – B, 2 – A, 3 – A, 4 – B, 5 – B, 6 – A, 7 – B, 8 – B, 9 – A, 10 – A, 11 – B, 12 – B, 13 – B, 14 – A, 15 – A, 16 – B, 17 – A, 18 – B, 19 – B.

3.

Eesnimi	Margot	Kodakondsus	Eesti
Perekonnanimi	Soosaar	Haridus	keskeri
Sünniaeg	26.11.1980	Lõpetatud õppeasutus	Tartu kutsehariduskeskus
Sünnikoht	Eesti, Rakvere linn	Eriala diplomi järgi	õmbleja
Perekonnaseis	vallaline	Töökoht	OÜ Nööbike
Elukoht	Nisu põik 34, Pärnu	Amet	meister

5. 1 – noormehe, 2 – temalt (talt), 3 – noormehele, tema, 4 – Noormehel, ametnikuga, 5 – noormeest, temaga, 6 – tal, 7 – teda, 8 – noormehe, 9 – noormehe, 10 – ametnikuga, 11 – noormehest (noormehele),

6. 1 – sulle, 2 – sinu, sinuta, 3 – sinult, 4 – sul, 5 – sinust, 6 – sa, 7 – sinuga, 8 – sind.

7. Võimalikud vastused: 1 – Kus, 2 – Kui suur, 3 – Kas, 4 – Mida, 5 – Mis, 6 – Kuidas, 7 – Millega, 8 – Kui palju, 9 – Milline, 10 – Millal, 11 – Kes, 12 – Missugused.

8. 1 – komme, 2 – sugulane, 3 – kortsus, 4 – ise, 5 – rikutud, 6 – mõnus, 7 – mitte keegi, 8 – kohtama, 9 – viimati, 10 – taotlema, 11 – kaaslane, 12 – haruldane, 13 – pahandama, 14 – tuntud, 15 – täpne.

9. 1 – e, 2 – g, 3 – a, 4 – b, 5 – c, 6 – d, 7 – f.

10. a) saatesse, b) hooaeg, c) osalisi, d) vähemalt, e) sarjas, f) tutvustus, g) iseloom, h) vestlusele, i) osalema, j) meeskond.

11. 1 – a, 2 – b, 3 – b, 4 – a, 5 – a, 6 – a, 7 – b.

12. 1 – aastane, 2 – kutsekooli, juuksurina, 3 – Mulle (Minule), 4 – õppida, 5 – erialale, 6 – spordiga, jalgpalli, jõusaalis, 7 – trennis, nädalas, 8 – Iseloomult, 9 – kunst, 10 – kitarr, 11 – jutukad.

13. 1 – saade, meelelahutusüritus, 2 – loos, sugu, 3 – seiklus, nõrkus, 4 – ennustaja, osaleja.

14. Võimalikud vastused: 1 – kooli, ühiselamu, 2 – telefoni, meili, 3 – tunnistuse, iseloomustuse.

15. välja vaatad; Võta ... välja; näe ... välja; välja lange; välja minema; välja tegema.

16. 1 – ei tule meelde, 2 – iseloom, 3 – välja langema, 4 – seiklus, 5 – põhjal, 6 – osalema, 7 – korraldama, 8 – jaanalind, 9 – välismaalane, 10 – veekeskus, 11 – võrdne, 12 – sobiv, 13 – vähemalt, 14 – sari, 15 – oluline, 16 – ülejäänud.

KUULAMINE JA RÄÄKIMINE 1

Dialoogid „Kutse”

GRAMMATIKA JA LUGEMINE 1

Kohakäänded • Liitsõnad • Lihtminevik

KIRJUTAMINE 1

Blogi sissekanne „Eriline päev”

KUULAMINE JA RÄÄKIMINE 2

Laul „Käime katuseid mööda” • Räägime kodukoha ajaveetmiskohtadest

LUGEMINE JA RÄÄKIMINE 2

Filmilemmikud ja lemmikfilmid • Valime parima filmi

KIRJUTAMINE 2

Palve peo korraldamiseks (avaldus kooli direktorile)

GRAMMATIKA 2

Sõnatüüp *pidu* • *ja*-vorm • *mine*-vorm

KUULAMINE JA RÄÄKIMINE 1

1. Eesmärk: õppida kuulutustest infot leidma ja häälestada õppijad järgnevate dialoogide kuulamisele.

- Veenduge, et õppijad saavad kuulutustes esinevatest sõnadest aru.
- Laske õppijail vestelda paaris.
- Seejärel arutage küsimusi koos kogu õpperühmaga. Ülesandel pole ainuõigeid vastuseid.

TV 1

2. a. Eesmärk: harjutada tavakiirusega dialoogi kuulamist ja teksti üldist mõistmist.

Vastus: *Pinki kontsert.*

b. Eesmärk: harjutada kuulamistekstist info leidmist ja kuuldu põhjal oma arvamuse avaldamist.

Vastused: 1 – *Kristjan tahtis Heidit välja kutsuda.* 2 – *Tal oli väga kiire.* 3 – *Küsis Kertu numbrit ja ütles, et kutsub siis kellegi teise välja.* 4 – *Heidi ütles, et tal ei ole Kertu numbrit ja küsis, kuhu Kristjan tahab teda kutsuda.* 5 – *Heidi lubas minna kontserdile.*

NB! Õppijad peavad kindlasti ka oma arvamust avaldama.

TV 2, 4

3. Eesmärk: õppida kaaslast välja kutsuma ja õppida kutsele vastama ning harjutada ladusat rääkimist.

- Laske õppijail valida rollid: õppija A on nei u ja õppija B noormees.
- Seejärel töötavad õppijad paarides ja koostavad dialoogi, lõpetades fraasid mälu järgi. Seejuures ei pea kasutama täpselt sama teksti, mis olid kuulamistekstis, kuid seal esinenud infot peaks üldjoontes kordama, muidu ei tule dialoog hästi välja.
- Kui dialoog on üks kord läbi tehtud, vahetatakse rollid ja tehakse sama dialoog uuesti.

Nõrgem rühm: Tehke esimene kord dialoog läbi nii, et mängite ise ühte rolli ja mõni tugevam õppija mängib teist osa. Seejärel laske kahel õppijal dialoogi teha ja vajaduse korral aidake neid. Edasi järgneb tavapärase töö paarides.

Tugevam rühm: Õppijad võivad dialoogi laiendada.

TV 3, 4

4. Eesmärk: harjutada tavakiirusega dialoogi kuulamist. **NB!** Ärge tehke ülesandeid 2 ja 4 samas tunnis.

Vastus: *Suur paintballivõistlus.*

5. Eesmärk: harjutada kuulamistekstist info leidmist ja kuuldu põhjal oma arvamuse avaldamist.

Vastused: 1 – *Paintballi mängima.* 2 – *Ta ei olnud kunagi varem seda mängu mänginud ja kartis natuke.* 3 – *Ta ütles, et see ei ole üldse hirmus ja on väga põnev ja et seda mängivad nii poisid kui tüdrukud.* 4 – *Ta ütles, et seal on kaks võistkonda, kes tulistavad teineteist värvikuulidega ja et selga peaks panema sportlikud riided ja jalga tossud.*

NB! Õppijad peavad kindlasti ka oma arvamust avaldama.

6. Eesmärk: õppida kaaslast välja kutsuma ja õppida kutsele vastama ning harjutada ladusat rääkimist.

- Laske õppijail valida rollid.
- Seejärel töötavad õppijad paarides ja koostavad dialoogi, lõpetades fraasid mälu järgi. Seejuures ei pea kasutama täpselt sama teksti, mis oli kuulamistekstis, kuid seal esinenud infot peaks üldjoontes kordama, muidu ei tule dialoog hästi välja.
- Kui dialoog on üks kord läbi tehtud, vahetatakse rollid ja tehakse sama dialoog uuesti.

Nõrgem rühm: Tehke esimene kord dialoog läbi nii, et mängite ise ühte rolli ja mõni tugevam õppija mängib teist osa. Seejärel laske kahel õppijal dialoogi teha ja aidake neid vajaduse korral. Edasi järgneb tavapärase töö paarides.

Tugevam rühm: Õppijad võivad dialoogi laiendada.

NB! Ärge tehke ülesandeid 3 ja 6 samas tunnis.

7. Eesmärk: õppida kaaslast välja kutsuma ja õppida kutsele vastama.

- Laske õppijail paaris dialooge pidada, kusjuures soovitatav on kasutada sobivaid fraase ülesannetest 3 ja 6. Paarilised peavad kaks dialoogi, vahetades rollid.
- Laske paarilised vahetada ja teha dialoogid veel kord, seekord ilma õpiku lehekülge 22 vaatamata (avatud võib olla lehekülge 21).
- Laske mõnel paaril dialoog esitada kogu õpperühmale.

8. Eesmärk: suunata õppijad keelekeskkonnast infot otsima.

NB! Laske ülesanne kindlasti teha ja kontrollige selle täitmist. Võite jagada tutvustused mitme tunni peale.

GRAMMATIKA JA LUGEMINE 1

1. Eesmärk: korrata küsisõnu ja harjutada küsimuste moodustamist.

Võimalikud vastused: *Kuhu sa tahad minna? Kuhu saab pileti osta? Kus see üritus toimub? Kust sa seda kuulsid? Kust sa seda lugesid? Kust saab pileti osta? Kas sa tahad minna? Kas seal on mingid soodustused? Kas see üritus toimub? Kas sa seda kuulsid? Kas sa seda lugesid? Kas saab pileti osta? Kas sa oled seal varem käinud? Kui palju inimesi seal on? Kui palju see maksab? Kui kaua see kestab? Kui kaua see üritus toimub?*

TV 5

2. Eesmärk: õppida kohakäänete kasutamist.

- a. Laske õppijail kuulata teksti 6 ja kirjutada selles esinenud kohad üles.

Vastused:

Kuhu?	Kus?	Kust?
diskole	diskol	diskolt
kinno	kinos	kinost
veekeskusesse	veekeskuses	veekeskusest

Laske õppijail tuletada reeglid kohakäänete kasutamiseks. Tutvuge ka grammatikalisaga.

Tugevam rühm: Harjutage põhjalikumalt lühivormi kasutamist.

b. Võimalik vastus: *Ma lähen täna Viru keskusesse. Ma käin tihti Viru keskus. Ma tulen Viru keskusest ära tavaliselt kell kuus.*

TV 6, 7

3. Eesmärk: harjutada liitsõnade moodustamist ja laiendada sõnavara. Ülesandel pole ainuõigeid vastuseid.
4. Eesmärk: harjutada kohakäänete kasutamist ja korrata eelmises ülesandes õpitud liitsõnu.
5. Eesmärk: korrata lihtmineviku vormide moodustamist ja kasutamist ning õppida lugema vabas vormis blogiteksti.
  - a. • Vestelge õppijatega blogimise teemal. Küsige, kas nad teavad, mis on blogi, milleks blogisid kirjutatakse ja kust võib neid lugeda.

Blogi või ajaveeb on regulaarselt uute postitustega täienev internetileht, kus postitused on tagurpidi ajaliselt järjekorras – esimesena ilmub alati viimasena lisatud tekst. Lugejail on võimalik postitusi kommenteerida. Vanemad postitused kogutakse arhiivi. Sageli lisavad autorid lehe servale linke ka teistele blogidele, mis neile meeldivad. Blogide sisu on väga erisugune: see võib olla isiklik päevik, arutlused oma eriala valdkonnas, arutelud ühiskondlikel teemadel. Palju on ka fotoblogisid, kus ei ilmu tekste, vaid ainult fotod. Järjest rohkem levivad nn kogukondade blogid, kus jagatakse üksteisega oma kogemusi (nt käsitööhuviliste blogi, ühe gümnaasiumiklassi blogi, keeleõppekursuse blogi). Blogid said alguse USA-st 90-ndate aastate lõpus.

- Laske õppijail pakkuda, mida võiks tähendada teksti pealkiri.
- Laske õppijail tekst läbi lugeda. Abistage vajaduse korral keerulisematest kohtadest arusaamisel.

b. Selgitage õppijaile, et nad kirjutaksid välja ühendverbi mõlemad osad ja ka liitõeldise mõlemad osad (ärge kasutage grammatilisi termineid).

Vastused:

si-minevik: vedas, algas, lugesin, kiitsid, tekkis, helistasin, võttis kinni, hakkasime hilinema, viis ära, jõudsimegi kohale, ostsime, läksime, vaatasime, järgnes, loosis, võitis, läksin järele, käisin, vastu võtsid.

i-minevik: nägin, oli üllatunud, sai vaadata, pidi algama, saime, jäi kangeks, oli, jõime, oli, olin ülijahmunud, oli, nägin.

Kontrollige vastused ja arutage koos õpperühmaga, millised on lihtmineviku tunnused. Tutvuge ka grammatikalisaga.

c. Laske õppijail töötada paaris: esitada küsimusi ja neile vastata.

6. Eesmärk: harjutada lihtmineviku vormide moodustamist. Lugege õppijaile ette laused olevikus ning nemad peavad kordama sama lauset lihtminevikus. Võite teha ülesande üks kord nii, et esimese lause muudab esimene õppija, teise teine jne. Seejärel loete laused veel kord ja õppijad vastavad kooris. Võite ka laused asendada või lauseid lisada.

Laused

1. Ma tõusen kell seitse.	11. Ma lähen poodi.
2. Ma jalutan koeraga.	12. Ma ostan süüa.
3. Ma söön hommikueinet ja joon kohvi.	13. Ma jõuan koju.
4. Ma pesen ja panen riidesse.	14. Ma teen süüa.
5. Ma lähen uksest välja.	15. Ma vaatan telerit.
6. Ma sõidan kooli.	16. Ma kuulan muusikat.
7. Ma õpin.	17. Ma loen lehti.
8. Ma suhtlen sõpradega.	18. Ma mängin arvutimänge.
9. Ma käin tennis.	19. Ma teen kodutöid.
10. Ma olen väsinud.	20. Ma jään magama.

Nõrgem rühm: Harjutage lihtmineviku vormide moodustamist mitmes tunnis.

TV 8, 9

7. Eesmärk: õppida selgeks mõned ajaväljendid.

Vastused: $1 - c$, $2 - e$, $3 - a$, $4 - d$, $5 - b$.

8. Eesmärk: õppida lihtmineviku kasutamist ja harjutada küsimuste esitamist ning neile vastamist.

KIRJUTAMINE 1

1. Eesmärk: teadvustada loo struktuuri ja omandada mõned sündmuste järgnevust märkivad sõnad.

b. Vastused: *kõigepealt, seejärel, vahepeal, pärast, siis.*

2. Eesmärk: teadvustada kõnekeele ja ametlikuma keelekasutuse erinevust.

Vastused: *kähku – kiiresti, võttis mu mõttest kinni – oli minu plaaniga nõus, jõudsim napilt kohale – oleksime peaaegu hilineanud, äge – tore, natuke näksimist – natuke süüa, päris jube – üsna ebameeldiv, megaüllatus – suur üllatus, ülijahmunud – väga imestunud.*

3. Eesmärk: õppida mõtlema, milline sündmus on eriline. Ülesanne on ettevalmistuseks ülesandele 4, milles kirjutatakse blogi sissekanne teemal „Eriline päev“.

4. Eesmärk: õppida kirjutama blogi sissekannet teemal „Eriline päev“.

- Arutage koos õpperühmaga, mis teemadel võiks blogis kirjutada ja mis teemadel nad ei sooviks blogis kirjutada.
- Laske õppijail valida teema ja kirjutada tekst. Tekst tuleks kirjutada eraldi paberilehele.
- Kirjutamise ajal käige klassis ringi ja aidake õppijaid vajaduse korral: öelge ette vajalikke sõnu, juhtige tähelepanu suurematele vigadele tekstis, suunake õppijaid kasutama õpitud ajasõnu.

5. Eesmärk: õppida kirjutama kommentaare.

- Laske õppijail veel kord läbi lugeda kommentaarid lk 24 oleva blogiteksti juures.
- Korjake õppijate blogitekstid kokku ja jagage juhuslikus järjekorras uuesti laiali.
- Iga õppija loeb läbi teksti, mille ta sai, ja kirjutab selle juurde kommentaari. Seejärel annab ta teksti kellelegi teisele ja saab ka ise uue teksti.
- Kokku võiks iga õppija lugeda ja kommenteerida umbes kolme teksti.
- Jälgige, et kommentaarid ei oleks negatiivsed.
- Lõpuks saavad kõik oma tekstid tagasi.
- Tunni lõpus võite tööd kokku koguda ja hiljem neid keeleliselt korrigeerida.

Selle teema lõpuks võite anda õppijatele aadresse, kus võib leida tegelikke blogitekste (nt <http://blog.tr.ee/>).

KUULAMINE JA RÄÄKIMINE 2

1. Eesmärk: õppida graafiku põhjal infot saama ja häälestada õppijad vaba aja veetmise teemale.
2. Eesmärk: häälestada õppijad järgmise ülesande laulu kuulamisele.
  - Veenduge, et õppijad saavad kõigi sõnade tähendusest aru. Vajaduse korral tõlkige või seletage.
  - Laske õppijail pakkuda, millest laul nende arvates võiks rääkida. Õhutage õppijate loovust. Ärge õigeid vastuseid praegu öelge.
3. Eesmärk: harjuda kuulama eestikeelseid laule ja leidma kuulamistekstist detailset infot.
  - Laske õppijail laulu sõnad läbi lugeda. Vajaduse korral seletage või tõlkige.
  - Õppijad püüavad leida laulust eemaldatud sõnade õige koha ja kirjutavad vastused vihikusse.
  - Õppijad kuulavad laulu ja kontrollivad oma arvamust.

Vastused: (1) – katuseid, (2) – pööningute, (3) – tuulelipp, (4) – tornides, (5) – pilvi, (6) – taeva, (7) – silmad, (8) – maailm, (9) – kodus, (10) – akende.

TV 10

4. Eesmärk: õppida andma nõu kodukoha ajaveetmiskohtade kohta.

LUGEMINE JA RÄÄKIMINE 2

1. Eesmärk: häälestada õppijad filmide teemale.
2. Eesmärk: õppida lugema intervjuu vastuseid ja kirjutama sinna juurde küsimusi.

a. Vastused: *Hero, Kevade, Siin me oleme, Malev, Sigade revolutsioon, Siil udus.*

b. Võimalikud vastused: *1 – Millised filmid teile meeldivad? 2 – Kes on teie lemmiknäitlejad? 3 – Kas teile eesti filmid meeldivad? 4 – Milliseid uusi eesti filme olete näinud? 5 – Kas vaatate ka multifilme? 6 – Kus te peamiselt filme vaatate? 7 – Kas Pimedate Ööde filmifestival on teie arvates asjalik üritus?*

Pimedate Ööde filmifestival ehk PÖFF on Tallinnas aasta pimedaimal ajal (detsembris) toimuv filmifestival. Festivalil on ka mitu alafestivali, millest mõned lõpevad enne põhifestivali algust. Esimene festival toimus 1997. aastal.

3. Eesmärk: õppida arutlema filmide meeldivuse üle.
Laske õppijail töötada paaris ja seejärel oma tulemusi tutvustada.
  - a. Võite kõik pakutud omadussõnad tahvlile kirjutada.
Tekstis esinevaid omadussõnu: *konkreetne, asjalik, romantiline, tõsine, psühholoogiline, jabur, geniaalne, öudne, äge, kvaliteetne.*

TV 11, 12

4. Eesmärk: õppida rühmatööna koostama lemmikfilmi lühikirjeldust.

KIRJUTAMINE 2

1. Eesmärk: õppida kuulust lugema ja häälestada õppijad järgneva ülesande täitmisele.
Töenäoliselt ei tea paljud õppijad, mida tähendab „Rebaste ristimise pidu“. Tegemist on eesti koolides ja kõrgkoolides levinud traditsiooniga: korraldatakse pidu, mille käigus uued õppijad peavad läbima mitmesugused katsed: nutikust ja osavust nõudvad ülesanded. Seejärel võetakse nad pidulikult uue kollektiivi liikmeks.

TV 13

2. Eesmärk: tutvuda poolametliku avalduse vormiga.

Vastused: 1 – Rain Hunt, 12a klassi õpilane ja Rebaste peo korraldajate esindaja. 2 – Kalju Kossarile, Päikese gümnaasiumi direktorile. 3 – Sellest, et noored soovivad Rebaste peo korraldada kooli saalis, see on aga samaks ajaks välja üüritud rahvateatrile. 5 – Et direktor lubaks Rebaste peo ikkagi saalis korraldada ja leiaks rahvateatrile teise esinemiskoha.

3. Eesmärk: õppida sidendite *kuigi*, *olgugi* et ja sõnade *siiski* ning *ikkagi* kasutamist.

a. Vastused: **Kuigi** me palusime majandusjuhatajat, et ta **ikkagi** lubaks meil saali kasutada, ei olnud ta nõus ja soovitas meil otsida mingi muu ruumi. **Olgugi**, et pöördume Teie poole nii hilja, palume **siiski** väga, et te lubaksite meil **ikkagi** saali kasutada ja leiaksite rahvateatrile mingi muu esinemiskoha.

4. Eesmärk: teadvustada, et eesti keeles kasutatakse kõrvallause tingivat kõneviisi, kui kõrvallause väljendab kaudset käsku või palvet. Tegemist on eesti keele kui teise keele õppijate puhul sagedasi eksimusi põhjustava teemaga: tavaliselt kasutavad nad tingiva kõneviisi olevikuvormi asemel kindla kõneviisi lihtmineviku vormi. Juhul, kui õppijaile valmistab raskusi tingiva kõneviisi moodustamine, siis korrake seda grammatikalisa abil.

5. Eesmärk: omandada poolametlikule kirjale iseloomulikke väljendeid.

Vastused: Pöördume Teie poole suure palvega. Nimelt on novembri viimasel nädalal plaanis korraldada meie kooli traditsiooniline üritus – Rebaste ristimise pidu. Olime kogu aeg kindlad, et saame peo korraldada meie kooli suures saalis neljandal korrusel. Ootamatult selgus, et samaks ajaks on saal välja üüritud rahvateatrile, kes tuleb meie linna külalissetendusele. See ei ole võimalik, sest meie rebaste ristimise kava on planeeritud nii, et seda saab korraldada ainult selles saalis. Palume väga, et Te lubaksite meil ikkagi saali kasutada ja leiaksite rahvateatrile mingi muu esinemiskoha.

6. Eesmärk: õppida kirjutama poolametlikku avaldust.

- Arutage koos kogu õpperühmaga, mis teemal võiks kirja kirjutada.
- Laske kõigil individuaalselt (või paaris) töötada. Käige klassis ringi ja abistage vajaduse korral. Pöörake eriti suurt tähelepanu õppijate stiilile. Aidake liigselt kõnekeelseid lauseid ümber sõnastada.

Valmis kirjad võite kokku koguda ja uuesti laiali jagada nii, et keegi ei saaks oma kirja. Seejärel loevad õppijad saadud kirja läbi ja otsustavad, kuidas nad direktori asemel palvele reageeriksid.

GRAMMATIKA 2

1. Eesmärk: õppida *pidu*-, *lugu*- ja *luba*-tüüpi sõnade korrektset käänamist.

a. Vastused: *lugu*, *loo*, *lugu*, *lood*, *lugude*, *lugusid*; *luba*, *loa*, *luba*, *load*, *lubade*, *lubasid*

b. Vastused: Ainsus: 1 – *pidu*, 2 – *peo*, 3 – *Peol*, 4 – *peoga*, 5 – *peost*; Mitmus: 1 – *peod*, 2 – *pidude*, 3 – *Pidudel*, 4 – *pidudega*, 5 – *pidudest*.

TV 14

2. Eesmärk: õppida tegijanime ja teonime moodustamist ning kasutamist.

Õppijaile valmistab siinjuures raskusi ka sõnajärg ja käände muutus.

a. Vastused: *peo korraldaja*, *peo korraldamine*; *loo kirjutaja*, *loo kirjutamine*; *laulu esitaja*, *laulu esitamine*; *võistluse võitja*, *võistluse võitmine*; *peol osaleja*, *peol osalemine*; *rebaste ristija*, *rebaste ristimine*; *külaliste vastuvõtja*, *külaliste vastuvõtmine*; *kava väljamõtteleja*, *kava väljamõtlemine*.

TÖÖVIHIKU HARJUTUSTE VASTUSED

1. a) Sissepääs, b) Osavõtutasu, c) Esinevad, d) Toimuvad, e) Liuväli, f) Sooduspilet, g) maailmakuulus, h) kohapeal, i) Karastusjoogid, j) sularahas.
2. kuuleb, öeldes, käima, ei mäletagi, tahtsin, hulluks, Äkki, erilist, kõigepealt, sinna, tulla, kohe, kolmveerand, vana.
3. helistab, tunnen, tõesti, kindlasti, toimub, kestab, laenutada.
4. 1 – B, 2 – B, 3 – A, 4 – A, 5 – B, 6 – B, 7 – A, 8 – B, 9 – A, 10 – B, 11 – B, 12 – B, 13 – A, 14 – B, 15 – B, 16 – A, 17 – A, 18 – B.
5. Võimalikud vastused: a – Kuhu, b – Kui kaua / Kus, c – Kas, d – Kas, e – Kas / Kus, f – Kas / Kust / Kui palju, g – Kas / Kust, h – Kas / Kuhu, i – Kui palju, j – Kus, k – Kus, l – Kui palju, m – Kas / Kui palju / Kust, n – Kas / Kui kaua, o – Kuhu / Kas.
6. -le, -l, -lt jalgpallivõistlusele, jalgpallivõistlusel, jalgpallivõistluselt; kunstinäitusele, kunstinäitusel, kunstinäituselt; rokk-kontserdile, rokk-kontserdil, rokk-kontserdilt; suvepeole, suvepeol, suvepeolt; vabaõhuetendusele, vabaõhuetendusel, vabaõhuetenduselt.
-sse, -s, -st džässikohvikusse, džässikohvikus, džässikohvikust; veekesku(se)sse, veekeskuses, veekeskusest.
Ø, -s, -st spordihalli, spordihallis, spordihallist; toidupoodi, toidupoes, toidupoest.
7. 1 – veekesku(se)sse, 2 – Veekeskuses, 3 – veekeskusest, 4 – kaubanduskesku(se)sse, 5 – Kaubanduskeskuses, 6 – Kaubanduskeskusest, 7 – linnahalli, 8 – Linnahallis, 9 – linnahallist, sünnipäevapeole, 10 – sünnipäevapeol, 11 – sünnipäevapeolt.
8. jooma, jääma, nägema, olema, panema, pidama (NB! Nii i-minevik kui si-minevik sõltuvalt tähendusest), saama, tegema, tooma, tulema.
9. 1 – kuulnud, ärkasin, 2 – jõudnud, jooksin, 3 – läksin, nägin, 4 – seisid, vaatasid, 5 – suutnud, tahtsin, 6 – olin, märkasin, 7 – olnud, 8 – Küsisin, 9 – rääkis, tuli, osanud, 10 – tegi, 11 – oli, kiirustasin, 12 – jäin, jutustasin, nägin, sai, oli, andestas.
10. 1 – b, 2 – b, 3 – a, 4 – a, 5 – a, 6 – b, 7 – b, 8 – b.
11. Nimisõnad: ajakirjanik, neiu, pärl, väljamõeldis, üritus.
Omadussõnad: asjalik, geniaalne, informatiivne, jabur, jube, konkreetne, kvaliteetne, psühholoogiline, romantiline, tuim, tõsine, uus.
Tegusõnad: aru saama, eelistama, kokku võtma, meenuma, osalema, toimuma.
12. 1 – armastusfilm, 2 – õudusfilm, 3 – märulifilm, 4 – mängufilm, 5 – seiklusfilm, 6 – sari, 7 – dokumentaalfilm, 8 – koguperefilm, 9 – multifilm, 10 – režissöör, 11 – näitleja, 12 – põnevik, 13 – komöödia.
14. 1 – lugu, 2 – lood, 3 – loo, 4 – lugude, 5 – lugu, 6 – lugusid, 7 – loos, 8 – lugudes, 9 – loota, 10 – lugudeta.

KUULAMINE JA RÄÄKIMINE 1

Dialog „Bussipiletit ostmas” • Dialog „Rongis”

GRAMMATIKA JA LUGEMINE 1

Käsud ja palved • Võrdlemine • *Kõige-ülivõrre* • *i-ülivõrre* • *Saab, võib, tohib, suudab, peab*

KIRJUTAMINE 1

Kirjavahetus „Kutse”

KUULAMINE JA RÄÄKIMINE 2

Hääletamine • Räägime reisidest

LUGEMINE JA RÄÄKIMINE 2

Milline on „normaalne” autojuht? • Räägime liiklusest

KIRJUTAMINE 2

Kuulutus • Ülevaade toimunud üritusest

GRAMMATIKA 2

us-liitelised nimisõnad • Eitus • Ühendverbid põhisõnaga *võtma* • Tagasõnad *hulgas* ja *seas* • Sõnade *jätma* ja *jääma* rektsioon • *i*-mitmus

KUULAMINE JA RÄÄKIMINE 1

1. Eesmärk: häälestada õppijad transpordi teemale.

2. Eesmärk: õppida piltide põhjal arvamust avaldama.

Ülesandel pole ainuõigeid vastuseid. Õppijad võivad kasutada ka fantaasiat, kuid nad peaksid suutma oma arvamust põhjendada.

Võimalikud vastused: *vasakpoolne pilt – bussis vestlevad bussijuht ja reisija; keskmine ülemine pilt – rongis vestlevad kaks reisijat; keskmine alumine pilt – lennukis vestlevad reisija ja stjuardess; parempoolne ülemine pilt – laevas vestlevad reisija ja laeva töötaja; parempoolne alumine pilt – autos vestlevad juht ja kaassõitja.*

3. Eesmärk: harjuda kuulama loomulikus tempos dialoogi ja õppida kuulamistekstist infot leidma.

Vastused: *1a, 2a, 3a, 4b.*

TV 1, 3

4. Eesmärk: arendada arutlusoskust.

5. Eesmärk: õppida vestlema situatsioonis *bussijuht – reisija* ja arendada rääkimisladusust.

- Laske õppijail valida rollid: õppija A on reisija ja õppija B bussijuht.
- Seejärel töötavad õppijad paarides ja koostavad dialoogi, lõpetades fraasid mälu järgi. Seejuures ei pea kasutama täpselt sama teksti, mis oli kuulamistekstis, kuid seal esinenud infot peaks üldjoontes kordama, muidu ei tule dialoog hästi välja.
- Kui dialoog on üks kord läbi tehtud, vahetatakse rollid ja tehakse sama dialoog uuesti.

Nõrgem rühm: Tehke esimene kord dialoog läbi nii, et mängite ise ühte rolli ja mõni tugevam õppija mängib teist osa. Seejärel laske kahel õppijal dialoogi teha ja vajaduse korral aidake neid. Edasi järgneb tavapärase töö paarides.

Tugevam rühm: Õppijad võivad dialoogi laiendada.

6. a. Eesmärk: harjuda kuulama loomulikus tempos dialoogi ja õppida kuulamistekstist infot leidma.

Vastused: 1c, 2b, 3c, 4a, 5b.

b. Eesmärk: harjutada kaaslasega vestlemist ja arendada õppijate loovust.

- Laske õppijail töötada paaris ja mõelda välja kuuludud dialoogi jätk. Abistage vajaduse korral.
- Laske kõigil paaridel oma dialoogid ette kanda. Tunnustage loomingulisust.

NB! Ärge tehke ülesandeid 3 ja 6 samas tunnis.

TV 2, 3

7. Eesmärk: õppida suhtlema erisugustes situatsioonides, mis võivad ette tulla transpordivahendites.

- Õppijad töötavad paaris. Laske igal paaril valida üks pilt ja andke seejärel neile vastavad rollikaardid: auto (rollikaardid 3 ja 4), lennuk (rollikaardid 5 ja 6), laev (rollikaardid 7 ja 8).
- Õppijad vestlevad paaris rollikaartide alusel. Käige klassis ringi, kuulake ja vajaduse korral abistage.

Soovi korral võivad õppijad teha dialooge ka bussi ja rongi pildi põhjal. Sel juhul on neil vaja kogu situatsioon endal välja mõelda.

NB! Ärge tehke ülesandeid 5, 6 ja 7 samas tunnis.

GRAMMATIKA JA LUGEMINE 1

1. Eesmärk: õppida moodustama käske ja palveid, kasutades seejuures käskivat ja tingivat kõneviisi.

a. Vastused: 1 – c, Ø; 2 – b, -ke, -ge; 3 – a, -ksi; 4 – d, -ksi.

b. Vastused: Pane palun teler mängima. Pange palun teler mängima. Kas sa paneksid teleri mängima? Kas te paneksite teleri mängima?

Tee palun aken lahti. Tehke palun aken lahti. Kas sa teeksid akna lahti? Kas te teeksite akna lahti?

Anna palun mulle telefon. Andke palun mulle telefon. Kas sa annaksid mulle telefoni? Kas te annaksite mulle telefoni?

Sõida palun kiiremini. Sõitke palun kiiremini. Kas sa sõidaksid kiiremini? Kas te sõidaksite kiiremini?

Vaata palun siia. Vaadake palun siia. Kas sa vaataksid siia? Kas te vaataksite siia?

Ole palun tasa. Olge palun tasa. Kas sa oleksid tasa? Kas te oleksite tasa?

Too palun midagi juua. Tooge palun midagi juua. Kas sa tooksid midagi juua? Kas te tooksite midagi juua?

Juhata mind palun kohvikusse. Juhatage mind palun kohvikusse. Kas sa juhataksid mind kohvikusse? Kas te juhataksite mind kohvikusse?

TV 4, 5

2. Eesmärk: harjutada omadussõna võrdlusastmete moodustamist ja kasutamist.

a. • Korrake omadussõna võrdlusastmete moodustamist grammatikalisa abil.

- Laske õppijail moodustada võrdlused. Ülesandel ei ole ainuõigeid vastuseid.

b. • Juhtige õppijate tähelepanu asjaolule, et omadussõna võrdlusastmete vormid käänevad kõigis käänetes.

- Laske õppijail moodustada laused.

TV 6

3. Eesmärk: harjutada kõige-ülivõrde kasutamist.

• Korrake lühidalt kõige-ülivõrde moodustamist.

- Laske õppijail töötada paaris. Nad peavad kordamööda küsimusi esitama ja neile vastama.

Ülesannet võib teha ka pikemalt, arendades igast küsimusest väikese vestluse.

TV 7

4. Eesmärk: tutvuda *i*-ülivõrde vormiga.

a. Laske õppijail näitelaused läbi lugeda ja leida *i*-mitmuse tunnus. Tutvuge ka vastava grammatikalisaga.

b. Laske õppijail moodustada *i*-mitmuse vormid. Nad võivad neile lisada ka muid sobivaid nimisõnu.

Vastused: 1 – pikim, 2 – lühim, 3 – vanim, 4 – halvim, 5 – parim, 6 – väikseim, 7 – kergeim, 8 – raskeim, 9 – ilusaim, 10 – mugavaim, 11 – aeglaseim, 12 – kiireim, 13 – kalleim, 14 – odavaim, 15 – meeldivaim.

c. Laske õppijail iseseisvalt leida nende arvates lünkadesse sobivad arvud.

Vastused: 1 – 12; 2 – 1228; 3 – 47 000; 4 – 176; 5 – 59; 6 – 30,5; 7 – 1,9; 8 – 9.

Nõrgem rühm: Võite *i*-mineviku õppimisega mitte tegeleda. Võimalik on teha ainult ülesande c-osa lugemis-ülesandena.

5. Eesmärk: teadvustada modaalverbide *saama*, *võima*, *suutma* ja *tohtima* tähenduse erinevust.

a. Töötage kogu õpperühmaga. Laske õppijail küsimused ette lugeda ja tõlkida. Igaüks vastab individuaalselt ega ütle oma vastuseid teistele.

Laske õppijail tekst läbi lugeda ja vastuseid kontrollida.

Vastused: 1 – Vale. ATV kaalub umbes 300 kilo. 2 – Vale. ATV suudab sõita kiirusega kuni 100 km/h. 3 – Õige. 4 – Õige. 5 – Vale. Paljudes kohtades on ATVga sõitmine keelatud, sest nad rikuvad metsa ja teid. 6 – Õige. ATVd saab kasutada väiketraktorina. 7 – Vale. ATVd võivad juhtida inimesed, kes on vähemalt 18 aastat vanad. 8 – Õige. Ta võib ümber minna. 9 – Vale. ATVga sõites peab kandma kiivrit. 10 – Vale. Juhiluba ei pea olema, kui ATVga ei sõideta avalikel teedel. 11 – Vale. 12 – Õige. Kaasas peab olema veokõis, tööriistad ja sidevahendid.

b. Vastused: on lubatud = võib; on kohustatud = peab; on jõudu = suudab; on võimalik = võib, saab; on tõenäoline = võib.

Nõrgem rühm: Ülesande võib teha ainult lugemisülesandena ja modaalverbid omandada ainult arusaamise tasemel, pööramata tähelepanu nende tähendusnüanssidele. Ülesande b-osa sel juhul ei tehta.

6. Eesmärk: harjutada modaalverbide *saama*, *võima*, *tohtima*, *suutma*, *pidama* kasutamist.

TV 8, 9

7. Eesmärk: harjutada modaalverbide *saama*, *võima*, *tohtima*, *suutma*, *pidama* kasutamist ja sõidukite kirjeldamist. Tehke loosisedelid, kuhu kirjutage erinevate sõidukite nimetused ja laske neil õppijail, kes valisid a-variandi, endale üks tõmmata.

KIRJUTAMINE 1

1. Eesmärk: tutvuda lühisõnumite teel peetava kirjavahetuse näitega. Vajaduse korral juhtige õppijate tähelepanu asjaolule, et kirjade all olevad nimetähed tähendavad kirjutaja nime.

Vastused: g, d, a, c, f, b, h, e, i, j.

2. Eesmärk: kontrollida 1. ülesande mõistmist.

Vastused: 1 – Ülehomme, Viljandisse. 2 – Kella kümnese bussiga. 3 – Ta tahtis koera ja ratta ka kaasa võtta ja arvas, et bussijuht ei võta neid peale. Ta tegi ettepaneku minna rongiga. 4 – Tal läheb rongis alati süda pahaks. Ta tegi ettepaneku minna autoga. 5 – Nad lähevad Piia autoga.

3. Eesmärk: õppida eitavate sõnade *ega* ja *pole* kasutamist.

4. Eesmärk: õppida kirja teel sõidualase kokkuleppe saavutamiseks vajalikke väljendeid.

Vastused: 1 – e, 2 – d, 3 – a, 4 – b, 5 – c, 6 – h, 7 – j, 8 – f, 9 – g, 10 – i.

TV 10

5. Eesmärk: õppida lühisõnumite abil kokku leppima sõidu asjaolusid.
- Õppijad töötavad paaris.
  - Igal paaril peaks olema üks suur paberileht, millele nad kordamööda kirjutavad.
  - Kumbki paariline peab kirjutama vähemalt neli korda.
  - Liikuge töö ajal klassis ringi. Jälgige, et töö sujuks ja abistage õppijaid vajaduse korral.

KUULAMINE JA RÄÄKIMINE 2

1. Eesmärk: harjuda kuulama autentset intervjuud ja õppida kuulamistekstist infot leidma.
- b. Küsimusi võib kirja panna kas kogu õpperühmaga ühiselt või teeb iga õppija seda individuaalselt.

TV 11, 12, 13

2. Eesmärk: arendada arutlusoskust.
3. Eesmärk: harjutada kaaslastega vestlemist ja arendada rääkimisladusust.
- Andke õppijatele aega reisi meenutamiseks. Soovitage neil teha ka kirjalikke märkmeid. Abistage vajaduse korral.
  - Töötage ülesande juhise järgi.

LUGEMINE JA RÄÄKIMINE 2

1. Eesmärk: häälestada õppijad järgneva lugemisteksti teemale.
2. Eesmärk: harjutada autentse teksti lugemist ja teksti üldmõttest arusaamist.

Vastused: hea nägemine 3, 4; kiire reaktsioon 3; kogemus 3; noorus 3, 6; puhanud olek 6; rahulikkus 5; tugev tervis 2; vastutustunne 5, 6; värvipimedus 4.

3. Eesmärk: õppida lugemistekstist detailset infot leidma.

Võimalikud vastuste algused: a) *Rahulikkus, Kainus, Kogemus, Puhanud olek, Vastutustunne.*
b) *Kiire reaktsioon, Noorus, Hea nägemine, Tugev tervis.*

4. Eesmärk: õppida arutlema ja oma seisukohta kaitsma.

TV 14

KIRJUTAMINE 2

1. Eesmärk: õppida kuulutusest infot leidma ja häälestada õppijad autovaba päeva teemale.

Üle-euroopalist autovaba päeva on korraldatud aastast 2000 Autovaba Päeva (*In town without my car*) nime all. 2002. aastast alates on korraldatud juba tervet säästvatele liikumisviisidele pühendatud nädalat, 16.–22. septembrini (*European Mobility Week, EMW*). Euroopa Mobiilsusnädal on hea võimalus algatada erinevaid tegevusi ja üritusi, mis esindaksid kohalike ametivõimude ja mitmesuguste ühingute seisukohti ning võimaldaksid praegust transpordipoliitikat keskkonnasõbralikumaks muuta. Kampanias osaleb üle tuhande linna. Päeva eesmärk on teadvustada vajadust piirata autoliiklust linnades ja propageerida alternatiivseid liikumisviise, et muuta linnakeskkond tervislikumaks ja ohutumaks.

2. Eesmärk: tutvuda ülevaate näitega ja õppida otsima detailset infot.

a. Vastused:

Kuulutus

- ♦ korraldajaks kõik kutsekoolid
- ♦ tasuta parklad terve päeva jooksul
- ♦ juhtidele ühistranspordi päevakaart
- ♦ rulluisukool algab kell 16.00
- ♦ toimub rulluisutajate demonstratsiooniesinemine
- ♦ päev lõppes tordisöömisega

Ülevaade

- ♦ korraldajaks mõned kutsekoolid
- ♦ tasuta parklad hommikupoolikul
- ♦ juhtidele ühistranspordi nädalakaart
- ♦ rulluisukool algas kell 15.00
- ♦ rulluisutajate demonstratsiooniesinemine jäi ära
- ♦ päev lõppes supisöömisega

3. a. Eesmärk: õppida märkama kuulutuse ja ülevaate erinevusi.

Vastused:

Kuulutus	Ülevaade
20. oktoobril autovaba päev!!! Peakorraldajaks kõik meie linna kutsekoolid.	20. oktoobril toimus meie linnas järjekordne autovaba päev, mille peakorraldajad olid mõned meie linna kutsekoolid.
Terve päev Tasuta valvega parklad linnaservas autojuhtidele tasuta ühistranspordi päevakaart (Transpordikool)	Hommikupoolikul olid avatud tasuta valvega parklad linnaservas. Kõik juhid, kes sinna oma auto jätsid, said tasuta ühistranspordi nädalakaardi, millega võisid edasi sõita. Selle teenuse pakkumist korraldasid transpordikooli õpilased.
13.00–14.00 Müra ja õhusaaste mõõtmine kesklinnas (Tehnikakool)	Kõige rohkem üritusi toimus kesklinnas. Tehnikakooli õpilased mõõtsid seal kella 13 kuni 14-ni müra ja õhusaastet ning tutvustasid tulemusi kõigile huvilistele.
14.00 Autovaba päeva pidulik avamine keskväljakul	Kell 14 toimus autovaba päeva ametlik avamine.
14.30–17.00 Uue rattatee avamine ja rattamatk kõigile soovijatele (Ehituskool)	Selle järel avasid Ehituskooli õpilased uue rattatee, mida esimesena proovis meie linnapea.
15.00 Tänavakorvpalli võistlus eri vanuseklassidele	Kell 15 algas suur tänavakorvpalli võistlus, millest võtsid osa eri vanuses inimesed.
16.00 Rullisukool kõigile soovijaile + demonstratsiooniesinemised	Samal ajal alustasid tööd ka rullisutreenerid, kellega koos oli võimalik õppida eri trikke. Kahjuks ei toimunud esineja haigestumise tõttu demonstratsiooniesinemisi.
18.00 Keskväljakul keskkonnateemaline viktoriin ja populaarse ansambli Elav Legend kontsert (Kultuurikool)	Päev lõppes autoteemalise viktoriini ja ansambli Elav Legend kontserdiga, millele järgnes ühine supisöömine.
20.00 Autovaba päeva lõpetamine, kampaania „Ära sõida autos üksi“ auhinna-särkide loosimine (Kergetööstuskool), suur tordisöömine (Kondiitrikool)	Samuti toimus kampaania „Ära sõida üksi!“, mille käigus soovitati juhtidel võtta oma tühja auto peale kaassõitjaid. Päeva lõpus loositi kampaanias osalejate hulgast viis inimest, kellele kergetööstuskooli õpilased kinkisid auhinna-särkid.

b. Eesmärk: õppida korrektselt kasutama siduvaid asesõnu *mis* ja *kes*. Tegemist on vene emakeelega õppijate jaoks veaohtriku teemaga, nemad kipuvad antud konstruktsioonides kasutama sõna *missugune*.

4. Eesmärk: harjutada liitlause moodustamist siduvate asesõnade *mis* ja *kes* abil.

Vastused:

1. Meie linnas toimus autovaba päev, **mis** oli seekord suurem kui kunagi varem.
2. Autovaba päeva avas meie linnapea, **kes** saabus esinema jalgrattaga.
3. Ta pidas lühikese kõne, **mille** lõpus kutsus kõiki uut rattateed proovima.
4. Paljud autojuhid leidsid enda autosse kaassõitjad, **keda** nad varem ei tundnud.
5. Kergetööstuskooli õpilased ootasid juhte, **kellele** saaks vahvaid särke kinkida.
6. Päeva lõpus söödi torte, **mille** valmistajaiks olid kondiitrikooli õpilased.

5. Eesmärk: õppida koostama temaatilise päeva kuulutust ja kirjutama sellise päeva ülevaadet.

GRAMMATIKA 2

1. Eesmärk: õppida moodustama omadussõnast *us*-liitelist nimisõna.

Vastused: *enesekindlus, julgus, kiirus, noorus, tarkus, rumalus, viisakus, jutukus, lohakus, vaimukus, närvilisus, erilisus, agressiivsus, labasus, lõbusus, kainus, ettevaatlikkus, rahulikkus, kannatlikkus, õnnelikkus.*

2. Eesmärk: õppida tundma kolme tüüpi eitavate sõnade moodustamise võimalusi.

a. Võimalikke nimisõnu: *ebahuvitav jutt, saade, pidu; ebakaine mees, naine, olek; ebastabiilne isik, majandus, suhe; võimatu missioon, käitumine, inimene; ohutu kiirus, sõidustiil, mäng; vastutustundetu käitumine, jutt, otsus; kinnitamata reegel, tulemus, info; piiramata kasutus, arv, maht.*

b. Võimalikud vastused: *I – ebaaus inimene, ebatavaline sündmus, ebavajalik oskus; II – õnnetu juht, kehtetu juhiluba, andetu inimene; III – koristamata tuba, pesemata auto, saatmata kiri.*

3. Eesmärk: õppida kasutama ühendverbe põhisõnaga võtma.

Vastused: *1 – peale, 2 – osa, 3 – vastu, 4 – pähe, 5 – juurde, 6 – kaasa, 7 – maha, 8 – kokku.*

4. Eesmärk: tutvuda tagasõnade hulgas ja seas kasutamisega.

Vastused: *1 – Põhimõtteliselt on nad sama tähendusega. 2 – hulka ja sekka, 3 – hulgast ja seast.*

5. Eesmärk: teadvustada tegusõnade jääma ja jätma erinevat reksiooni eesti ja vene keeles.

b. Võimalikke vastuseid: *1 – parklasse, parkimismajja, tänavale, hoovi; 2 – maja ette, garaaži, tasulisse parklasse.*

6. Eesmärk: tutvuda *i*-mitmusega.

b. Vastused: *1a, 2b, 3b, 4b.*

TÖÖVIHIKU HARJUTUSTE VASTUSED

1. Kahjuks; kindlasti; poole; korras; Kuusallu; peal; minge maha, kui soovite; bussi, mõned, pisut eemal.

2. paistab, palav, parem, vahetama, ükskõik, öeldes, tegelikult, kuskil, maitsev, Muuseas.

3. 1 – B, 2 – A, 3 – B, 4 – A, 5 – B, 6 – A, 7 – B, 8 – A, 9 – B, 10 – B, 11 – B, 12 – A, 13 – A, 14 – A, 15 – B, 16 – B, 17 – B.

4. 1 – Kas sa tooks(id) mulle tassi kohvi? Kas te tooks(ite) mulle tassi kohvi? 2 – Kas sa lubaks(id) mul ka natuke roolis istuda? Kas te lubaks(ite) mul ka natuke roolis istuda? 3 – Kas sa aitaks(id) mul ukse lukust lahti keerata? Kas te aitaks(ite) mul ukse lukust lahti keerata? 4 – Kas sa müüks(id) mulle seisupileti? Kas te müüks(ite) mulle seisupileti? 5 – Kas sa ostaks(id) mulle ka pileti? Kas te ostaks(ite) mulle ka pileti? 6 – Kas sa annaks(id) mulle nõu? Kas te annaks(ite) mulle nõu? 7 – Kas sa ütleks(id) mulle, kus on kohvik? Kas te ütleks(ite) mulle, kus on kohvik? 8 – Kas sa seletaks(id) mulle, kuidas see raadio töötab? Kas te seletaks(ite) mulle, kuidas see raadio töötab?

5. 1 – Pane tuli põlema! Pange tuli põlema! 2 – Pane teler mängima! Pange teler mängima! 3 – Anna mulle telefon! Andke mulle telefon! 4 – Sõida natuke aeglasemalt! Sõitke natuke aeglasemalt! 5 – Laena mulle sada krooni! Laenake mulle sada krooni! 6 – Helista infopunkti! Helistage infopunkti!

6. Omadussõnade keskvõrde mitmuse vormid: kiiremad, mugavamad, turvalisemad, võimsamad, ilusamad, uuemad, moodsamad, mahukamad, kallimad.

7. Omadussõna võrdlusastmete ülivõrde vormid: kõige kiirem, kõige mugavam, kõige turvalisem, kõige võimsam, kõige ilusam, kõige uuem, kõige moodsam, kõige mahukam, kõige kallim.

8. 1 – Vale. Tallinnast Helsingisse ei saa sõita rongiga. Tallinnast Helsingisse saab sõita laevaga, lennukiga, helikopteriga. 2 – Vale. Tartust Tallinnasse ei saa sõita lennukiga. Tartust Tallinnasse saab sõita autoga, bussiga, rongiga. 3 – Õige. 4 – Õige. 5 – Õige. 6 – Vale. Lennukis ei tohi mobiiltelefoniga rääkida, sest see võib segada aparatuuride tööd. 7 – Vale. Eesti maanteedel võib sõita kiirusega 90 km tunnis (mõnedel teedel suvel 110 km tunnis). 8 – Vale.

9. 1 – Tallinnast Helsingisse saab sõita laevaga. 2 – Autos ei tohi sõita lahtise turvavööga. 3 – Inimestele, kes ei suuda bussis seista, peab istet pakkuma. 4 – Jalgrattaga võib tiptunnil liikuda kiiremini kui autoga. 5 – Eestis ei saa sõita metrooga. 6 – Pensionärid võivad ühistranspordis tasuta sõita. 7 – Kas sa suudaks elada ilma autota?

10. Võimalikud vastused: 1 – Ega sa pole unustanud, et sõidame homme Tartusse? 2 – Minu meelest võiks minna kella kolmese rongiga. 3 – Kas seal saab internetti kasutada? 4 – Muidu võiks rongiga minna, aga ta sõidab liiga kaua. 5 – Lähme parem autoga. 6 – Olgu! Tuleme sinu juurest läbi.

11. 1 – vale, 2 – õige, 3 – vale, 4 – õige, 5 – vale, 6 – vale, 7 – vale, 8 – vale, 9 – õige, 10 – õige.

12. 1 – a, 2 – a, 3 – a, 4 – a, 5 – a, 6 – a, 7 – b, 8 – a, 9 – a, 10 – a.

14. a) õnnetusi, b) küljed, c) tervisehäiretega, d) ohtlik, e) kasuks, f) väide, g) Uuringud, h) ohte, i) kogemused, j) haistmine, k) eristavad, l) asendada, m) ootamatult, n) arvestada, o) ebakainena, p) Küsitlused, r) Põhjus.

KUULAMINE JA RÄÄKIMINE 1

Dialoog „Spordiklubis”

GRAMMATIKA JA LUGEMINE 1

Lihtminevik ja täisminevik • *mine*-vorm

KIRJUTAMINE 1

Haige inimese kiri sõbrale

KUULAMINE JA RÄÄKIMINE 2

Hea füüsiline ja vaimne vorm • Anname nõu probleemide korral

LUGEMINE JA RÄÄKIMINE 2

Ergutavad vahendid • Anname nõu erinevate vahendite kasutamise kohta

KIRJUTAMINE 2

Loa küsimine üritusel osalemiseks (avaldus direktorile)

GRAMMATIKA 2

Sõnatüübid *võistlema* ja *kahtlema* • Ühendverbid põhisõnaga *tegeme* •
Segiminevad sõnad *oskama* ja *saama* • Tegusõnad, mis nõuavad osastavat •
Ühendverbid abisõnaga *maha* • Tagasõnad *puhul* ja *korral*

KUULAMINE JA RÄÄKIMINE 1

1. Eesmärk: häälestada õppijad spordi teemale.

Võimalikud vastused: *langevarjuhüpped, jõusaal, iluuisutamine, võistlustants, jalgpall, aerobika, jooks, ujumine.*

2. Eesmärk: harjuda kuulama kiires tempos dialoogi ja leidma kuulamistekstist detailset infot.

Vastused: **Treeningute ajad:** iga päev välja arvatud nädalavahetused, algus kell kümme hommikul ja kell kolmveerand kuus õhtul. **Treeningu pikkus:** poolteist kuni kaks tundi.

Spordiala: ultrajooks. **Kliendi otsus:** otsib mõne teise klubi.

Nõrgem rühm: Võib enne kuulamist dialoogi teksti töövihikust lugeda.

3. Eesmärk: harjuda kuulama kiires tempos dialoogi, leidma kuulamistekstist detailset infot ja õppida kuuldu põhjal oma arvamust avaldama.

a. Vastused: 1 – Nädalavahetusel käiakse võistlustel. 2 – Ta soovib treenida iga päev. 3 – Ta oli ostnud liibuvad püksid ja imearmsad roosad botased. 4 – Ultrajooks on ülipikamaajooks distantsil 40–100 km. 5 – Administraator soovitas kliendil alustada mõnest teisest klubist.

TV 1, 2

4. Eesmärk: õppida vestlema situatsioonis *klubi administraator – klient* ja arendada rääkimisladusust. Ülesandes on esitatud fraasialgused, mis kordavad üldjoontes kuulamistekstis 11 esitatud dialoogi.

- Laske õppijail valida rollid: õppija A on administraator ja õppija B on klient.
- Seejärel töötavad õppijad paarides ja koostavad dialoogi, lõpetades lausealgused oma sõnadega.
- Kui dialoog on üks kord läbi tehtud, vahetatakse rollid ja tehakse sama dialoog uuesti.

Nõrgem rühm: Tehke esimene kord dialoog läbi nii, et mängite ise administraatori rolli ja mõni tugevam õppija mängib kliendi osa. Seejärel laske kahel õppijal dialoogi teha ja vajaduse korral aidake neid. Edasi järgneb tavapärase töö paarides.

5. Eesmärk: õppida suhtlema situatsioonis *administraator – klient*.

- Viis õppijat on administraatorid ja ülejäänud õppijad on kliendid. Kui rühm on tunduvalt suurem, siis võivad administraatorid töötada kahekesi koos.
- Andke klientidele rollikaart 9 ja laske neil ette valmistada küsimused. Aidake vajaduse korral. Andke administraatoritele rollikaardid 10, 11, 12, 13 ja 14 ning laske neil infoga tutvuda. Aidake vajaduse korral.
- Rollimängu ajal käivad kliendid klassis ringi ja vestlevad kõigi administraatoritega. Tegemist on telefonikõnega.
- Rollimängu ajal käige ringi, kuulake ja jälgige, et töö sujuks. Ärge liiga palju vestluste sekkuge. Abistage ainult siis, kui näete, et muidu vestlus täiesti peatub.

NB! Ärge tehke ülesandeid 4 ja 5 samas tunnis.

Tugevam rühm: Ülesande muudab keerukamaks, kui õppijad asuvad vestluse ajal teineteise poole seljaga, nii et nad ainult kuulevad vestluskaaslase häält, aga ei näe teda (nagu tegeliku telefonidialoogi puhul). Administraatorid võivad infot ka ise välja mõelda.

Lisavõimalus: Õppijad võivad ise internetist otsida infot huvitavate klubide vms kohta ja nende põhjal teises tunnis samasuguse rollimängu korraldada.

6. Eesmärk: arendada rääkimisladusust.

- Laske õppijail valida üks teema ja andke aega esinemise ettevalmistamiseks.
- Laske õppijal rääkida. Seejärel esitavad kaaslased talle küsimusi.

Tugevam rühm: Õppijad võivad vestelda kordamööda kõigil teemadel. Ülesande muudab nõudlikumaks kehtestatud ajapiirang: näiteks tuleb vestlust üleval hoida järjest vähemalt seitse minutit.

GRAMMATIKA JA LUGEMINE 1

1. Eesmärk: õppida lihtmineviku ja täismineviku vormide moodustamist ja kasutamist.

Vastused: 1 – a, 2 – b.

Vajaduse korral vaadake ka grammatikalisa.

2. Eesmärk: harjutada täismineviku ja lihtmineviku kasutamist.

- a.** Jagage õppijad paaridesse. Andke ühele paarilisele tööleht 15 ja teisele tööleht 16. Andke õppijaile aega küsimused ette valmistada. Käige klassis ringi, kontrollige ja abistage. Seejärel esitab üks õppija küsimusi ja teine vastab neile. Seejärel vahetatakse rollid.

3. Eesmärk: harjutada täismineviku ja lihtmineviku kasutamist.

- b.** Võimalikke küsimusi: **Bianca Rannaväli** – *Kui kaua on Bianca ekstreemspordiga tegelenud? Kus on neiu Eestis lumelauaga sõitnud? Kuidas on Bianca treeninud? Kas tal on olnud treener? Kas ta on sõitnud lumelauaga ka välismaal? Mitu korda on ta tulnud Eesti meistriks? Kas tal on olnud mingeid õnnetusi? Kas Bianca vanemad on neiu harrastusega harjunud?* **Martin Heinmets** – *Kui kaua on Martin trikirattaga sõitnud? Kui palju rattaid on tal kulunud? Millistel võistlustel on Martin osalenud? Kas Martinil on juhtunud mingeid äpardusi? Kas Martini vanemad on poja harrastusega harjunud? Mis kooli on Martin avanud?*

Nõrgem rühm: Enne küsimuste moodustamist võib leida tekstist kõik täisminevikus olevad sõnad, mis aitavad küsimusi moodustada. Vajaduse korral aidake õppijail küsimusi moodustada.

TV 3, 4, 5

4. Eesmärk: õppida tegusõnast teonime moodustamist, pöörates seejuures tähelepanu ka sõnajärje muutustele ja tegusõna laiendi käände muutustele ning harjutada selle vormi kasutamist vestluses.

b. Vastused: *a – autoga sõitmine, b – noa või relva kättevõtmine, c – mao või sisaliku nägemine, d – pimedasse kinossaali minemine, e – suurel väljakul kõndimine, f – võõraste seltskonda sattumine, g – hiire või roti nägemine, h – mootorrattaga sõitmine, i – ebameeldivasse tundi minemine, j – kõrgelt alla vaatamine, k – lennukiga sõitmine, l – võõra inimese vastuvõtmine oma kodus, m – sillal olemine, n – tunnelisse minemine, o – ämbliku nägemine, p – liftiga sõitmine, q – süsti saamine, r – vereproovi andmine, s – inimesi väga täis bussis sõitmine, t – paadiga sõitmine.*

KIRJUTAMINE 1

1. Eesmärk: tutvuda isikliku kirja vormiga ja õppida kirjast detailset infot leidma.

Vastused: *1 – Nad on sõbrad. 2 – Tal on hääl ära ja väike palavik ning kurk valutab. 3 – Ta sai mingi nakkuse, külmetas ja karjus kõvasti.*

2. Eesmärk: õppida isiklikus kirjas kasutatavaid väljendeid.

Vastused: *1 – d, 2 – a, 3 – e, 4 – b, 5 – c, 6 – i, 7 – j, 8 – g, 9 – h, 10 – f.*

3. Eesmärk: korrata ülesande 1 kirja sõnavara ja väljendeid.

TV 6

4. Eesmärk: teadvustada kõnekeele ja kirjakeele erinevusi.

Vastused: *probleem – jama, hea – äge, kui sul pole raske – kui viitsid, võib-olla – äkki.*

5. Eesmärk: õppida kirjutama kirja sõbrale ja vastama sõbra kirjale.

KUULAMINE JA RÄÄKIMINE 2

1. Eesmärk: arendada oma arvamuse väljendamise oskust, harjuda autentse intervjuu kuulamisega ja õppida kuulamistekstist leidma üldist arvamust väljendavat infot.

a. Tehke ülesanne kõigepealt paaristööna, seejärel arutage küsimusi koos kogu õpperühmaga. Laske õppijal kindlasti arvamusi põhjendada.

b. Vastused: *1 – d, 2 – c, 3 – a, d, 4 – c, 5 – d, 6 – f, g.*

2. Eesmärk: õppida kuulamistekstist detailset infot leidma.

Vastused: *1 – Ei selgu tekstist. 2 – Vale, ta ei ole tegelenud kergejõustikuga. Ta on tegelenud jalgpalliga, korvpalliga, karatega, ujumisega ja praegu käib jõusaalis. 3 – Vale, ta käib praegu jõusaalis. 4 – Õige. 5 – Ei selgu tekstist. 6 – Vale, talle ei meeldi korvpalli mängida, sest ta ei oska seda hästi teha. 7 – Ei selgu tekstist. Ta joob kohvi, aga ei ütle, kui tihti. 8 – Õige.*

TV 7, 8

3. Eesmärk: õppida nõu andma.

LUGEMINE JA RÄÄKIMINE 2

1. Eesmärk: häälestada õppijad järgneva lugemisteksti teemale.

2. Eesmärk: õppida lugema autentset artiklit ja leidma selle eri osades käsitletavat põhiteemat.

a. Vastused: *1 – tee, 2 – amfetamiin, 3 – palderjan, 4 – alkohol, 5 – tiritamm, 6 – energijook, 7 – kohv, 8 – sigaretid, 9 – šokolaad, 10 – kofeiinitabletid.*

TV 9

3. Eesmärk: õppida eelmises tekstis kirjeldatud vahendeid hindama tervislikkuse seisukohast.
- Laske õppijail oma hinnangud anda. Ärge neile alguses öelge, et arsti hinnangud on toodud ülesandes 5.
  - Seejärel laske õppijail oma hinnanguid tutvustada, omavahel võrrelda ja põhjendada.
  - Lõpuks laske õppijail võrrelda enda ja arsti hinnanguid.
4. Eesmärk: korrata lugemisteksti sõnavara ja õppida nõu küsima ning nõu andma.
- Jagage õppijad paardesse. Üks paariline on arst (andke talle rollikaart 18) ja teine on patsient (andke talle rollikaart 17).
  - Laske õppijail rollikaardiga tutvuda ja vestlust ette valmistada.
  - Laske õppijail paardes vestelda.
5. Siin on toodud päris arsti hinnangud lugemistekstis kirjeldatud vahendite kohta.

KIRJUTAMINE 2

1. Eesmärk: tutvuda poolametliku avalduse vormiga.

Vastused: Avaldus on kirjutatud kooli direktorile ja avalduses palub kooli spordiklubi esimees luba puududa õppetöölt, et osaleda seminaril „Hea vorm kõigile“. Samuti palub ta võimaluse korral kompenseerida oma osavõtutasu.

2. Eesmärk: kontrollida eelmise ülesande kirjust arusaamist.

Vastused: a – Seminar „Hea vorm kõigile“ Aegna saarel 22.–23. novembrini käesoleval aastal. b – Kõigi Eesti ülikoolide, kutsekoolide ja gümnaasiumide spordiklubide esindajad. c – Uue testimissüsteemi tutvustamine; spordiklubide tegevuse tutvustamine; spordivahendite, spordiriiete ja toidulisandite müümine ja tellimine; spordivõistlusted. d – Uute spordialade ja spordiüritustega tutvumine; spordivahendite, spordiriiete ja toidulisandite müümine ja tellimine; ühispidu. e – Sest võimaldab saada uusi ideid ja kasulikke kontakte. f – Luba puududa kaks päeva õppetöölt ja osavõtutasu kompenseerimist.

3. Eesmärk: õppida poolametlikus kirjas kasutatavaid väljendeid.

a. Võimalikud küsimused: Seminar toimub (kus? millal? kui kaua?). Sinna on kutsutud (kes?). Seminari esimesel päeval (mida tehakse? mis toimub?). Samuti saavad (kes? mida teha?). Seminari teisel päeval (mida tehakse? mis toimub?). Mõlemal päeval on võimalik (mida teha?). Esimese päeva õhtul (mida tehakse? mis toimub?). Teine päev lõpeb (millega? millal? kuidas?). Arvan, et sellel seminaril osalemine on (missugune?). Seoses (millega?). Samuti palun võimaluse korral (mida teha?).

4. Eesmärk: õppida kirjutama poolametlikku avaldust, milles küsitakse luba mingil üritusel osalemiseks.

GRAMMATIKA 2

1. Eesmärk: õppida võistlema- ja kahtlema-tüüpi sõnade muutmist.

a. Vastused: 1 – kaklema, kakelda, kaklen, kakeldakse; suplema, supelda, suplen, supeldakse; suudlema, suudelda, suudlen, suudeldakse; mõtlema, mõtelda (mõelda), mõtlen, mõteldakse (mõeldakse); üttelema, ütelda (öelda), ütlen, üteldakse (öeldakse). 2 – suhtlema, suhelda, suhtlen, suheldakse; vehklema, vehelda, vehklen, veheldakse; vaidlema, vaielda, vaidlen, vaieldakse.

TV 10

2. Eesmärk: õppida kasutama ühendverbe põhisõnaga tegema.

TV 11

3. Eesmärk: õppida kasutama sõna tegema laiendeid, mis vastavad küsimusele missuguseks?.

TV 12

4. Eesmärk: õppida korrektselt kasutama kergesti segiminevaid sõnu *oskama* ja *saama*.

5. Eesmärk: õppida kasutama mõnesid partitiivverbe.

TV 13

6. Eesmärk: õppida kasutama ühendverbe põhisõnaga *maha*.

Vastused: 1 – võttis ... *maha*, 2 – jättis ... *maha*, 3 – magasin ... *maha*, 4 – müün ... *maha*, 5 – kirjuta ... *maha*, 6 – lstu *maha!* 7 – jäin ... *maha*, 8 – mängis ... *maha*, 9 – jäin ... *maha*.

TV 11

7. Eesmärk: õppida kasutama tagasõnu *korral* ja *puhul*.

b. Vastused: 1 – *puhul*, 2 – *korral*, 3 – *korral*, 4 – *puhul*, 5 – *korral*, 6 – *puhul*.

TÖÖVIHIKU HARJUTUSTE VASTUSED

1. *toimuvad, õhtune, tavaliselt, tippsportlane, koormus, liibuvad, osaleda, hoiatada, kahjulikud, algajad.*

2. 1 – A, 2 – B, 3 – B, 4 – B, 5 – A, 6 – B, 7 – A, 8 – B, 9 – B, 10 – B, 11 – B.

3. Küsimused: 1 – *Kas sa oled kunagi hüpanud langevarjuga? Millal sa viimati hüppasid langevarjuga?* 2 – *Kas sa oled kunagi ööbinud talvel telgis? Millal sa viimati ööbisid talvel telgis?* 3 – *Kas sa oled kunagi sõitnud kaameliga? Millal sa viimati sõitsid kaameliga?* 4 – *Kas sa oled kunagi sõitnud lennukiga? Millal sa viimati sõitsid lennukiga?* 5 – *Kas sa oled käinud mõnel Eesti saarel? Millal sa viimati käisid mõnel Eesti saarel?* 6 – *Kas sa oled vaadanud eesti filmi? Millal sa viimati vaatasid eesti filmi?* 7 – *Kas sa oled söönud eesti rahvustoitu? Millal sa viimati sõid eesti rahvustoitu?* 8 – *Kas sa oled näinud madu? Millal sa viimati nägid madu?*

4. 1 – *Olen tegelenud*, 2 – *läksin*, 3 – *võtsid*, 4 – *on ... meeldinud*, 5 – *Olen käinud*, 6 – *lõpetasin*, 7 – *olen osalenud*, 8 – *Olen võitnud*, 9 – *on ... olnud*.

5. 1 – *on ... tegelenud (Martin)*, 2 – *on proovinud (Bianca)*, 3 – *on tulnud (Bianca)*, 4 – *on avanud (Martin)*, 5 – *on olnud (Bianca)*.

6. Võimalikud vastused: 1 – *Asi on selles, et ma ei saa liikuda.* 2 – *Kahju, et sinuga nii juhtus.* 3 – *Kirjutan sulle paar rida.* 4 – *Kui olukord on ka homme samasugune.* 5 – *Kui tahad, võin sulle poest midagi tuua.* 6 – *Kui viitsid, tule külla.* 7 – *Mingit valu ei ole.* 8 – *Minu meelest sa pead voodis olema.* 9 – *Sa võiksid arsti koju kutsuda.* 10 – *Üldiselt tunnen ennast normaalselt.* 11 – *Mul on hääl täiesti ära.* 12 – *Ole tubli ja saa ruttu terveks.* 13 – *Sain su kirja ja vastan kohe.* 14 – *Teisiti ma praegu suhelda ei saa.* 15 – *Sa võiksid veel proovida teha külma kompressi.* 16 – *Äkki oskad soovitada, mida ma peaksin tegema?*

7. 1 – b, 2 – f, 3 – d, 4 – g, 5 – a, 6 – c, 7 – e.

8. Võimalikud sõnad joonel: 1 – *Ilmselt seda, Põhiliselt seda, Tõenäoliselt seda, Näiteks seda, Kindlasti seda, Loomulikult seda*; 2 – *ilmselt, põhiliselt, tõenäoliselt, näiteks, kindlasti, loomulikult*; 3 – *näiteks*; 4 – *ilmselt, põhiliselt, tõenäoliselt, näiteks, ükskõik, kindlasti, loomulikult*; 5 – *põhiliselt, näiteks*; 6 – *ilmselt, tõenäoliselt, näiteks, kindlasti, loomulikult*; 7 – *põhiliselt, näiteks, kindlasti, loomulikult*; 8 – *ilmselt seda, põhiliselt seda, tõenäoliselt seda, näiteks seda, kindlasti seda, loomulikult seda*; 9 – *ilmselt, põhiliselt, tõenäoliselt, näiteks, kindlasti, loomulikult*; 10 – *põhiliselt, tõenäoliselt, kindlasti, loomulikult*.

9. 1 – C, 2 – P, 3 – H, 4 – M, 5 – F, 6 – K, 7 – N, 8 – D, 9 – O, 10 – L, 11 – A, 12 – G, 13 – I, 14 – E, 15 – J, 16 – B.

- 10.** 1 – kakeldakse, 2 – kakelda, 3 – kaklema, 4 – kakleb, 5 – kakles, 6 – kakelnud, 7 – suhtlema, 8 – Suheldakse, 9 – suhelda, 10 – suhtlen, 11 – suhelnud, 12 – ütlesin, 13 – mõelnud, öelda, 14 – öelda.
- 11.** 1 – trenni tegema, 2 – maha magama, 3 – tüli tegema, 4 – maha jätma, 5 – süüa tegema, 6 – võtan maha, 7 – muret tegema, 8 – mängin maha, 9 – sporti tegema, 10 – maha jääma, 11 – müün maha.
- 12.** 1 – aktiivseks, enesekindlaks, 2 – haigeks, 3 – selgeks, kahjulikuks, 4 – erksaks, rahulikuks, 5 – uniseks, 6 – erksaks, 7 – energiliseks, 8 – rahulikuks.
- 13.** Sõnad, millega sihitis ei ole tavaliselt nimetavas ega omastavas käändes: *eelistama, kartma, kasutama, suurendama, vähendama.*

KUULAMINE JA RÄÄKIMINE 1

Dialoog „Keelefirmas”

GRAMMATIKA JA LUGEMINE 1

Osastav • Tegevusprotsess. Osastav • Tegevuse tulemus. Ainsuse omastav ja mitmuse nimetav • Mida tehakse?

KIRJUTAMINE 1

Vahetusõpilase kiri

KUULAMINE JA RÄÄKIMINE 2

Laul „Must ja valge” • Räägime headest ja halbade asjadest • Anname nõu probleemide korral

LUGEMINE JA RÄÄKIMINE 2

Mida õppida? • Räägime oma kooli plussidest ja miinustest

KIRJUTAMINE 2

CV • Avaldus töökonkursil osalemiseks

GRAMMATIKA 2

Sõnatüübid *õppima, ruttama, jätma* • Sõnatüübid *tund* ja *hinne* • Sõnatüübid *õppima* ja *õpetama* • Ühendverbid põhisõnaga *saama*

KUULAMINE JA RÄÄKIMINE 1

1. Eesmärk: häälestada õppijad õppimise teemale.
2. Eesmärk: harjutada normaaltempoga dialoogi kuulamist ja õppida kuulamistekstist detailset infot leidma.
  - c. Vastused: 1a, 2b, 3a, 4b, 5a, 6b.

TV 1, 2, 3

3. Eesmärk: arendada arutlusoskust.

Laske õppijail alguses töötada paaris ja seejärel arutage küsimusi koos kogu õpperühmaga.

4. Eesmärk: õppida suhtlema situatsioonis *keelefirma sekretär – klient* ja harjutada rääkimisladusust.
  - Ülesandes on esitatud fraasialgused, mis kordavad üldjoontes kuulamistekstis 13 esitatud dialoogi.
  - Laske õppijail valida rollid: õppija A on klient ja õppija B on sekretär. **NB!** Kui õppijad on erineva keeletasemega, võiks sekretäri rolli esimesena täita tugevam õppija.
  - Seejärel töötavad õppijad paarides ja koostavad dialoogi, lõpetades fraasid oma sõnadega.
  - Kui dialoog on üks kord läbi tehtud, vahetatakse rollid ja tehakse sama dialoog uuesti.

Nõrgem rühm: Tehke esimene kord dialoog läbi nii, et mängite ise sekretäri rolli ja mõni tugevam õppija mängib kliendi osa. Seejärel laske kahel õppijal dialoogi teha ja aidake neid vajaduse korral. Edasi järgneb tavapärase töö paarides.

Tugevam rühm: Õppijad võivad dialoogi laiendada.

5. Eesmärk: õppida vestlema situatsioonis *keelefirma sekretär – klient*.

- Kolm õppijat on sekretärid ja ülejäänud õppijad on kliendid. Kui rühm on tunduvalt suurem, siis võivad nii sekretärid kui kliendid töötada kahekesi koos.
- Andke klientidele rollikaart 19 ja laske neil ette valmistada küsimused. Aidake vajaduse korral.
- Jagage õpikus olevad fotod sekretäride vahel, nii et igaüks saab ühe foto. Andke sekretäridele rollikaart 20 ning laske neil vajalik info välja mõelda. Seejuures peavad nad lähtuma oma fotost. Vajaduse korral aidake õppijaid.
- Rollimängu ajal käivad kliendid klassis ringi ja vestlevad kõigi sekretäridega.
- Rollimängu ajal käige ringi, kuulake ja jälgige, et töö sujuks. Ärge liiga palju vestlusse sekkuge. Abistage ainult siis, kui näete, et muidu vestlus täiesti peatub.

NB! Ärge tehke ülesandeid 4 ja 5 samas tunnis.

Lisavõimalus: Õppijad võivad ise internetist otsida infot erinevate kursuste kohta ja nende põhjal teises tunnis samasuguse rollimängu korraldada.

6. Eesmärk: arendada rääkimisladusust.

- Laske õppijail valida endale meeldiv teema ja andke neile aega oma jutu ettevalmistamiseks.
- Laske õppijal rääkida. Kui ta lõpetab, siis esitavad teised rääkijale küsimusi.

GRAMMATIKA JA LUGEMINE 1

1. Eesmärk: teadvustada, mis häälikutega võivad lõppeda osastava käände vormid.

Vastused:

Ainsuses on sõnad: *autot, keelt, torti, kodulehekülge, korteriremonti, pilli, kampsunit, malet*. Ainsuse osastava lõpus on: -t, -i, -e.

Mitmuses on sõnad: *rahvalaule, breiktantse, pikki, tekste, kaarditrikke, huvitavaid, anekdoote, luuletusi, kodumasinaid, pilte*. Mitmuse osastava lõpus on: -e, -i, -id.

Tutvuge ka grammatikalisaga, kus on näha ka teised häälikud, mis võivad osastava käände vormi lõpus esineda. Rõhutage õppijale, et tegevusprotsessi kirjeldamisel kasutatakse jaatavas lauses osastavat käänat.

Nõrgem rühm: Tehke ülesanne kindlasti koos kogu õpperühmaga.

2. Eesmärk: õppida osastava käände vormide moodustamist ja kasutamist ning arendada õppijate sõnavara.

a. Tehke ülesanne koos kogu õpperühmaga.

Vastused: *juhtida oma firmat, juhtida lennukit, korraldada valimiskampaaniat, õpetada suhtlemisoskust, hinnata kinnisvara väärtust, lugeda teaduslikku kirjandust, disainida rõivaid, parandada kodumasinaid, nõustada koolilõpetajaid, valmistada ehteid, paigaldada maja elektrisüsteemi, kujundada reklaami, teha kassiiri tööd, teha reisikon-sultandi tööd, teha ettekandja tööd, teha maksuametniku tööd, koostada ilmaennustusi, võtta vastu taksotellimusi, teenindada pangakliente, teha sotsioloogilisi uuringuid, teha lilleseadeid, sõlmida kindlustuslepinguid, teha meditiini uuringuid, nõustada töötuid, kirjutada arvutiprogramme, korraldada kontserte, remontida autosid, pakkida liinil kaupu, kujundada aedu ja parke.*

b. Kokkuvõtet tehes peavad õppijad kokku lugema, mitu korda on igat tähte kirja pandud. Mida on kõige rohkem, see huvi inimesel domineerib.

3. Eesmärk: harjutada osastava käände kasutamist ja õppida rääkima oma õppeainetest.

Nõrgem rühm: Tehke ülesanne kindlasti koos kogu õpperühmaga.

TV 4, 5

4. Eesmärk: õppida tegevuse tulemuse väljendamist ainsuse omastava ja mitmuse nimetava käände abil.

a. Vastused: 1 – Ainsuse omastavat (lõpus on täishäälik) ja mitmuse nimetavat (lõpus on -d). 2 – Ei kasuta. 3 – Sest sõna ainsuse osastava ja omastava käände vormid kirjutatakse samamoodi. 4 – ära, valmis jms.

b. Vastused: 1 – Ma loen huvitava raamatu läbi. 2 – Ma loen huvitavad raamatud läbi. 3 – Ma parandan katkise tolmuimeja ära. 4 – Ma parandan katkised tolmuimejad ära. 5 – Ma küpsetan suure koogi. 6 – Ma küpsetan suured koogid. 7 – Ma joon hea mahla ära. 8 – Ma joon head mahlad ära.

Nörgem rühm: tehke ülesanne kindlasti koos kogu õpperühmaga.

5. Eesmärk: õppida umbisikulise tegumoe vormide moodustamist ja kasutamist.

a. Vastused: a – ei kasutata, b – ei käida, c – ei laulda, d – mängitakse, e – peetakse, f – räägitakse, g – tehakse, h – ei tehta, i – ei tõlgita, j – õpitakse.

b. Vastused: 1b, 2 – jaatavas lauses: -takse, -dakse, -akse. Eitavas lauses ei ... -ta, -da.

6. Eesmärk: harjutada umbisikulise tegumoe kasutamist ja õppida rääkima oma õpingutest.

TV 6, 7

KIRJUTAMINE 1

1. Eesmärk: häälestada õppijad järgmise teksti lugemisele.

2. Eesmärk: õppida lugema autentset teksti ja leidma sellest infot.

3. Eesmärk: õppida kirjast detailset infot leidma ja arendada arutlusoskust.

Vastused: kokandus – tehakse snäkke; sõjaväetund – marsitakse, õpitakse relvadega ümber käima; jõusaal; savivoolimine; lavagrimm – värvitakse üksteist, tehakse verd; tavalised tunnid.

Laske õppijail endil fantaseerida, mida eespool välja kirjutatud tundides veel võidakse teha.

4. Eesmärk: õppida moodustama liitlauset sidesõna *kuid* abil.

a. Vastused: Põhikooli õpilastel on kindel tunniplaan, **kuid** keskkoolis saab suurema osa ainetest ise valida. Õpikud on Ameerikas hästi suured ja ilusad, **kuid** õpetajad valivad nendest ainult olulisema. **Kuid** nad on jagunenud gruppideks: näiteks liiguvad oma puntides ringi punkarid, nohikud, cheerleader'id, bändi-inimesed, sõjaväelased ja muud.

5. Eesmärk: õppida kasutama sõnu *põhiliselt*, *näiteks*, *peaaegu* ja *üldiselt*.

a. Vastused: Sellepärast pidin võtma **näiteks** kokanduse tunni. Me tegime **põhiliselt** snäkke. Üks minu sõber aga valis **näiteks** jõusaali tunni ja savivoolimise. Teine sõber valis ka lavagrimmi tunni, kus õpiti üksteist värvima ja ka **näiteks** verd tegema. Peaaegu keegi ei spikerda. **Üldiselt** olen siinse eluga rahul ja arvan, et see on väga kasulik kogemus.

b. Esimesele joonele sobivad sõnad: 1 – põhiliselt, näiteks, 2 – näiteks, peaaegu, 3 – põhiliselt, näiteks, peaaegu, üldiselt, 4 – Üldiselt.

6. Eesmärk: õppida mõistma sõna *hästi* tähenduses väga.

b. Vastused: Õpikud on Ameerikas **hästi** suured ja ilusad, kuid õpetajad valivad nendest ainult olulisema. Õpetajad on Ameerikas **hästi** heasoovlikud ja avatud ja suhtlevad õpilastega nagu sõpradega.

7. Eesmärk: õppida kirjutama kirja oma kooli kohta.

TV 8

KUULAMINE JA RÄÄKIMINE 2

1. Eesmärk: häälestada õppijad laulu „Must ja valge” kuulamisele.

2. Eesmärk: harjuda kuulama eestikeelseid laule.

a. Vastused: *d, e, a, b, c, f.*

3. Eesmärk: arendada arutlemisoskust.

Vastused: *1 – b, 2 – b, 3 – b, 4 – b, 5 – a.*

Õppijad võivad vastata ka teistmoodi, kui suudavad oma vastust põhjendada.

4. Eesmärk: õppida arutlema probleemide tõsiduse üle ja õppida nõu andma.

TV 9

LUGEMINE JA RÄÄKIMINE 2

1. Eesmärk: häälestada õppijad järgmise teksti lugemisele.

2. Eesmärk: harjuda lugema autentseid tekste ja leidma nende üldteemat.

Vastused: *A – Milline õpilane oli Einstein? B – Delfiinide dresseerija – hea eriala? C – Pärast kõrgkooli kutsekooli?*

3. Eesmärk: õppida leidma teksti peamõtet.

Vastused: *A – 3, B – 4, C – 1.*

4. Eesmärk: arendada arutlusoskust.

5. Eesmärk: õppida oma seisukohti esitama ja põhjendama ning õppida inimesi mingi probleemi puhul küsitama.

- Valige kolm õppijat, kes hakkavad mängima haridusministeeriumi ametniku rolli. Andke neile rollikaart 21. Ülejäänud õppijad jagage kolme rühma ja andke igale rühmale rollikaart 22.
- Andke õppijaile aega ettevalmistuseks: ametnikud peaksid seda tegema koos ja ülejäänud õppijad oma rühmades. Vajaduse korral aidake õppijaid.
- Rollimängu ajal vestleb iga ametnik iga rühmaga.
- Lõpuks teatab iga ametnik oma otsuse ja põhjendab seda.

TV 10

KIRJUTAMINE 2

1. Eesmärk: tutvuda CV näidisega ja leida sellest vajalikku infot.

a. Vastused: *1 – Kaja Kajakas. 2 – Tallinna Tsirkusekoolis, Tartu Spordikoolis ja Hiiumaa Gümnaasiumis. 3 – Tsirkusemaailmas tegevjuhina, Tsirkusemaailmas loomade hooldajana, Tartu Gümnaasiumis kehalise kasvatuse õpetajana. 4 – Eesti keel on tema emakeel, inglise ja soome keelt valdab ta vabalt kõnes ja kirjas, vene keelt oskab suhtlustasandil ja hiina keelt algtasemel. 5 – Ta elab Tallinnas, ta oskab kasutada arvutit, tal on autojuhiload, tema hobi on fotograafia.*

2. Eesmärk: õppida CV kirjutamise tavasid.

Vastused: *a – Vale, CV kirjutamiseks on olemas standardne vorm. b – Vale, CVsse peaks kirjutama võimalikult palju sellist infot, mis kirjutajale antud töökohale kandideerimisel kasuks tuleb. c – Õige. d – Vale, CVs ei kasutata üldjuhul täislauseid. e – Õige. f – Õige.*

3. Eesmärk: tutvuda tööavalduse näidisega ja õppida selle põhjal otsust langetama.

4. Eesmärk: õppida kasutama tööavalduses kasutatavaid väljendeid.

5. Eesmärk: suunata õppijaid otsima infot keelekeskkonnast ja õppida kirjutama ning hindama CV-d ja tööavaldust.

GRAMMATIKA 2

1. Eesmärk: õppida muutma *õppima, ruttama* ja *jätma*-tüüpi verbe.

a. Vastused: 1 – kukkuma, kukkuda, kukun, kukutakse; tekkima, tekkida, tekib / tekkib, tekitakse / tekkitakse; leppima, leppida, lepin, lepitakse; 2 – lükkama, lükata, lükkan, lükatakse; hakkama, hakata, hakkas, hakatakse; hüppama, hüpata, hüppas, hüpatakse; 3 – võtma, võtta, võtan, võetakse; nutma, nutta, nutan, nutetakse; katma, katta, katan, kaetakse; petma, petta, petan, petetakse.

b. Võimalikud vastused: 1 – õppida, õppida; 2 – lükkan, lükka; 3 – võtan, võta; 4 – petan, peta; 5 – hakkas, hakka.

2. Eesmärk: õppida muutma *tund-* ja *hinne*-tüüpi sõnu.

a. Vastused: 1 – hind, hinna, hinda, hinnad, hindade, hindu; vend, venna, venda, vennad, vendade, vendi; kuld, kulla, kulda, –, –, –; kord, korra, korda, korrad, kordade, kordi; 2 – tunne, tunde, tunnet, tunded, tunnete, tundeid; vanne, vande, vannet, vanded, vannete, vandeid; murre, murde, murret, murded, murrete, murdeid.

b. Vastused: 1 – tundi, 2 – hinde, 3 – venda, 4 – hinded, 5 – tunnid, 6 – murret, 7 – kuld, 8 – kordi, 9 – tunnetest.

3. Eesmärk: teadvustada kausatiivsete ja mittekasutiivsete (põhjustatud ja põhjustamata tegevust väljendavate) verbide erinevust.

Tutvuge ka seletusega grammatikalisis.

4. Eesmärk: õppida kasutama ühendverbe põhisõnaga *saama*.

Vastused: 1 – nalja, 2 – sisse, 3 – kiita, 4 – aru, 5 – läbi.

TÖÖVIHIKU HARJUTUSTE VASTUSED

1. sooviksin, juures, täiesti, selgeks, itaallane, toimuvad, koduülesandeid, rühmatöid, eraldi, Hiljem, kestab, võimalus, nädalavahetustel, paremini, kasulikum, üllatus, tähendab, peetakse, tegelikult, kindel.

2. 1 – B, 2 – A, 3 – B, 4 – B, 5 – B, 6 – A, 7 – B, 8 – B, 9 – A, 10 – B, 11 – A, 12 – B, 13 – B, 14 – B, 15 – A, 16 – B, 17 – A.

3. 1 – a, 2 – b, 3 – a, 4 – b, 5 – b, 6 – a, 7 – a, 8 – b, 9 – a.

4. **Ainsuse osastav -t, mitmuse osastav ains om + -id:** ehed, ehteid; kampaaniat, kampaaniaid; lepingut, lepinguid; lõpetajat, lõpetajaid; raamatut, raamatuid; ratas, rattaid; seadet, seadeid (seadmeid); töötut, töötuid; uuringut, uuringuid.

Ainsuse osastav -t, mitmuse osastav ains om (-i > -e) + -id: arvutit, arvuteid; eksamit, eksameid; kampsunit, kampsuneid; korterit, kortereid; pliiaitsit, pliiaitseid.

Ainsuse osastav -d, mitmuse osastav -id: puud, puid.

Ainsuse osastav -t, mitmuse osastav -i: keelt, keeli; luuletust, luuletusi; oskust, oskusi; tellimust, tellimusi; võistlust, võistlusi; väärtust, väärtusi.

Ainsuse osastav -t, mitmuse osastav -sid: autot, autosid; fotot, fotosid.

Ainsuse osastav -i, mitmuse osastav -e: klienti, kliente; konkurssi, konkursse; kontserti, kontserte; parki, parke; pilti, pilte; programmi, programme; reklaami, reklaame; teksti, tekste; torti, torte.

Ainsuse osastav -u, mitmuse osastav + -e: lipsu, lipse; tantsu, tantse.

Ainsuse osastav -a, mitmuse osastav + -u: aeda, aedu; laeva, laevu.

6. Õiged vormid: 1 – õpetatakse, 2 – loevad, 3 – tegeletakse, 4 – teed, 5 – parandatakse, 6 – kirjutad, 7 – valmistad.

KUULAMINE JA RÄÄKIMINE 1

Dialogid „Reisifirmas“

GRAMMATIKA JA LUGEMINE 1

Sõnade *minema* ja *käima* reksioonid • *ma-* ja *da-*infiniitiv • Omadussõnad ja määrsõnad • Mitmuse osastav

KIRJUTAMINE 1

Blogi sissekanne kontserdil käimisest

KUULAMINE JA RÄÄKIMINE 2

Geopeitus • Räägime huvitavatest harrastustest ja üritustest

LUGEMINE JA RÄÄKIMINE 2

Jalgpallihaiгла • Räägime tuntud mitte-eestlastest

KIRJUTAMINE 2

Pretensioon reisifirmale

GRAMMATIKA 2

Sõnatüübid *pikk* ja *mõte* • Ühendverbid abisõnaga *üles* • Verbid *minema*, *käima*, *tulema*, *sõitma* • *poolest* kasutamine

KUULAMINE JA RÄÄKIMINE 1

1. Eesmärk: häälestada õppijad Eesti teemale.
2. Eesmärk: häälestada õppijad järgmiste tekstide kuulamisele. Kõik need kohad esinevad järgmistes kuulamistekstides.

Vastused: *Hermanni kindlus – Narvas, Aegna saar – Harjumaal, Imavere kõrts – Järvamaal, kindral Laidoneri suvemaja – Aegna saarel, Kohtla kaevanduspark-muuseum – Ida-Virumaal, Kohtla-Nõmmel, Mustvee – Peipsi ääres, Narva-Jõesuu – Ida-Virumaal, Ontika – Ida-Virumaal, Kohtla vallas, Paralepa rand – Haapsalus, Pühtitsa nunnaklooster – Ida-Virumaal, Raja küla – Peipsi ääres, Toila-Oru park – Ida-Virumaal, Valaste juga Ida-Virumaal, Kohtla vallas.*

3. Eesmärk: normaalkiirusega dialoogi kuulamine ja kuulamistekstist detailsema info leidmine.

a. Vastused: *Aegna saar, kindral Laidoneri suvemaja, Paralepa rand.*

b. Vastused: *a – Kaks päeva. b – Aegna saar. c – Kindral Laidoneri suvemaja, nõiakivi jäänused. d – Haapsalu lähedal telklaagris. e – Tehakse lõket ja peetakse piknikku. f – Haapsalu. g – Piiskopilinnuse varemed, raudteemuuseum. h – Täiskasvanule 750 krooni ja lastele 450 krooni.*

TV 1, 3

4. Eesmärk: õppida suhtlema situatsioonis *reisikonsultant – klient*. Ülesandes on esitatud fraasialgused, mis kordavad üldjoontes kuulamistekstis 15 esitatud dialoogi.
  - Laske õppijail valida rollid: õppija A on reisikonsultant ja õppija B on klient. **NB!** Kui õppijad on erineva keeletasemega, võiks konsultandi rolli esimesena täita tugevam õppija.

- Seejärel töötavad õppijad paarides ja koostavad dialoogi, lõpetades fraasid mälu järgi. Seejuures ei pea kasutama täpselt sama teksti, mis olid kuulamistekstis, kuid seal esinenud infot peaks üldjoontes kordama, muidu ei tule dialoog hästi välja.
- Kui dialoog on üks kord läbi tehtud, vahetatakse rollid ja tehakse sama dialoog uuesti.

Nõrgem rühm: Tehke esimene kord dialoog läbi nii, et mängite ise konsultandi rolli ja mõni tugevam õppija mängib kliendi osa. Seejärel laske kahel õppijal dialoogi teha ja vajaduse korral aidake neid. Edasi järgneb tavapärase töö paarides.

Tugevam rühm: Õppijad võivad dialoogi laiendada.

5. Eesmärk: normaalkiirusega dialoogi kuulamine ja kuulamistekstist detailsema info leidmine.

a. Vastused: *Hermanni kindlus, Imavere kõrts, Kohtla kaevanduspark-muuseum, Mustvee, Narva-Jõesuu, Ontika, Paralepa rand, Pühtitsa nunnaklooster, Raja küla, Toila-Oru park, Valaste juga.*

b. Vastused: a – Kaks päeva. b – Peipsi ääres, Mustvee, Narva. c – Raja küla, Pühtitsa nunnaklooster, Kohtla kaevanduspark-muuseum, Hermanni kindlus. d – Narva-Jõesuu hotell. e – Külastatakse Hermanni kindlust. f – Toila-Oru park, Ontika, jaanalinnutalu, Imavere kõrts. g – Põlispuud, lillepeenrad, skulptuurid, merevaade, Valaste juga, tuhamäed. h – 580 krooni.

TV 2, 3

6. Vastused: *Leigo järvemuusikafestival – all paremal, Metsavenna talu – üleval paremal, Soomaa – keskel vasakul, Palmse mõis – all vasakul, Raja talu – keskel.*

7. Eesmärk: õppida vestlema situatsioonis *klient – turismikoha administraator*.

Viis õppijat on administraatorid, andke neile rollikaardid 24–28.

Ülejäänud õppijad on kliendid, andke neile rollikaart 23.

- Laske õppijail rollimänguks valmistuda.
- Rollimängu ajal vestleb iga klient iga administraatoriga ja valib lõpuks ühe koha, mis talle kõige enam meeldib.

TV 4

8. Eesmärk: arendada rääkimisladusust.

GRAMMATIKA JA LUGEMINE 1

1. Eesmärk: harjutada konstruktsioonide *minema + mida tegema?* ja *käima + mida tegemas?* korrektset kasutamist.

TV 5

2. Eesmärk: harjutada *ma-* ja *da-*infinitiivi korrektset kasutamist.

Vastused: *I – ma-infinitiiv, II – da-infinitiiv.*

Võimalikke juurdelisatavaid sõnu: *I – pean, hakkam, kiirustan, asun; II – on aeg, on aega, on kahjulik.*

TV 6

3. Eesmärk: õppida omadussõnast määrsõna moodustamist.

Vastused: *I – tore – toredasti, kiire – kiiresti, halb – halvasti, hea – hästi; II – aeglane – aeglaselt, suurepärase – suurepäraselt, tõsine – tõsiselt, korralik – korralikult.*

4. Eesmärk: teadvustada omadussõna ja määrsõna erinevat kasutamist lauses.

Tegemist on venekeelsete õppijate tüüpeksimusega: koos tegusõnaga *olema (on)* kiputakse kasutama määrsõna.

a. Vastused: *1 – b, 2 – a.*

b. Võimalikud vastused: a) – Mul on **hea**. Ma tunnen ennast **hästi**. b) – See on lihtsalt **suurepärane**. Sa tegid selle töö lihtsalt **suurepäraselt**. c) – Mul on **kiire**. Ma pean **kiiresti** koju minema. d) – Mul on siin väga **huvitav**. Ta räägib nii **huvitavalt**. e) – Kõik on nii **imelik**. Ma tunnen ennast nii **imelikult**.

TV 7

5. Eesmärk: tutvuda mitmuse osastava vormidega ja omandada sõnavara Eesti ilusatest paikadest rääkimiseks.

Vastused:

A

Koht	Mida saab seal teha
Tallinna vanalinn	jalutada ja vaadata keskaegseid maju
Maardu lähedal	vaadata koopaid (kunagise fosforiidikaevanduse käike)
Jägala jurga	korraldada piknikke
Pedassaar	sõita mootorpaadi või jahiga
Juminda poolsaar	vaadata Eesti suuremaid kivisid
Viinistu kunstimuuseum	vaadata eesti autorite töid
Pakri poolsaar	ujuda, vaadata pankrannikut
Padise klooster	tutvuda kloostriiga

B

Koht	Mida saab seal teha
Pankrannik	vaadata kauneid jugasid
Mäeahelik	vaadata päris mägesid ja tehismägesid
Rabad	rännata matkaradadel
Sinimäe memoriaal	vaadata sõja jälgi
Pühtitsa klooster	vaadata kirikuid, omapäraseid puuriitu, kõrgeid müüre, käia pühal allikal
Sillamäe	vaadata võimsaid treppe, suuri maju, uhkeid alleesid
Toila park	küllastada kontserte ja rahvapidusid

6. Eesmärk: harjutada mitmuse osastava vormi moodustamist ja teadvustada mitmuse osastava vormi kasutamist.

Sõnad on rühmitatud mitmuse osastava moodustamise tüüpide järgi.

a. Vastused: I – erinevaid, küllastajaid, kõrgeid, uhkeid, koopaid, võimsaid, kirikuid, kaevikuid, kauneid, punkreid; II – töid, muid; III – eestlasi, välismaalasi, vaatamisväärsusi, üritusi, saari, suuri; IV – rabasid, majasid / maju, kivisid, pidusid, jugasid, mägesid, alleesid; V – treppe, müüre, kontserte; VI – käike, piknikke, looduslikke, vastuvõtte; VII – jälgi.

b. Vastused: Vt grammatikalisa.

7. Eesmärk: harjutada ainsuse osastava kasutamist koos sõnaga *mitu* ja mitmuse osastava vormi kasutamist koos sõnaga *palju*.

TV 8

KIRJUTAMINE 1

1. Eesmärk: häälestada õppijad muusika ja kontsertide teemale.

2. Eesmärk: tutvuda kontserdikülastust kirjeldava blogiteksti vormiga.

Vastus: *Neiu käis Metallica kontserdil ja talle jäid sellest suurepäraseid muljed.*

TV 9

3. Eesmärk: õppida tekstist detailset infot leidma.

Vastused: *1a, 2b, 3a, 4a, 5a, 6a, 7b, 8b.*

4. Eesmärk: õppida hindama teksti vormi sobivust ja laiendada emotsioonide väljendamiseks kasutatavat sõnavara.

b. Vastused: *olin väga ärevil; rahvahulk oli meeletu; igal pool olid jubedad järjekorrad; kontsert oli mega – super – lahe; nautisin igat hetke – raudselt; jehuu !!!; mu rõõmul polnud piire; see laul on ilus nii viisi kui sõnade poolest; imetlesin vaatepilti; fantastiline, ilus; kodutee oli väsitav; platvormkingad ja nahast maani seelik tundusid meeletult rasked olevat; kannatasin ära; meri lõhnas meeldivalt; mõnus mälestus Metallica kontserdist jäi südamesse.*

5. Eesmärk: õppida arutlema, mis iseloomustab head ja mis halba kontserti.

6. Eesmärk: õppida kirjutama kontserdi külastusest.

KUULAMINE JA RÄÄKIMINE 2

1. **a.** Eesmärk: häälestada õppijad järgmise teksti kuulamisele.

b. Eesmärk: harjuda kuulama normaalkiirusega dialoogi ja leidma selle üldteemat.

Vastus: *Aarete otsimisest.*

2. Eesmärk: Õppida kuulamistekstist leidma detailset infot.

Vastused: *1 – Geopeitus on huvitav mäng, kus ühed mängijad peidavad kuhugi aardekasti ja teised mängijad otsivad selle üles. 2 – GPS-seadet; karp; auhindu, mis aardesse pannakse; arvutit. 3 – Karp, milles on auhind. 4 – Iga poole Eesti loodusesse. 5 – Siis võetakse sealt üks auhind kaasa ja pannakse midagi selle asemele. Samuti registreeritakse külastus logiraamatus. 6 – Väikseid asju, nt pastakaid, võtmehoidjaid jms. 7 – Toiduaineid. 8 – Alates 2001. aastast. 9 – www.geopeitus.ee*

TV 10

3. Eesmärk: korrata kuulamisteksti sõnavara, arendada rääkimisladusust ja tekstiloomisuskust.

4. Eesmärk: õppida rääkima huvitavast harrastusest või üritusest.

LUGEMINE JA RÄÄKIMINE 2

1. Eesmärk: häälestada õppijad jalgpalliteemale.

2. **a.** Eesmärk: häälestada õppijad teksti lugemisele.

b. Eesmärk: õppida lugema autentset artiklit ja leidma sellest vastuseid ennast huvitavatele küsimustele.

TV 11

3. Eesmärk: õppida tekstist väljavõetud osi teksti tagasi paigutama.

Vastused: *1 – a, 2 – e, 3 – d, 4 – b, 5 – c.*

4. Eesmärk: teadvustada Eestis elavaid tuntud mitte-eestlasi ja õppida koostama fänniklubi tutvustust.

KIRJUTAMINE 2

1. Eesmärk: tutvuda poolametliku pretensiooni näidisega.

a. Vastused: 1 – Sander Paju kirjutab turismifirma Bussike juhile. 2 – See on ametlik kiri. 3 – Selgitada, miks ta ei jäänud reisiga rahule ja nõuda tagasi 30% reisi hinnast.

b. Vastused: Buss oli liiga väike, oli probleeme ajakavast kinnipidamisega, ööbiti motellis, reisisaatja oli väheste kogemustega.

2. Eesmärk: õppida korrektselt kasutama sõnu *vaid* ja *nagu*.

Sidesõna *vaid* kasutamine valmistab venekeelsele õppijale suuri raskusi: läheb segi sidesõnadega *kuid* ja *aga*, sest vene keeles neil sõnadel sellist erinevust pole.

a. Vastused: a – Ma **ei** saanud istuda koos oma kaaslasega, kellega olin reisile tulnud, **vaid** mind pandi istuma täiesti võõra neiu kõrvale. b – Me **ei** ööbinud kolmetärnihotellis nagu oli lubatud, **vaid** motellis.

b. Vastused: a – Me ei ööbinud kolmetärnihotellis **nagu** oli lubatud, *vaid* motellis. b – Minu tuba nägi välja **nagu** ühiselamu ja ma pidin magama ülemisel naryl.

3. Eesmärk: õppida sõnu ja väljendeid, millega kirja alustatakse, lõpetatakse ja struktureeritakse.

a. Vastused: 1) – Lugupeetud firmajuht ... Vastuse eest ette tänades ...
2) – Esiteks ... Teiseks ... Järgmine probleem ... Samuti ... Kokkuvõttes ...

4. Eesmärk: õppida kirjutama poolametlikus stiilis pretensiooni.

5. Eesmärk: õppida pretensiooni põhjal otsust langetama.

GRAMMATIKA 2

1. Eesmärk: õppida muutma pikk- ja mõte-tüüpi sõnu.

a. Vastused: 1 – kokk, koka, kokka, kokad, kokkade, kokki; kott, koti, kotti, kotid, kottide, kotte; tekk, teki, tekki, tekid, tekkide, tekke; supp, supi, suppi, supid, suppide, suppe; trepp, trepi, treppi, trepid, treppide, treppe; jutt, jutu, juttu, jutud, juttude, jutte; lukk, luku, lukku, lukud, lukkude, lukke. 2 – võte, võtte, võtet, võtted, võtete, võtteid; kate, katte, katet, katted, katete, katteid; kokkulepe, kokkuleppe, kokkulepet, kokkulepped, kokkulepete, kokkuleppeid; hüpe, hüppe, hüpet, hüpped, hüpete, hüppeid.

b. Vastused: I 1 – Mulle meeldivad pikad reisirid. 2 – Pikkade reiside ajal saab palju näha. 3 – Mõned inimesed ei naudi pikki reise. 4 – Pikkadel reisidel saab leida ka palju uusi tutvavaid. 5 – Ma unistan pikkadest reisidest. 6 – Tavaliselt jään ma pikkade reisidega alati rahule.

II 1 – Mõnikord tulevad mulle pähe huvitavad mõtted. 2 – Huvitavate mõtete tekkimise jaoks on vaja aega. 3 – Mõnikord ootan huvitavaid mõtteid, aga neid ei tule. 4 – Räägin siis kohe oma huvitavatest mõtetest sõbrale. 5 – Kunagi ei tea, kuidas tema minu huvitavatesse mõtetesse suhtub. 6 – Tavaliselt ei möödu mul ühtki päeva ilma huvitavate mõteteta.

TV 12, 13

2. Eesmärk: õppida kasutama ühendverbe abisõnaga *üles*.

Vastused: 1 – pange ... *üles*, 2 – *üles* kirjutada, 3 – *üles* otsida, 4 – *üles* leiavad.

3. Eesmärk: õppida tagasõna *poolest* kasutamist.

4. Eesmärk: õppida kasutama liikumisverbe *minema*, *tulema*, *sõitma* ja *käima*.

b. Võimalikud vastused: 1 – lähen / sõidan, 2 – lähed / sõidad, 3 – lähen / sõidan, 4 – käinud, 5 – käinud, 6 – minna / sõita, 7 – käia.

TÖÖVIHIKU HARJUTUSTE VASTUSED

1. kohta, Korraldame, välismaalt, Kõigepealt, vaatamisvärsusi, nautida, lähedale, külastame, Täiskasvanutele.
2. Fere Tore; matkade, reise; üheksapäevased, ühepäevased; kaheksapäevased, kahepäevased; siia-Eestisse, Ida-Eestisse; –; ujutakse; käiakse; mungakloostri, nunnakloostri; –; istutame, imetleme; imelikku, imeilusat; suusamägesid, tuhamägesid; tore, tihe; teile, mingit; põhjalik, põnev; seitseteist, seitse; osta, otsustada; teiega, teistega.
3. 1 – B, 2 – B, 3 – A, 4 – B, 5 – B, 6 – B, 7 – A, 8 – B, 9 – A, 10 – A, 11 – B, 12 – A, 13 – B, 14 – B, 15 – A.
4. 1 – e, 2 – h, 3 – b, 4 – c, 5 – g, 6 – d, 7 – f, 8 – a.
5. 1 – Suvel ma käin tihti meres ujumas. Ma lähen ka täna ujuma. 2 – Sügisel ma käin tihti pargis jalutamas. Me läheme homme jälle parki jalutama. 3 – Talvel ma käin mõnikord suusatamas. Homme ma ei lähe suusatama. 4 – Kevadel käin tihti tantsimas. Lähme tantsima! 5 – Mulle meeldib käia sõpradega kaubanduskeskuses aega veetmas. 6 – Lähme kuhugi huvitavasse kohta sööma.
6. Õiged vormid: reisida, reisima, sõita, minna, tulema, veeta, tulla, teha, matkama, käia, käia, käia, magama, magama.
7. 1 – toredasti, 2 – uhke, rõõmus, 3 – kiiresti, 4 – suurepärane, 5 – maitsev, korralik, 6 – imelik, aeglaselt, omapärane, 7 – lõbus, aktiivselt, 8 – sügavalt, hästi.
9. 1 – A, 2 – A, 3 – B, 4 – A, 5 – A, 6 – A, 7 – B, 8 – A, 9 – B.
10. 1 – logiraamat, 2 – peitmine, 3 – koordinaadid, 4 – GPS seade, 5 – aardekast, 6 – võtmehoidja, 7 – harrastus, 8 – toiduained, 9 – koobas.
11. 1 – C, 2 – G, 3 – A, 4 – J, 5 – F, 6 – B, 7 – H, 8 – E, 9 – I, 10 – D.
12. 1 – kott, 2 – kotid, 3 – koti, 4 – kottide, 5 – kotti, 6 – kotte, 7 – kotita, 8 – kottideta, 9 – kotiga, 10 – kottidega.
13. 1 – filmivõte, 2 – filmivõtted, 3 – filmivõttel, 4 – filmivõtetel, 5 – filmivõttest, 6 – filmivõtetest, 7 – filmivõtet, 8 – filmivõtteid.

KUULAMINE JA RÄÄKIMINE 1

Dialoog „Poes”

GRAMMATIKA JA LUGEMINE 1

Omadused • *see ja need* • Osastav, omastav ja nimetav • Omadussõnade võrdlusastmete osastav
• *tud*-vorm, *mata*-vorm ja *nud*-vorm

KIRJUTAMINE 1

Asjade müügikuulutused • Müügikuulutusele vastamine

KUULAMINE JA RÄÄKIMINE 2

Kuidas teha paberit? • Räägime taaskasutusest

LUGEMINE JA RÄÄKIMINE 2

Test „Mina ja mood” • Räägime riietest

KIRJUTAMINE 2

Järelepärimiskiri kaubanduskeskuse • Vastus järelepärimiskirjale

GRAMMATIKA 2

Seestütleva rektsiooniga verbid • Sihitise käänded • Ühendverbid abisõnaga *ära* •
Sõnatüüp *kasukas*

KUULAMINE JA RÄÄKIMINE 1

1. Eesmärk: häälestada õppijad asjade teemale.
2. Eesmärk: häälestada õppijad järgmise teksti kuulamisele.
3. Eesmärk: harjuda kuulama normaaltempoga dialoogi ja leidma sellest põhiinfot.

Vastused: *pudeli jõujooki, rohelise särgi, hõbedase naisteratta.*

4. Eesmärk: harjuda kuulama normaaltempoga dialoogi ja leidma sellest detailset infot.

Vastused: *1b, 2a, 3a, 4b, 5b, 6a.*

TV 1, 2

5. Eesmärk: arendada arutlusoskust.
6. Eesmärk: õppida vestlema situatsioonis *müüja – ostja*.
Ülesandes on esitatud fraasialgused, mis kordavad üldjoontes kuulamistekstis 18 esitatud dialoogi.
  - Laske õppijail valida rollid: õppija A on müüja ja õppija B on ostja. **NB!** Kui õppijad on erineva keeletasemega, võiks müüja rolli esimesena täita tugevam õppija.
  - Seejärel töötavad õppijad paarides ja koostavad dialoogi, lõpetades fraasid mälu järgi. Seejuures ei pea kasutama täpselt sama teksti, mis olid kuulamistekstis, kuid seal esinenud infot peaks üldjoontes kordama, muidu ei tule dialoog hästi välja.
  - Kui dialoog on üks kord läbi tehtud, vahetatakse rollid ja tehakse sama dialoog uuesti.

Nõrgem rühm: Tehke esimene kord dialoog läbi nii, et mängite ise müüja rolli ja mõni tugevam õppija mängib ostja osa. Seejärel laske kahel õppijal dialoogi teha ja aidake neid vajaduse korral. Edasi järgneb tavapärase töö paarides.

Tugevam rühm: Õppijad võivad dialoogi laiendada.

7. Eesmärk: õppida kauba ostmisel vajalikke küsimusi.

8. Eesmärk: õppida vestlema situatsioonis *ostja – müüja*.

- Laske õppijail valida üks foto õpikust ja andke neile rollikaart 29. Õppijad võivad töötada ka kahe-kolme-kaupa rühmades. Andke neile aega kaupade nimekirja koostamiseks. Abistage vajaduse korral.
- Seejärel öelge, et rollimängu tehakse kaks korda.
- Esiteks öelge, et pooled õppijaist on nüüd ostjad ja andke neile rollikaart 30. Seejärel töötatakse rollikaartide järgi.
- Teises etapis vahetage rollid.

NB! Ärge tehke ülesandeid 6 ja 8 samas tunnis.

TV 3

9. Eesmärk: arendada rääkimisladusust.

GRAMMATIKA JA LUGEMINE 1

1. Eesmärk: õppida omadussõnu, mis sobivad kaupade kirjeldamiseks.

a. Vastused: *pidulik – igapäevane, kõrge kontsaga – madala kontsaga, paks – õhuke, jäme – peenike, pika säärega – lühikese säärega, meelelahutuslik – tõsine, kiire – aeglane, läikiv – tuhm, niisutav – kuivatav.*

b. Vastused: *triibuline, ruuduline, täpiline.*

c. Võimalikud vastused: *plastmassist lusikas = plastmasslusikas, klaasist kann = klaaskann, hõbedast sõrmus = hõbesõrmus, nahast jakk = nahkjakk, kullast kett = kuldsett, portselanist taldrik = portselantaldrik, papist karp = pappkarp, siidist sall = siidsall, metallist uks = metalluks.*

2. Eesmärk: harjutada sõnade *see* ja *need* käänamist ja kasutamist.

a. Vastused: **Ainsus** – *Kas see asi on läbipaistev? Kas sinu kodus on see asi? Kas see asi on tehtud metallist? Kas seda asja kasutavad kõik inimesed? Kas seda asja kasutatakse peamiselt kodus? Kas seda asja kuulatakse? Kas selle asjaga töötatakse? Mitmus* – *Kas need asjad on rohelled? Kas sul on need asjad?/ Kas sul on need asju? Kas need asjad on tehtud klaasist? Kas need asju kasutavad peamiselt noored? Kas need asju kasutatakse peamiselt õues? Kas need asju vaadatakse? Kas nende asjadega mängitakse?*

c. Andke igale õppijale üks ruut töölehest 31. Kui õppijaid on rohkem, võite anda kahele õppijale sama lehe. Ülesannet võib teha ka paaristööna, siis saab iga õppija rohkem rääkida.

Lisavõimalus: Õppijad võivad ise asju juurde mõelda.

3. Eesmärk: harjutada sihitise käänete kasutamist kauba ostmisel.

a. Laske õppijail moodustada küsimusi nii, et nad kombineerivad esimese tabeli omadussõnu ja teise tabeli nimisõnu. Saadud sõnaühendit peab esimeses küsimuses kasutama mitmuse osastavas käändes. Ka esimeses vastuses kasutatakse mitmuse osastavat. Teises küsimuses on sõnaühend ainsuse osastavas.

b. Õppijad peavad kasutama sõnaühendeid *omadussõna + nimisõna* õiges käändes.

Tehke ülesanne alguses paar korda läbi koos kogu õpperühmaga ja seejärel laske õppijail töötada paaris.

c. Eesmärk: harjutada omadussõna võrdlusastmete käänamist.

Vene emakeelega õppijate puhul on tavaline, et nad kasutavad antud konstruktsioonides ainsuse nimetavat käänat.

Vastused: Ainsus: *a – Kas teil on lühemat? b – Kas teil on odavam? c – Kas teil on pikemat? d – Kas teil on oma-pärasemat? e – Kas teil on õhemat? f – Kas teil on paksemat? g – Kas teil on tumedamat? h – Kas teil on heledamat? i – Kas teil on lihtsamat?*

Mitmus: a – Kas teil on lühemaid? b – Kas teil on odavamaid? c – Kas teil on pikemaid? d – Kas teil on omapärasemaid? e – Kas teil on õhemaid? f – Kas teil on paksemaid? g – Kas teil on tumedamaid? h – Kas teil on heledamaid? i – Kas teil on lihtsamaid?

TV 4

4. Eesmärk: õppida mõistma *tud-*, *mata-* ja *nud-*vormi tähendusi.

a. Laske õppijail tekstid läbi lugeda, pööramata esialgu erilist tähelepanu kursiivkirjas sõnade vormile. Vajaduse korral aidake õppijail mõttest aru saada.

b. Tehke ülesanne koos kogu õpperühmaga. Juhtige õppijate tähelepanu asjaolule, et *tud-* ja *mata-*vormid on siin antonüümid. Teksti sõnaühendite tõlkimisel tooge alguses paar näidet. Vene emakeelega õppijatele on selliste fraaside tõlkimisel raske sõnajärg, mis vene keeles oluliselt erineb.

c. *tud-*vormi kasutame, kui räägime asjast, millega on midagi tehtud. *nud-*vormi kasutame, kui räägime kellestki, kes asjaga midagi tegi.

Nõrgem rühm: Võite selle teema vahele jätta. Soovi korral kasutage tekste ainult lugemisülesannetena.

TV 5

KIRJUTAMINE 1

1. Eesmärk: tutvuda kauba müümiseks kirjutatud mitteametlikus stiilis kuulutuste näidetega.

b. Vastused: 1 – Kasutamata on teksased ja rullisud. Kasutatud on ratas, päikesepillid ja flööt. 2 – Kõige kallim on flööt. Kõige odavamad on teksased. 3 – Fotod on teksaste, päikesepillide, flöödi ja rulliskude kuulutuse juures. 4 – Teksaste müüjaga meili ja telefoni teel, ratta müüjaga meili ja telefoni teel, päikesepillide müüjaga meili teel, flöödi müüjaga telefoni teel, rulliskude müüjaga telefoni teel.

2. Eesmärk: õppida sõnu ja väljendeid, mida saab kasutada kauba müügi kuulutuse kirjutamisel.

Vastused: 1 – c, 2 – d, 3 – a, 4 – b, 5 – g, 6 – e, 7 – f, 8 – h.

3. Eesmärk: tutvuda müügikuulutuse vastuskirja näidisega.

a. Vastus: Ratta müügi kuulutusele.

4. Eesmärk: õppida kirjutama mitteametlikus stiilis müügikuulutust ja vastust müügikuulutusele.

TV 6

KUULAMINE JA RÄÄKIMINE 2

1. Eesmärk: häälestada õppijad vanade asjade ja taaskasutuse teemale.

2. Eesmärk: häälestada õppijad järgmise teksti kuulamisele.

3. Eesmärk: harjuda kuulama juhendit ja leidma sellest detailset infot.

b. Vastused: 1 – vett, 2 – tükkideks, 3 – mikserit, 4 – kohal, 5 – käterätile, 6 – vesi, 7 – paberileht, 8 – kuivab, 9 – taimelehekesi.

NB! Sõnad ei pärine ülesandest 2, vaid tuleb ise välja mõelda.

4. Eesmärk: häälestada õppijad järgmise ülesande tegemisele.

5. Eesmärk: õppida kirjeldama mingi asja tegemise protsessi. B-variandi valinud õppijatele andke tööleht 32.

LUGEMINE JA RÄÄKIMINE 2

1. Eesmärk: häälestada õppijad riietuse teemale.
2. Eesmärk: õppida täitma testi ja vestlema moe teemal.

TV 7

3. Eesmärk: arendada arutlusoskust.

TV 8

4. Eesmärk: arendada vestlusoskust ja rääkimisladusust.

KIRJUTAMINE 2

1. Eesmärk: tutvuda poolametlikus stiilis järelepärimiskirja näidisega.

Vastused: 1 – RRR-grupi juhataja Kaidi Leevike kirjutab kaubanduskeskuse Päkapiikk juhatajale. 2 – Saada infot kaubanduskeskuses pakutavate kaupade ja teenuste kohta. 3 – Ta soovib saada kingituseks sobivate kaupade loetelu ja saada teada, kas kaubanduskeskuses on kingituste pakkimiseks sobivaid korve ja pakkepaberit ning kui palju maksab kingituste pakkimine.

2. Eesmärk: õppida järelepärimiskirjas kasutatavaid väljendeid.
3. Eesmärk: tutvuda poolametlikus stiilis vastusega järelepärimiskirjale.

Vastused: 1 – Kaubanduskeskuse Päkapiikk juhataja Karl Pikk kirjutab RRR-grupi juhatajale Kaidi Leevikesele. 2 – Ta saadab vastuse järelepärimiskirjale. 3 – Firma töötajatele sobivate jõulukingituste loetelu, info kingituste pakkimise kohta.

4. Eesmärk: õppida järelepärimiskirja vastuses kasutatavaid väljendeid.
5. Eesmärk: õppida kirjutama järelepärimiskirja.
6. Eesmärk: õppida kirjutama vastust järelepärimiskirjale.

GRAMMATIKA 2

1. Eesmärk: õppida kasutama mõnesid verbe, mis nõuavad laiendit seestütlevas käändes.

b. Vastused: Seestütlevat käänat nõuavad järgmised tegusõnad: *hoolima, sõltuma, huvitatud olema, loobuma, unistama, tegema, jätkuma, mööduma.*

TV 9

2. Eesmärk: teadvustada nimetava, omastava ja osastava käände kasutamise reegleid.

Vastused: I 1 – c, 2 – a, 3 – b, 4 – d; II 1 – c, 2 – a, 3 – b; III 1 – a.

NB! Tegemist on eesti keele kui teise keele õppijatele kõige rohkem raskusi valmistava teemaga. Antud õppekomplektis on see teema esitatud lühidalt ja seda on soovitatav käsitleda ainult tugevamate õppijatega, kuid ka nende puhul ei ole mõtet selle teemaga liiga põhjalikult tegeleda (see ei tõsta oluliselt keelelist korrektsust, võib aga tekitada tunde, et eesti keelt pole kunagi võimalik selgeks saada). Põhjalikum käsitlus ja harjutamine on mõttekas kõrgema keeletaseme ja lingvistiliste huvidega õppijate puhul.

Ülesandes on ühendatud sihitise ja aluse kasutamise reegleid (ebamäärase hulga korral on nii sihitis kui alus osastavas käändes). Ärge koormake õppijaid liigsete grammatiliste terminitega (nt osaalus, osasihitis, täisalus, täissihitis).

TV 10, 11

3. Eesmärk: õppida kasutama ühendverbe abisõnaga *ära*.

Võimalikud vastused: 1 – *ära eksinud*, 2 – *ära kaob*, 3 – *kuluvad ... ära*, 4 – *ära visanud*, 5 – *ära pannud*.

4. Eesmärk: õppida korrektselt muutma *kasukas*-tüüpi sõnu.

a. Vastused: Nimisõnad – *lusikas, lusika, lusikat, lusikad, lusikate, lusikaid; pastakas, pastaka, pastakat, pastakad, pastakate, pastakaid; telekas, teleka, telekat, telekad, telekate, telekaid; maasikas, maasika, maasikat, maasikad, maasikate, maasikaid; jõhvikas, jõhvika, jõhvikat, jõhvikad, jõhvikate, jõhvikaid; poolakas, poolaka, poolakat, poolakad, poolakate, poolakaid*. Omadussõnad – *maitsekas, maitseka, maitsekat, maitsekad, maitsekate, maitsekaid; naljakas, naljaka, naljakat, naljakad, naljakate, naljakaid; vaimukas, vaimuka, vaimukat, vaimukad, vaimukate, vaimukaid; hapukas, hapuka, hapukat, hapukad, hapukate, hapukaid; andekas, andeka, andekat, andekad, andekate, andekaid*.

b. Vastused: 1 – *naljakas kasukas*, 2 – *naljaka kasuka*, 3 – *naljakat kasukat*, 4 – *naljakasse kasukasse*, 5 – *naljakas kasukas*, 6 – *naljaka kasukaga (naljakas kasukas)*, 7 – *naljakast kasukast*, 8 – *naljaka kasukata*.

c. Vastused: 1 – *Meil on nüüd naljakad kasukad*. 2 – *Ostsi need naljakad kasukad eile kaubanduskeskusest*. 3 – *Läksime sinna ja nägime kohe neid naljakaid kasukaid rippumas*. 4 – *Armusime nendesse naljakatesse kasukatesse esimesest pilgust*. 5 – *Proovisime neid selga ja nägime enda arvates nendes naljakates kasukates nii armsad välja, et otsustasime need kohe ära osta*. 6 – *Me ei võtnudki neid enam seljast ära ja läksime naljakate kasukatega (naljakates kasukates) koju*. 7 – *Kodus helistasime kohe sõbrannadele ja rääkisime oma naljakatest kasukatest*. 8 – *Nüüd tunneme, et ei saa elada ilma oma naljakate kasukateta*.

NB! Selles ülesandes tuleb lisaks sõnaühendile *naljakas kasukas* muuta ka muid sõnu.

TÖÖVIHIKU HARJUTUSTE VASTUSED

1. a) – *jõujooki*, b) – *laost*, c) – *muud*, d) – *hetk*, e) – *lmeilus*, f) – *proovige*, g) – *paras*, h) – *toetuge*, i) – *liiga*, j) – *kiiver*, k) – *höbedased*, l) – *soovitan*, m) – *järelmaksuga*, n) – *juhust*.

2. 1 – a, 2 – b, 3 – b, 4 – a, 5 – b, 6 – b, 7 – b, 8 – a, 9 – b, 10 – b.

4. 1 – *pikemat*, 2 – *suuremaid*, 3 – *väiksemat*, 4 – *lühemat*, 5 – *pikemaid*, 6 – *kallimat*, 7 – *odavamaid*, 8 – *heledamat*, 9 – *tumedamaid*, 10 – *lihtsamat*, 11 – *õhemat*, 12 – *paksemaid*.

5. 1 – B, 2 – G, 3 – J, 4 – F, 5 – I, 6 – E, 7 – D, 8 – K, 9 – L, 10 – A, 11 – H, 12 – C.

6. a) – *kandmata*, b) – *lähemalt*, d) – *korras*, e) – *odavalt*, f) – *kasutatud*, g) – *ühendust*, h) – *vahetada*.

7. 1 – a, 2 – a, 3 – a, 4 – b, 5 – a, 6 – a, 7 – b, 8 – a, 9 – a, 10 – a, 11 – b, 12 – a, 13 – a, 14 – a.

9. 1 – *viiesajast kroonist, suurest summast*, 2 – *moest, Millest*, 3 – *uutest riietest, Millest*, 4 – *kauplustest*, 5 – *ilmast, Millest*, 6 – *vanadest riietest*, 7 – *ostmisest*, 8 – *arvamusest, arvamusest*.

10. Õiged variandid: 1 – *jõulukingitusi, uut mantlit, seda kangast (osastav kääne, sest need tegusõnad nõuavad seda)*; 2 – *tumedaid teksaseid, kalleid ehteid, uusi kingi (eituse korral kasutame osastavat käänat)*; 3 – *pikka seelikut, uut vaipa (tegevusprotsessi kirjeldamisel kasutame osastavat käänat)*; 4 – *erinevaid kingitusi, valgeid pluuse, ilusaid õunu, ilusaid õunu (ebamäärase hulga korral kasutame osastavat käänat)*; 5 – *need püksid, see nimekiri (nimetav kääne, sest on käskiv kõneviis ja kindel tervikobjekt, tegemist on jaatava lausega ja tegusõna ei nõua osastavat käänat)*; 6 – *uue nimekirja, selle kingituse, selle ehte (ainsuse omastav kääne, sest on kindel kõneviis ja kindel tervikobjekt, jaatav lause ja tegusõnad ei nõua osastavat käänat)*; 7 – *uued nimekirjad, need kingitused, need ehted (mitmuse nimetav, sest on kindel kõneviis ja kindel tervikobjekt mitmuses, lause on jaatav ja tegusõnad ei nõua osastavat)*; 8 – *uued nimekirjad, Need kingitused, Need ehted (nimetav kääne, sest on umbisikuline tegumood ja kindel tervikobjekt, lause on jaatav ja tegusõna ei nõua osastavat)*. **NB!** Õppijad võivad seletada käände valikut oma sõnadega ja oma emakeeles.

11. Õiged variandid: *täpsemat infot (sõna soovime nõuab osastavat käännet), suuri kohvikruuse ja nugade-kahvlite komplekte (loendatavate objektide ebamäärast hulka väljendab mitmuse osastav kääne), nimekiri (käskivas kõneviisis on kindel tervikobjekt jaatavas lauses resultatiivse tegevuse korral nimetavas käändes, kui tegusõna ei nõua osastavat), sobivaid karpe (loendatavate objektide ebamäärast hulka väljendab mitmuse osastav kääne), pakkepaberit (loendamatute objektide ebamäärast hulka väljendab ainsuse osastav kääne), teenust (sõna pakute nõuab osastavat käännet), hind (käskiva kõneviisi ja resultatiivse tegevuse korral on kindel tervikobjekt jaatavas lauses nimetavas käändes, kui tegusõna ei nõua osastavat).* **NB!** Õppijad võivad käände valikut seletada oma sõnadega ja oma emakeeles.

KUULAMINE JA RÄÄKIMINE 1

Dialoogid „Helistame 112”

GRAMMATIKA JA LUGEMINE 1

Kohatagasõnad • *Mida tehti?*

KIRJUTAMINE 1

Seletuskiri politseile

KUULAMINE JA RÄÄKIMINE 2

Vargus • Räägime kuritegudest ja nende vähendamisest

LUGEMINE JA RÄÄKIMINE 2

Tuletõrjevõistlus • Räägime käitumisest ohuolukorras

KIRJUTAMINE 2

Seletuskiri hilinemise korral

GRAMMATIKA 2

Enneminestik ja lihtminestik • Tingiva kõneviisi minestik • Sõnatüüp *rahulik* • Sõnatüüp *võti* • *us*-liitelised nimisõnad • Sõna *pidama* eri tähendused • Ühendverbid sõnaga *panema* • Sõnad *keegi / miski / kuskil*

KUULAMINE JA RÄÄKIMINE 1

1. Eesmärk: häälestada õppijad õnnetusjuhtumite teemale.

2. Eesmärk: õppida tundma õnnetusjuhtumitega seotud sõnavara ja saada teada hädaabinumbrile helistamise reeglid.

TV 1

3. Eesmärk: harjuda kuulama normaalkiirusega dialooge ja leidma neist detailset infot.

Vastused:

Tekst 20

Mis on juhtunud?	Kas on kannatanuid?	Kas on vaja välja sõita? Kuhu?
<i>Põleb ajaleht</i>	<i>Ei ole</i>	<i>Ei ole</i>

Tekst 21

Mis on juhtunud?	Kas on kannatanuid?	Kas on vaja välja sõita? Kuhu?
<i>Inimene kaotas teadvuse</i>	<i>Jah</i>	<i>Jah. Silla 23–45</i>

TV 2, 3

4. Eesmärk: õppida vestlema situatsioonis *õnnetusest teataja – hädaabitelefoni dispetšer*.

Ülesandes on esitatud fraasialgused.

- Laske õppijail valida rollid: õppija A on dispetšer ja õppija B on helistaja.
- Seejärel töötavad õppijad paarides ja koostavad dialoogi.
- Kui dialoog on üks kord läbi tehtud, vahetatakse rollid ja tehakse sama dialoog uuesti.

Nõrgem rühm: Tehke esimene kord dialoog läbi nii, et mängite ise üht rolli ja mõni tugevam õppija mängib teist osa. Seejärel laske kahel õppijal dialoogi teha ja vajaduse korral aidake neid. Edasi järgneb tavapärane töö paarides.

Tugevam rühm: Õppijad võivad dialoogi laiendada.

5. Eesmärk: arendada rääkimisladusust ja õppida andma infot õnnetusjuhtumi kohta.

Õppijad töötavad paaris. Üks paariline on hädaabinumbri dispetšer (andke talle rollikaart 33) ja teine on õnnetuse pealtnägija (andke talle rollikaart 34). Pärast esimest dialoogi võivad õppijad rollikaardid vahetada ja teha veel ühe dialoogi.

6. Eesmärk: arendada rääkimisladusust.

GRAMMATIKA JA LUGEMINE 1

1. Eesmärk: korrata ja harjutada kohatagasõnade vorme.

a. Võimalikke küsimusi (koos vastustega):

1. Mis on kirjutuslaua kohal seina peal? (Pilt)
2. Mis on akna taga? (Puud)
3. Mis on põrandal spordikoti ees? (Tossud)
4. Mis on laua peal lambi all? (Kõlar)
5. Mis on laua peal kahe karika vahel? (Kolmas karikas)
6. Mis on laua ja voodi vahel? (Tool)
7. Mis on kõige ülemise riiuli peal? (Mingid karbid)

TV 4

2. Eesmärk: õppida eristama isikulise ja umbisikulise tegumoe lihtminevikuvorme.

a. Vastused:

Kes?	Mis kuriteo tegi?	Mis aitas politseinikel teda (neid) tabada?
<i>korterivargad</i>	<i>varastasid õmblusmasina</i>	<i>õmblusmasinal jooksis järel niit</i>
<i>korterivaras</i>	<i>varastas korterist asju</i>	<i>see, et varas jõi ära pudeli koduveini ning jäi võõrasse korterisse magama</i>
<i>üks mees, kes vabanes vanglast</i>	<i>murdis sisse riidepoodi ja varastas riideid</i>	<i>varas jättis poodi oma vanad riided, mille taskus oli isikutunnistus</i>
<i>varaste trio</i>	<i>varastasid tanklate kauplustest kaupu</i>	<i>neid ei tabatud</i>

b.

Tegija	Tegevus
---	<i>saadi kätte</i>
<i>korterivargad</i>	<i>ei märganud</i>
<i>niidirull</i>	<i>jooksis järel</i>
<i>niit</i>	<i>katkes</i>
<i>auto</i>	<i>ootas</i>
<i>politseinikud</i>	<i>tegid kindlaks</i>
<i>auto</i>	<i>oli</i>
---	<i>tabati</i>
<i>korterivaras</i>	<i>ei suutnud (kiusatusele vastu panna)</i>

<i>korterivaras</i>	<i>jõi tühjaks</i>
<i>korterivaras</i>	<i>jäi magama</i>
<i>mees</i>	<i>vabanes</i>
<i>mees</i>	<i>murdis sisse</i>
---	<i>leiti</i>
<i>isikutunnistus</i>	<i>oli</i>
<i>trio</i>	<i>tegutses</i>
<i>töömeetod</i>	<i>oli</i>
<i>noormees</i>	<i>sisenes</i>
<i>noormees</i>	<i>hakkas tegema (kukerpalli)</i>
<i>noormees</i>	<i>hakkas viskama (hundiratast)</i>
<i>inimesed</i>	<i>jäid vaatama</i>
<i>noormehe kaks kaaslast</i>	<i>tühjendasid</i>
---	<i>võeti</i>
---	<i>jalutati</i>
---	<i>ei püütud</i>

Ilma tegijata tegusõnade tunnused on jaatavas lauses –ti ja -di ning eitavas lauses -tud ja -dud (viimast tekstis ei esine).

Nõrgem rühm: Ärge andke ülesannet individuaalseks tööks, vaid tehke see koos kogu õpperühmaga.

3. Eesmärk: harjutada isikulise ja umbisikulise tegumoe lihtmineviku vormi kasutamist.

Vastused (lauselõpud võivad olla ka teistsugused, viimase lause lõpp tuleb ise välja mõelda): 1 – Vargad varastasid õmblusmasina, aga ei märganud, et sellel jooksis järel niidirull. 2 – Nad saadi kätte, sest kohalikud elanikud ütlesid, mis värvi ja marki auto seal seisis, kus niit lõppes. 3 – Korterivaras jõi tühjaks pudeli koduveini ja jäi võõrasse korterisse magama. 4 – Mees murdis sisse riidepoodi, kus ta vahetas vanad riided soliidsemate vastu. 5 – Järgmisel päeval leiti vanade riiete taskust tema isikutunnistus. 6 – Tallinnas jälgiti mitu korda varaste trio esinemist tanklate poodides. 7 – Sel ajal, kui üks varas tegi erinevaid trikke, panid tema kaaslased riulitelt kaupa kotti. 8 – Neid vargaid ei saadud kätte, sest ...

Nõrgem rühm: Tehke harjutus koos kogu õpperühmaga.

TV 5, 6

KIRJUTAMINE 1

1. Eesmärk: õppida kirja kohta küsimusi esitama ja küsimustele vastuseid leidma.

2. Eesmärk: õppida eristama poolametliku seletuskirja ja tavalise kirja stiili.

Vastused: a – Tavaline kiri on natuke pikem kui seletuskiri. b – Tavalises kirjas kasutatakse kõnekeelt, seletuskirjas ei kasutata. c – Tavalisel kirjal ei ole erilist vormistust, seletuskirjal on kindel vorm. d – Seletuskirjas kirjeldatakse väga täpselt teatud detaile: tegevuse toimumise aeg ja koht, kurjategija võimalikult täpne kirjeldus, varastatud eseme täpne kirjeldus. Tavalises kirjas kirjeldatakse neid detaile, mis kirjutajat ennast huvitavad.

3. Eesmärk: õppida kirjutama poolametlikku seletuskirja. Andke õppijaile tööleht 35.

KUULAMINE JA RÄÄKIMINE 2

1. Eesmärk: häälestada õppijad järgmise teksti kuulamisele.

2. Eesmärk: harjuda kuulama autentset sündmuste kirjeldust ja leidma kuulamistekstist olulist infot.

Vastused: **A** 1 – Neiu elas oma onu juures Tallinnas. 2 – Onu toa ukse olid võtmed väljaspool ees, kui onu kodus oli. 3 – Läks trepist üles teisele korrusele ja vaatas, kas onu võtmed on ukse ees. Siis keeras ta oma toa ukse lukust lahti ja läks tuppa. 4 – Ehmus ja arvas kohe, et majas on käinud vargad. 5 – Ta tahtis meelde jätta, milline varas välja näeb. 6 – Onu tuli trepist üles.

B 1 – Maja oli kahekorruseline ja seal elasid onu ja neiu. 2 – Neiu sõitis sõpradega Pärnusse ja jõudis tagasi koju umbes kell neli või viis öösel. 3 – Sest tema tuba oli segi, asjad olid kappidest välja tõmmatud ja vedelesid põrandal. 4 – Kuulis samme, arvas, et see on varas ja tahtis teda jälitada. 5 – Ta kuulis, et sammud hakkasid alt üles tulema. Ta ehmus, sest arvas, et varas tuleb tagasi.

3. Eesmärk: õppida leidma kuulamistekstist infot sündmuste järgnevuse kohta.

Vastused: e, c, k, l, m, i, a, f, d, h, g, b, j.

TV 7

4. Eesmärk: arendada arutlusoskust.

5. Eesmärk: arendada rääkimisladusust.

6. Eesmärk: arendada arutlusoskust.

LUGEMINE JA RÄÄKIMINE 2

1. Eesmärk: õppida lugema autentset artiklit ja arendada arutlusoskust.

Vastused: 1b, 2a, 3a, 4b, 5a, 6a.

2. Eesmärk: õppida lugema tuleohutuse teemalist teksti.

3. Eesmärk: omandada teemakohast sõnavara.

Vastused: 1 – d, 2 – f, 3 – a, 4 – e, 5 – c, 6 – b.

TV 8

4. Eesmärk: arendada arutlusoskust.

5. Eesmärk: korrata teemakohast sõnavara.

KIRJUTAMINE 2

1. Eesmärk: häälestada õppijad hilinemise teemale ja arendada arutlusoskust.

2. Eesmärk: tutvuda poolametliku seletuskirja näidisega.

Vastused: Ta pidi ootama vanaema, kellel ei olnud korteri võit. Lift läks rikki ja ta ootas seal 15 minutit. Ta märkas, et tema seeliku ja džempri värvid ei sobi kokku ning käis kaubanduskeskuses uut džempri ostmas.

3. Eesmärk: õppida moodustama ja kasutama ennemineviku vormi.

b. Vastused: Kõik teised pereliikmed **olid** juba kodust **lahkunud** ja vanaema ei oleks uksest sisse saanud. Kui **olin** liftis umbes 15 minutit **oodanud**, läksid ukseks õnneks iseenesest lahti ja ma sain välja. Aga järsku märkasin veel, et **olin** kiiruga **pannud selga** seeliku ja džempri, mille värvid omavahel üldse kokku ei sobi.

TV 9

4. Eesmärk: õppida moodustama ja kasutama tingiva kõneviisi mineviku vormi.

b. Vastused: Kõik teised pereliikmed olid juba kodust **lahkunud** ja vanaema **ei oleks** uksest **sisse saanud**. Kui rohkem midagi **poleks juhtunud**, **oleks** ma veel võib-olla teise tundi **jõudnud**.

5. Eesmärk: harjutada tingiva kõneviisi mineviku kasutamist.

a. Võimalikud vastused: 1 – Kui lift **ei oleks katki läinud**, siis **ei oleks** neiu **pidanud** seal 15 minutit ootama. 2 – Kui neiu **oleks läinud** kooli nende riietega, mis tal seljas olid, siis ta **oleks** end natuke halvasti **tundnud**.

TV 10

6. Eesmärk: õppida kirjutama poolametlikku seletuskirja.

GRAMMATIKA 2

1. Eesmärk: õppida korrekselt muutma *rahulik*-tüüpi sõnu.

a. Vastused: *uudishimulik ajakirjanik, uudishimuliku ajakirjaniku, uudishimulikku ajakirjanikku, uudishimulikud ajakirjanikud, uudishimulikkude (uudishimulike) ajakirjanikkude (ajakirjanike), uudishimulikke ajakirjanikke.*

b. Võimalikud vastused: **Ainsus** *Ma ei ela ohtlikus rajoonis. Rahuliku inimesega on kerge suhelda. Ajakirjaniku töö on väga huvitav. Politseinikule peab tõtt rääkima. Ma ei ole kunagi kirjanikuga vestelnud. Jooks on tervisele kasulik. Ma tean paari aednikku. Ma tunnen paari imelikku inimest.* **Mitmus** *Ma olen elanud imelikes rajoonides. Ettevaatlike inimestega on raske suhelda. Ametnike töö ei ole eriti huvitav. Ajakirjanikele ei pea alati tõtt rääkima. Ma ei ole kunagi kunstnikega vestelnud. Jooks ja rattasõit on tervisele kasulikud. Ma tean paljusid kirjanikke. Ma tunnen palju õnnelikke inimesi.*

2. Eesmärk: õppida korrekselt muutma *võti*-tüüpi sõnu.

a. Vastused: *tase, taseme, taset, tasemed, tasemete, tasemeid; ese, eseme, eset, esemed, esemete, esemeid.*

b. Vastused: **Ainsus** *Anna mulle selle toa võti. Ta andis mulle võtme. Mul ei ole seda võtit. Tegin sellest võtmest koopia. Keerasin ukse võtmega lahti.* **Mitmus** *Anna mulle selle toa võtmed. Ta andis mulle võtmed. Mul ei ole neid võtmeid. Tegin nendest võtmetest koopiad. Keerasin ukse võtmetega lahti.*

3. Eesmärk: õppida moodustama tegusõnadest *us*-liitelisi nimisõnu.

a. Vastused: *plahvatus, kahtlus, reostus, korraldus, kannatus, lahendus.*

b. Vastused: *1 – plahvatus, 2 – korraldusi, 3 – kahtlust, 4 – reostuse, 5 – lahendus, kannatust.*

4. Eesmärk: õppida sõna *pidama* erinevaid tähendusi ja sellest sõltuvalt erinevaid mineviku vorme.

Vastused: *1 – pidi, 2 – pidas, 3 – pidas, 4 – pidanud, 5 – pidasid.*

TV 11

5. Eesmärk: õppida kasutama ühendverbe põhisõnaga *panema*.

Vastused: *1 – põlema, 2 – tähele, 3 – kirja, 4 – selga, 5 – proovile.*

TV 12

6. Eesmärk: õppida korrekselt muutma ja kasutama sõnu *keegi, miski* ja *kuskil*.

a. Vastused: *Kellel? – kellelgi, (mitte) kellelgi, millelgi, (mitte) millelgi; Kellelt? – kelleltki, (mitte) kelleltki, milleltki, (mitte) milleltki; Kellest? – kellestki, (mitte) kellestki, millestki, (mitte) millestki; Kellega? – kellegagi, (mitte) kellegagi, millegagi, (mitte) millegagi.*

b. Vastused: *Kus? – kuskil, (mitte) kuskil; Kust? – kuskilt, (mitte) kuskilt.*

c. Võimalikud vastused: *Kas keegi teadis, et sind pole kodus? Ei, (mitte) keegi ei teadnud. Aga kas te nägite kedagi maja juures? Ei, ma ei näinud (mitte) kedagi. Kas te nägite midagi imelikku? Ei, ma ei näinud (mitte) midagi imelikku. Kas te helistasite kellelegi? Ma ei helistanud (mitte) kellelegi. Kas te palusite kelleltki abi? Ma ei palunud (mitte) kelleltki abi. Kas te rääkisite kellegagi? Ei, ma ei rääkinud (mitte) kellegagi. Kas te käisite veel kuskil? Ei, ma ei käinud rohkem (mitte) kuskil.*

TÖÖVIHIKU HARJUTUSTE VASTUSED

1. 1 – plahvatus, 2 – ära eksima, 3 – kaduma, 4 – uppuma, 5 – varing, 6 – abi, 7 – vigastatu, 8 – tunnus, 9 – veereostus, 10 – tulekahju, 11 – õhureostus, 12 – telefon, 13 – ohtlik, 14 – kannatanu.
2. –; –; vasakut, paremat; –; Ööbiku, Öökulli; –; ajakiri, ajaleht; –; –; ära visata, ära kustutada; –; –; ajakirja, ajalehte.
3. a) – proovisime, b) – lühidalt, c) – kaotas, d) – Õelge, e) – tellistest, f) – kedagi, g) – välisukse.
4. Õiged variandid: 1 – alla, 2 – juures, 3 – pealt, 4 – ette, 5 – taga, 6 – vahelt, 7 – sisse, 8 – kõrval, 9 – seest.
5. 1 – Eile varastasid vargad ühest korterist õmblusmasina. 2 – Politseinikud said vargad kiiresti kätte. 3 – Vargad murt-sid täna hommikul sisse maiustuste poodi. 4 – Vargad sõid ära kolm kilo komme. 5 – Politseinikud leidsid vargad üles kommipaberite järgi. 6 – Üks inimene helistas eelmisel nädalal meie kooli kolm korda ja tegi iga kord pommiähvarduse. 7 – Politseinikud tabasid ähvardaja ja karistasid teda.
6. 1 – Mulle helistati ja mind kutsuti kaubanduskeskusesse, kus pidi toimuma huvitav üritus. 2 – Kaubanduskeskuses **tuldi minu juurde ning intervjueriti ja pildistati mind.** 3 – Minu küsimuste peale **ei vastatud alguses midagi.** 4 – Lõpuks selgus, et olin võitnud ühe ammu ära saadetud loositalongiga raadiomängu peaauhinna ja nüüd **anti see mulle üle.** 5 – Auhinnaks oli reis soojale maale ja mulle **pakuti võimalust täpne riik ise valida.** 6 – Valisin India reisi ja mulle **broneeriti kohe pilet.**
7. a) – kahekorruseline, b) – käis lukku, c) – tähendab, d) – toodi, e) – võtmeid, f) – täielikult, g) – trepist, h) – keegi, i) – üsna, j) – toimub, k) – õnnestus, l) – varga, m) – ohtlik.
8. a) – osalesid, b) – plahvatus, c) – kannatanud, d) – tulekustutusvahendid, e) – olukorras, f) – jahutada, g) – käituvad, h) – veeretada, i) – valada, j) – hingab, k) – liigutada, l) – oht, m) – mürgiseid, n) – võimalik.
9. 1 – Kui ma **olin** kõik **ära õppinud, läksin** magama. 2 – Kui ma **olin** kuus tundi **maganud, helises** äratuskell. 3 – Kui ma **olin** **üles tõusnud, meenus** mulle, et matemaatika ülesanded on tegemata. 4 – Ma **hakkasin** kohe neid lahen-dama. 5 – Kui ma **olin** poolteist tundi ülesandeid **lahendanud, sain** kõik **valmis.** 6 – **Olin** väga **rõõmus ja tahtsin** hakata kooli minema. 7 – Siis aga **vaatasin** kella ja **sain aru**, et matemaatika tund **oli** juba **lõppenud.**
11. 1 – Ma pean palju õppima. 2 – Eile ma pidin kirjutama essee ja koostama referaadi. 3 – Oma sünnipäeva pean ma tavaliselt koos sõpradega. 4 – Viimane kord pidasin ma oma sünnipäeva looduses. 5 – Sõbrad peavad mind lõbusaks ja seltskondlikuks inimeseks. 6 – Varem pidasid kõik mind kinniseks ja tõiseks inimeseks. 7 – Ma tean, et sõpru on vaja alati meeles pidada.
12. 1 – pange ... kinni, 2 – pange ... kirja, 3 – põlema panna, 4 – pange selga, 5 – pange ... proovile, 6 – pange ... tähele.

KUULAMINE JA RÄÄKIMINE 1

Uudised

GRAMMATIKA JA LUGEMINE 1

Määrsõna võrdlusastmed • v-vorm ja nud-vorm • tav-vorm ja tud-vorm • des-vorm

KIRJUTAMINE 1

Kirjavahetus meili teel

KUULAMINE JA RÄÄKIMINE 2

Suhtlusportaali kasutamisesjuhised • Räägime arvuti kasutusvõimalustest

LUGEMINE JA RÄÄKIMINE 2

Kuidas kaitsta arvutit ja selles olevat infot? • Kas oled internetisõltlane? • Arutleme arvuti kasutamise üle

KIRJUTAMINE 2

Artikkel

GRAMMATIKA 2Sõnatüüp ruut • Sõnatüüp leht • Sõnatüübid *ärkama, saatma, jätma, andma* ja *lugema* • Sõnad *muu / mujal* • Sõna kõik**KUULAMINE JA RÄÄKIMINE 1**

1. Eesmärk: häälestada õppijad arvutite ja Interneti teemale.

Vastused: Uudisteportaal Delfi (<http://www.delfi.ee>), Ilmaportaal (www.ilm.ee), Otsinguportaal Neti (www.neti.ee), Tallinna portaal (www.tallinn.ee) ja mänguportaal Mängukoobas (mangukoobas.lahe.ee).

2. Eesmärk: häälestada õppijad uudiste teemale.

Fotodel on: 1 – Inglismaa kuninganna Elizabeth II, 2 – Eesti Vabariigi president Toomas Hendrik Ilves, 3 – Varbola linnus, 4 – ratastoolis noormees, 5 – must-toonekurg Jaak.

NB! Ärge õppijaile praegu õigeid vastuseid öelge!

3. Eesmärk: õppida kuulama loomuliku kiirusega loetud uudiseid ja õppida leidma neist olulist infot.

Vastused:

Pildi number	Kes osalesid?	Mida tegid?
5	<i>must-toonekurg Jaak</i>	<i>Saabus tagasi talvituskohast.</i>
3	<i>Eero ja Klea, salapärase olend</i>	<i>Inimesed nägid Varbola linnuse lähedal metsas salapärase olendit.</i>
4	<i>Tartu liikumispuudega inimeste klubi Händikäp 12 liiget, Tallinna vahipataljoni kaitsevälased</i>	<i>Klubi Händikäp liikmed külastasid Tallinna vahipataljoni.</i>
1	<i>Suurbritannia kuninganna Elisabeth II</i>	<i>Külastas Eestit.</i>
2	<i>Eesti president Toomas Hendrik Ilves</i>	<i>Viibis töövisiidil Ida-Virumaal, esines loenguga Narva Humanitaargümnaasiumis ja vastas õpilaste küsimustele.</i>

TV 1, 2, 3

4. Eesmärk: arendada arutlusoskust.
5. Eesmärk: arendada rääkimisladusust ja loovust.
6. Eesmärk: harjuda kasutama keelekeskkonna võimalusi keele õppimiseks.
7. Eesmärk: arendada rääkimisladusust.

TV 4

GRAMMATIKA JA LUGEMINE 1

1. Eesmärk: õppida määrsõna võrdlusastmete moodustamist ja kasutamist.

b. Vastused: 1 – *-mini*, 2 – *-malt*, 3 – *sest see on erandlik vorm, mida ei saa moodustada vastavast määrsõnast hästi*.

2. Eesmärk: harjutada määrsõna võrdlusastmete kasutamist.

a. Vastused: *Kumb trükib kiiremini? Kumb oskab paremini arvutit kasutada? Kumb räägib eesti keelt arusaadavamalt? Kumb naerab kõvemini? Kumb istub tunnis rahulikumalt? Kumb riietub originaalsemalt? Kumb kirjutab huvitavamalt? Kumb suhtleb võõrastega vabamalt?*

TV 5

3. Eesmärk: õppida ära tundma *v*-vormi ja *nud*-vormi ning mõistma nende tähendust.

NB! Vene emakeelega õppijaile valmistab neid vorme sisaldavate fraaside puhul raskust ka sõnajärg, mis erineb vastava fraasi sõnajärjest nende emakeeles.

b. Vastused: 1 – *samaaegset*, 2 – *varasemat*, 3 – *samaaegset*, 4 – *samaaegset*, 5 – *varasemat*, 6 – *varasemat*.

4. Eesmärk: õppida ära tundma *tav*-vormi ja *tud*-vormi ning mõistma nende tähendust.

NB! Vene emakeelega õppijaile valmistab neid vorme sisaldavate fraaside puhul raskust ka sõnajärg, mis erineb vastava fraasi sõnajärjest nende emakeeles.

b. Vastused: 1 – *varasemat*, 2 – *samaaegsemat*, 3 – *samaaegset*, 4 – *varasemat*, 5 – *varasemat*, 6 – *samaaegset*.

5. Eesmärk: õppida ära tundma *des*-vormi ning mõistma selle tähendust.

KIRJUTAMINE 1

1. Eesmärk: tutvuda meili teel peetava kirjavahetuse näidetega ja õppida meilidest olulist infot leidma.

Vastused: 1 – *ET 34 tudeng Silver Rohi*. 2 – *Ta soovis teada, mis kuupäeval ja mis kell toimub eesti keele eksam. Samuti soovis ta saada eksami kordamisküsimusi*. 3 – *Kirja saaja vastas talle 3 tunni ja 14 minuti pärast*. 4 – *Ta vastas, et eksam toimub 15. juunil algusega kell 12.00 ruumis M-238. Kordamisküsimused lisas ta kirjale manuses*.

2. Eesmärk: õppida meili kirjutamise reegleid.

Vastused: 1 – *a*, 2 – *b*, 3 – *b*, 4 – *a*, 5 – *a*, 6 – *a*, 7 – *a*, 8 – *b*, 9 – *a*, 10 – *b*, 11 – *a*, 12 – *b*.

TV 7

3. Eesmärk: õppida emotikonide tähenduste väljendamist eesti keeles.

Vastused: 1 – *e*, 2 – *c*, 3 – *f*, 4 – *a*, 5 – *d*, 6 – *b*.

TV 8

4. Eesmärk: harjutada meili teel kirjavahetuse pidamist.

Võimaluse korral pidage kirjavahetust arvutiklassis. Õppija võiks pidada kirjavahetust korraga kolme inimesega. Kui teil pole võimalik eesti keele tundi arvutiklassis pidada, siis võite selle ülesande täita ka paberile kirjutatud kirju vahetades.

KUULAMINE JA RÄÄKIMINE 2

1. Eesmärk: häälestada õppijad järgmiste tekstide teemale.

b. Vastused: **e-post:** kirjalike sõnumite saatmine interneti kaudu ühest arvutist teise. Maailma esimene e-posti sõnum saadeti 1971. **a;** **internetiühendus:** arvuti ühendus internetiga; **server:** ühiskasutusega teenindusarvuti või arvutiprogramm arvutivõrgus; **rämpspost:** interneti teel edasi saadetav soovimatu post; **parool:** salasõna, mida kasutatakse sissepääsuks mingisse süsteemi.

2. Eesmärk: õppida kuulama autentset suhtlusportaali tutvustavat teksti.

Vastused: 1 – Kuidas saan kasutada suhtlus.ee teenust? 5 – Miks minu nime muudeti? Minu nimi on Kärt Õueäär, aga e-posti aadressis on see Kart Oueaar? 7 – Miks mulle saadetud kirjad enam kohale ei jõua? 2 – Kuidas saan oma parooli muuta?

3. Eesmärk: õppida kuulamistekstist infot leidma.

Vastused: 1 – a, 2 – a, 3 – b, 4 – b, 5 – b, 6 – a, 7 – a, 8 – a.

4. Eesmärk: arendada õppijate arutlusoskust.

5. Eesmärk: õppida tegema rühmatööd, välja mõtlema ja esitlema uudset ideed.

LUGEMINE JA RÄÄKIMINE 2

1. Eesmärk: häälestada õppijad järgmisele teemale.

Vastused: 1 – suur W-täht tähistab programmi Word, 2 – kompass on Windowsi meediafailide taasesituseks, 3 – luup tähistab otsimist (oma dokumentidest või internetist mingi info leidmist), 4 – kujukesed tähistavad lühisõnumite vahetamise võimalust online'is, 5 – printer tähendab trükkimist, 6 – naeratav nägu tähistab võimalust lisada tekstile emotikone (emotsioone väljendavaid märgikesi), 7 – X tähistab programmi Excel.

2. Eesmärk: õppida lugema arvutialast terminoloogiat sisaldavat teksti.

b. Vastused: 1 – h, 2 – j, 3 – k, 4 – a, 5 – g, 6 – c, 7 – i, 8 – d, 9 – e, 10 – b, 11 – f.

TV 6, 9, 10

Vajaduse korral vaadake ka grammatikalisasid ja õpiku grammatikateemasid osas GRAMMATIKA 1.

3. Eesmärk: arendada rääkimisladusust, õppida arvutialaste probleemide kohta nõu küsima ja andma.

4. Eesmärk: õppida lugema autentset teksti ja ühendama lausete osi.

b. Vastused: 1 – h, 2 – j, 3 – g, 4 – f, 5 – a, 6 – c, 7 – d, 8 – e, 9 – i, 10 – b.

5. Eesmärk: õppida küsimustikku koostama, kaaslasid küsitlema ja tulemustest kokkuvõtet tegema.

KIRJUTAMINE 2

1. Eesmärk: häälestada õppijad järgmisele teemale.

Võrgupeost räägitakse ülesande 2 tekstis.

2. Eesmärk: tutvuda autentse artikliga.

3. Eesmärk: õppida tundma artikli struktuuri.

a. Vastused: **Sissejuhatus** – Neljapäeva pärastlõunal saabus Kadrina kooli ette noormees, süles arvuti, kõrval monitori tassivõber. See oli esimene osaleja arvutisõprade aasta tippsündmusel – suurel võrgupeol. **Konkreetsed ürituse kirjeldus** – Üritusele võttis iga osaleja kaasa oma arvuti, kohapeal ühendati need omavahel võrguks.

Sellises võrgus sai mängida reaalsete inimeste vastu. Hasarti suurendas ka see, et enamik mängu olid võistlused üksteise vastu. See oli palju põnevam kui kodus üksi mängimine. Kõige populaarsemad olid seekord võitlusmängud, rallisõit ja erinevad strateegiamängud. Kokku osales võrgupeol 45 inimest, mis on väikese koha kohta küllalt palju. Kõige kangemad mängurid pidasid ilma magamata vastu järgmise hommikuni. Teised käisid kodus puhkamas. Mõned noored magasid kohapeal paar tundi ja jätkasid ärgates kohe mängu. Kõik osalejad jäid ülirahule ja ootavad juba pikisilmi järgmise aasta üritust. **Taustainfo** – Viimastel aastatel on võrgupeod populaarseks saanud kogu Eestis. Seni suurim selline üritus toimus möödunud aastal Tallinna lauluväljakul ja seal oli üle poole tuhande osaleja. Kadriinas tekkis arvutipeo korraldamise idee just sellel suurel peol käinud noortel. **Lõpetus** – Lisainfot võrgupidude kohta saab internetiaadressilt www.lanparty.ee

b. Vastused: 1 – rekordarv, 2 – ei ole.

4. Eesmärk: õppida kirjutama lühiartiklit.

5. Eesmärk: õppida hindama teiste kirjutatud artikleid.

GRAMMATIKA 2

1. Eesmärk: õppida muutma ja kasutama ruut-tüüpi sõnu.

a. Vastused: riiki, riigi, riiki, riigid, riikide, riike; tüüp, tüübi, tüüpi, tüübid, tüüpide, tüüpe.

b. Vastused: 1 – ruute, 2 – ruutu, 3 – ruutudele, 4 – ruudule, 5 – ruutude, 6 – ruudu, 7 – ruuduga, 8 – ruutude.

2. Eesmärk: õppida muutma ja kasutama leht-tüüpi sõnu.

a. Vastused: koht, koha, kohta, kohad, kohtade, kohti; kask, kase, kaske, kased, kaskede, kaski.

b. Vastused: 1 – lehte, 2 – lehti, 3 – lehel, 4 – lehtedel, 5 – lehelt, 6 – lehtedelt.

3. Eesmärk: õppida muutma ja kasutama ärkama-, saatma-, jätma-, andma- ja lugema-tüüpi sõnu.

Vastused: **I** – märkama, märgata, märkan, märgatakse; **II** – veetma, veeta, veedan, veedetakse; **III** – võtma, võtta, võtan, võetakse; **IV** – tundma, tunda, tunnen, tuntakse, **V** – siduma, siduda, seon, seotakse.

4. Eesmärk: õppida kasutama sõnu muu ja mujal eri vorme.

Vastused: 1 – muu, 2 – muud, 3 – muu, 4 – muude, 5 – muud, 6 – muid, 7 – mujal, 8 – mujale.

5. Õppida kasutama sõna kõik tema kahes tähenduses.

Vastused: 1 – kõik, 2 – kõik, 3 – kõige, 4 – kõigi, 5 – kõike, 6 – kõiki, 7 – kõigest, 8 – kõikidest / kõigist, 9 – kõigega, 10 – kõikide / kõigi.

TÖÖVIHIKU HARJUTUSTE VASTUSED

1.

TEKST 24

1. **rida:** 16; 15; valge-toonekurg; must-toonekurg; 2. **rida:** –; 3. **rida:** kahe, kaheksa; Lõuna-Etioopias; Põhja-Etioopias; 4. **rida:** –; 5. **rida:** 5800; 5200; 6. **rida:** Eesti; rahvusvahelises; maailma; Euroopa; 7. **rida:** –.

TEKST 25

1. **rida:** marjul, seenel; 2. **rida:** 2, 20; 25, 2,5; 3. **rida:** –; 4. **rida:** linnuse, põõsaste; Klea, Eero; 5. **rida:** –; 6. **rida:** –; 7. **rida:** ei ole metsas varem nähtud, on varemgi nähtud; 8. **rida:** –.

TEKST 26

1. rida: 22, 12; **2. rida:** neljateist, nelja; **3. rida:** –; **4. rida:** praetud, keedetud; **5. rida:** lillepeenraid, köögiviljapeenraid; **6. rida:** –; **7. rida:** –; **8. rida:** juttu, süüa.

TEKST 27

1. rida: Vilniusest, Riiast; **2. rida:** Rækoja platsil, Kadrioru lossis; **3. rida:** ajalõomuuseumi, kunstimuuseumi Kumu; **4. rida:** –; **5. rida:** etendus, vabaõhukontsert; **6. rida:** õhtul, lõuna ajal; teist korda, esmakordselt; **7. rida:** –.

TEKST 28

1. rida: Lääne-Virumaal, Ida-Virumaal; **2. rida:** geograafiatunnis, kodanikuõpetuse tunnis; **3. rida:** Lääne-Virumaa, Ida-Virumaa; **4. rida:** –; **5. rida:** Lääne-Virumaal, Ida-Virumaal; 40, 14; **6. rida:** –; **7. rida:** –; **8. rida:** –; **9. rida:** mõnedele, arvukatele.

2. Võimalikud vastused: 1 – 25 / 26; 2 – 28; 3 – 25 / 26 / 28; 4 – 25; 5 – 24 / 25; 6 – 27; 7 – 27 / 28; 8 – 28; 9 – 24; 10 – 24 / 27; 11 – 26 / 27; 12 – 25.

3. 1 – eesmärk, 2 – linnus, 3 – külastama, 4 – toonekurg, 5 – ajateenija, 6 – kuju, 7 – kuninganna, 8 – kodakondsus, 9 – vahipataljon, 10 – osalema, 11 – tutvustama.

5. 1 – kiiremini, 2 – kõvemini, 3 – halvemini, 4 – originaalsemalt, 5 – selgemalt, 6 – paremini, 7 – vaiksemalt, 8 – aeglasemalt, 9 – vabamalt.

6. 1 – A, 2 – A, 3 – B, 4 – B, 5 – B, 6 – B, 7 – A, 8 – B, 9 – A, 10 – A.

7. 1 – manuses, 2 – suurte tähtedega, 3 – lühendite, 4 – slängi, 5 – tühik, 6 – emotikone, 7 – pealkirjas, 8 – Ametlikule, 9 – viisakusväljendi, 10 – jooksul, 11 – kustuta, 12 – kontrolli.

8. 1:((2:-(või :(3 :-/ 4 :-) või :) 5 :-D 6 ;-) või ;)

9. a – Rämpspost, b – kahjusta, c – manust, d – nakatab, e – edasi saata, f – petised, g – kahtlused, h – kaitsmiseks, i – laadige alla, j – varukoopiad.

10. 1 – rikkuma, 2 – nakatama, 3 – teel, 4 – teenus, 5 – rämpspost, 6 – tõenäoline, 7 – segadus, 8 – täpitäht, 9 – salvestama, 10 – vajutama, 11 – arvuti, 12 – b, 13 – moonutama, 14 – maht, 15 – aadress, 16 – sisestama, 17 – käsitlema, 18 – mälu, 19 – külastama.

ROLLIKAARDID JA TÖÖLEHED

ROLLIKAART 1

Oled klient, kes läheb ametniku juurde uut dokumenti vormistama.

- ◆ Mõttele välja
  - mis dokumenti sul vaja on;
  - kas vajad esmakordset või korduvat dokumenti (sinu vana dokument ei kehti enam, on kadunud või rikutud);
  - mis on sinu nimi ja muud isikuandmed.
- ◆ Vestle ametnikuga.
- ◆ Selgita oma soovi.
- ◆ Vasta ametniku küsimustele.
- ◆ Kui ametnik küsib fotot, ütle, et sul on foto mõõdus 4 korda 4 cm, Foto meeldib sulle väga, sest on tehtud sinu sünnipäeval ja sa näed sellel väga rõõmus välja.
- ◆ Küsi kindlasti, millal ja kust sa dokumendi kätte saad.

ROLLIKAART 2

Oled ametnik, kes vormistab klientidele isikut tõendavaid dokumente. Sinu juurde tuleb klient.

- ◆ Kuula tema soov ära.
- ◆ Küsi, kas ta soovib esmakordset või korduvat dokumenti.
- ◆ Ütle, et täidad tema kohta ankeedi.
- ◆ Esita talle küsimused järgmiste faktide kohta:
  - perekonnanimi,
  - eesnimi,
  - sünniaeg,
  - sünnikoht,
  - perekonnaseis,
  - elukoht,
  - haridus,
  - eriala,
  - töökoht,
  - amet.
- ◆ Küsi temalt riigilõivu tasumise tõendit ja fotot.
- ◆ Otsusta, kas kõik on korras.
- ◆ Ütle kliendile, mida ta veel peab tegema.
- ◆ Vasta kliendi küsimustele.

ROLLIKAART 3

Oled autojuht, kes on endale hiljuti ostnud uue auto, mis sulle väga meeldib (otsusta ise, mis auto see on). Sõidad selle autoga esimest korda üksi Tallinnast Narva. Tee ääres hääletab inimene, kelle sa auto peale võtad.

- ◆ Vestle kaassõitjaga, vasta tema küsimustele.
- ◆ Räägi ka ise oma autost, kiida seda (mõtle enne välja, mis on selle auto peamised plussid).
- ◆ Kui kaassõitja esitab sulle mingeid palveid, otsusta ise, kuidas neile reageerid.

ROLLIKAART 4

Hääletasid Tallinn – Narva maantee ääres. Üks ilus uus auto peatus ja võttis sind peale. Oled väga rõõmus ja hakkad kohe juhiga juttu ajama. Oled autodest väga huvitatud, kogud ka ise raha, et endale oma auto osta.

- ◆ Esita juhile tema auto kohta igasuguseid küsimusi (mõtle enne välja vähemalt viis asja, mis sind huvitavad, nt kui suur on bensiinikulu, mis on maksimumkiirus).
- ◆ Palu endale demonstreerida auto võimalusi (nt sõita kiiremini, panna muusika kõvasti mängima).
- ◆ Lõpuks palu luba ise rooli istuda ja proovida autot juhtida.

ROLLIKAART 5

Sõidad esimest korda lennukiga (Tallinnast Londonisse). Lennukis on väga kena stjuardess, kellega sa soovid juttu ajada. Tegelikult sa kardad ka pisut lennukiga sõita.

- ◆ Esita stjuardessile igasuguseid küsimusi (mõtle enne välja vähemalt viis küsimust, nt kui kaua me veel sõidame, kui kõrgel me praegu oleme).
- ◆ Esita stjuardessile igasuguseid palveid (mõtle enne välja vähemalt kolm palvet, nt palud tuua endale veel klaasi mahla, palud tuua värske ajalehe).

ROLLIKAART 6

Oled stjuardess. Lennuk sõidab Tallinnast Londonisse. Lennuk on reisijaid täis ja sul on palju tööd. Üks reisija kutsub sind pidevalt enda juurde. Reageerid tema küsimustele ja palvetele viisakalt, kuid sul ei ole võimalik ainult temaga vestelda.

ROLLIKAART 7

Sõidad esimest korda elus laevaga (otsusta ise, kust ja kuhu). Sa oled laeva sisenenud ja püüdnud leida oma kajutit, aga oled täiesti ära eksinud. Siis näed üht sümpaatset laevatöötajat möödumas.

- ◆ Pöördu tema poole ja küsi abi.
- ◆ Seejärel tuleb sulle pähe veel küsimusi, millele soovid vastust saada. Esita laevatöötajale ka need (mõttele need enne välja, nt kus on laevas võimalik süüa, kuidas saab laevas öhtul meelt lahutada).

ROLLIKAART 8

Oled laevatöötaja. Sul on üsna kiire, sest pead minema oma tööd tegema. Ootamatult peatab sind üks sümpaatne reisija, kes palub abi.

- ◆ Peatu ja vasta tema küsimustele.
- ◆ Püüa lahkuda, aga ole ka viisakas (poole jutu pealt ei saa sa ära minna).

ROLLIKAART 9

Sul on igav ja sellepärast hakkad otsima huvitavaid klubisid, mis pakuvad mõnusaid trenne või põnevaid üritusi. Leidsid viis kohta, mis sulle huvi pakuvad: ratsatalu, spordiklubi, tantsumklubi, seikluspark ja seiklusmatkade klubi. Helistad nendesse kohtadesse, et küsida täpsemat infot seal pakutava kohta.

- ◆ Küsi infot järgmiste faktide kohta:
  - tegevused või üritused, mida nad pakuvad;
  - toimumise aeg;
  - treener või saatja;
  - toimumise koht;
  - mis on vaja kaasa võtta;
  - hind;
  - muu, mis sind huvitab (mõttele see ise välja).
- ◆ Vali koht, kuhu tahaksid minna.

ROLLIKAART 10

Töötad administraatorina klubis, kus toimuvad erinevad tantsutreeningud. Sulle helistavad kliendid, kes esitavad küsimusi teie klubis pakutava kohta.

- ♦ Vasta kliendi küsimustele, lähtu järgmisest infost. Kui küsitakse midagi, mille kohta info puudub, siis mõtle vastus ise välja. Tee oma klubile reklaami.

Info klubi kohta:

- ♦ Õpetate järgmisi tantse: aeglane valss, viini valss, samba, rumba, fokstrott ja tšatša.
- ♦ Treenerid on Eesti parimad võistlustantsijad.
- ♦ Õppetöö kestab septembrist maini (kaks korda nädalas).
- ♦ Soovi korral on võimalik võtta ka individuaaltunde.
- ♦ Õppemaks 300 krooni kuus tuleb tasuda iga kuu pangaülekandega.
- ♦ Individuaaltunni tasu makstakse kohapeal treeneri kätte.
- ♦ Uutele huvilistele esimene tund tasuta.

ROLLIKAART 11

Töötad administraatorina seikluspargis.

Sulle helistavad kliendid, kes esitavad küsimusi teie firmas pakutava kohta.

- ♦ Vasta kliendi küsimustele, lähtu järgmisest infost. Kui küsitakse midagi, mille kohta info puudub, siis mõtle vastus ise välja. Tee oma firmale reklaami.

Info seikluspargi kohta:

- ♦ Teie pargis on võimalik läbida eri raskusega seiklusradasid, mis asuvad õhus. Teil on viis eri raskusega rada, kokku 64 atraktsiooniga.
- ♦ Alguses läbitakse instruktori juhendamisel harjutusrada.
- ♦ Rajad on turvalised ja instruktorid on kogenud. Inimene kannab rajal julgestusvööd. Kui ta kukub, jääb ta trossi otsa rippuma ja saab kergesti rajale tagasi astuda.
- ♦ Jalas ei tohiks olla lahtise kannaga jalanõusid, sest need võivad jalast ära kukkuda.
- ♦ Radade kogupikkus on 700 meetrit ja selle läbimiseks kulub umbes 1,5 kuni 2,5 tundi.

Asukoht: Nõmme, Külmallika 15a.

Kohale saab bussidega 23 ja 23A, Trummi peatus.

Park on avatud iga päev 10.00–19.00.

Hinnad: täiskasvanu 260 krooni ja alla 18-aastane noor 200 krooni. Soodusajal E–R 10.00–15.00 täiskasvanu 200 krooni ja alla 18-aastane noor 150 krooni.

Gruppidele soodustus –10%.

ROLLIKAART 12

Töötad administraatorina spordiklubis.

Sulle helistavad kliendid, kes esitavad küsimusi teie firmas pakutava kohta.

- ◆ Vasta kliendi küsimustele, lähtu järgmisest infost. Kui küsitakse midagi, mille kohta info puudub, siis mõtle vastus ise välja. Tee oma firmale reklaami.

Info klubi kohta:

- ◆ Teil toimuvad spinningutreeningud. See on väga tõhus trenn, mis toimub trenadžööratastel grupitreeninguna. Trenn toimub muusika saatel ja sobib kõigile.
- ◆ Teid juhendab kogenud ja tore treener.
- ◆ Trenniriided ei tohiks olla väga laiad ja jalas peaks olema kõva tallaga jalatsid.
- ◆ Samas trennis võivad koos treenida algajad ja edasijõudnud, sest igaüks saab rattal sobiva raskuse valida.
- ◆ Hind: tasumine ainult sularahas. Kuutasu: 700 krooni, võite käia teile sobival ajal. Üks kord: 100 krooni. Õpilastele ja üliõpilastele soodustus 10%. Klubi püsiklientidele soodustus 10%. Noorte eripakkumine: kui käid kindlas rühmas kindlal kellaajal kolm korda nädalas, siis hind 350 krooni kuu. Esimene kord tasuta.

ROLLIKAART 13

Töötad administraatorina firmas, mis korraldab seiklusmatku.

Sulle helistavad kliendid, kes esitavad küsimusi teie firmas pakutava kohta.

- ◆ Vasta kliendi küsimustele, lähtu järgmisest infost. Kui küsitakse midagi, mille kohta info puudub, siis mõtle vastus ise välja. Tee oma firmale reklaami.

Info matkade kohta:

- ◆ Matkad toimuvad Soodla veehoidljal ja merel (Lääne-Eestis ja Põhja-Eestis).
- ◆ Aeg tuleb varem broneerida, täpne kogunemiskoht teatatakse üks päev enne matka (see sõltub sellest, kus on kõige parem jää).
- ◆ Matka juhendavad kogenud ja toredad instruktorid.
- ◆ Matk kestab umbes neli tundi ja sobib kõigile keskmises füüsilises vormis olevatele inimestele.
- ◆ Selga panna mitmekihiline riietus, soe müts ja soojad kindad, kaasa spordiprillid. Jalga panna mugavad saapad. Kaasa võtta täiskomplekt varuriideid, külmakaitsekreem. Mereuisud ja kepid antakse firma poolt.
- ◆ Hind: 400 krooni inimene.

ROLLIKAART 14

Töötad administraatorina ratsatalus.

Sulle helistavad kliendid, kes esitavad küsimusi teie firmas pakutava kohta.

Kui küsitakse midagi, mille kohta info puudub, siis mõtle vastus ise välja. Tee oma firmale reklaami.

Info ratsatalu kohta:

- ◆ Asukoht: Aegviidu lähedal (umbes 65 km Tallinnast), järvede ja metsade, soode ja rabade piirkonnas.
- ◆ Pakume võimalust tulla üksi, sõpradega või perega ratsutama, veeta mõned tunnid või nädalalõpp looduses.
- ◆ Meil saab õppida ratsutama, teha lühemaid ratsamatku kaunis männimetsas, võtta osa kogu päeva kestvast matkast.
- ◆ Lisaks on võimalik ujuda, rattaga sõita, batuudil hüpata, kummipaadiga sõita.
- ◆ Hinnad: ratsutamine treeningplatsil 100 krooni tund, ühetunnine ratsamatk 200 krooni, kahetunnine ratsamatk 400 krooni, kolmetunnine ratsamatk 600 krooni, ühepäevane matk 1000 krooni.
- ◆ Lisategevused hinna sees.
- ◆ Eripakkumine kooliõpilastele; paaripäevane laager, kus saab õppida ratsutama, hobuseid hooldama, ujuda, matkata, paadiga sõita, lõkkeõhtuid ja piknikke pidada; hind (ilma toiduta) 900 krooni.

TÖÖLEHT 15

Moodusta küsimused täisminevikus ja esita need kaaslasele.

Kas sa oled kunagi kolinud?

1. kolima
2. välismaal käima
3. ratsutama
4. langevarjuga hüppama
5. sushit sööma
6. endale midagi õmblema
7. püstolist tulistama
8. talvel telgis magama
9. laval esinema
10. korteriremonti tegema

TÖÖLEHT 16

Moodusta küsimused täisminevikus ja esita need kaaslasele.

Kas sa oled kunagi laagris käinud?

1. laagris käima
2. Saaremaal käima
3. mootorrattaga sõitma
4. *benji*-hüpet tegema
5. austreid sööma
6. endale midagi kuduma
7. püssist tulistama
8. mägedes matkama
9. auhinda võitma
10. autot remontima

ROLLIKAART 17

Oled inimene, kellel seisab ees tähtis sündmus (vali ise, kas see on tööintervjuu, mingi eksam või midagi muud sellist). Sulle teeb muret, et sa ei ole heas vormis (vali ise, kas oled närvis, väsinud, unine, sulle ei jää midagi meelde vms). Lähed arsti juurde nõu küsima.

- ◆ Selgita arstile oma probleemi.
- ◆ Räägi, milliseid vahendeid oled juba proovinud ja kuidas need on mõjunud (mõttele see enne välja).
- ◆ Küsi, mida peaksid tegema.
- ◆ Kuula arsti soovitusi ja esita täpsustavaid küsimusi.
- ◆ Otsusta, mis vahendit proovid.

ROLLIKAART 18

Oled arst, kelle poole pöördub inimene oma murega.

- ◆ Kuula kaebused ära.
- ◆ Esita täpsustavaid küsimusi.
- ◆ Küsi kindlasti, mida inimene siiani on probleemi lahendamiseks teinud.
- ◆ Anna inimesele soovitusi, mida teha ja mida mitte teha.

ROLLIKAART 19

Soovid hakata õppima mingit uut keelt. Oled huvitatud erisugustest keeleõppemeetoditest.

Külasta keelefirmasid ja tutvu seal pakutavaga.

Esita küsimusi järgmiste punktide kohta:

- õpetatavad keeled,
- kursuse pikkus,
- õpperühma suurus,
- õpetaja,
- õppematerjalid,
- tasemed,
- õppemeetodid,
- kursuse toimumise koht,
- eksam,
- muu sind huvitav.

Vali firma, mis sulle kõige rohkem meeldis.

ROLLIKAART 20

Oled keelefirma sekretär. Sinu juures käivad kliendid, kes esitavad küsimusi teie firmas pakutava kohta.

Mõtle välja info järgmiste punktide kohta:

- õpetatavad keeled,
- kursuse pikkus,
- õpperühma suurus,
- õpetaja,
- õppematerjalid,
- tasemed,
- õppemeetodid,
- kursuse toimumise koht,
- eksam,
- muu huvitav.

Vasta klientide küsimustele. Tee oma firmale reklaami.

ROLLIKAART 21

Oled haridusministeeriumi ametnik.

Haridusministeeriumil on plaanis sulgeda järgmisel aastal Eestis üks kutsekool. Konkreetse otsuse tegemiseks külastavad haridusministeeriumi ametnikud koole ja vestlevad koolijuhtide, õpetajate, meistrite ja õpilastega. Lähed kutsekooli ja vestled õpilastega.

Mõttele enne välja, mida soovid küsida järgmiste punktide osas:

- õpitavad ained,
- õppematerjalid,
- praktika,
- õpetajad ja meistrid,
- muu.

Lõpuks teed teatavaks oma otsuse.

ROLLIKAART 22

Oled oma kutsekooli õpilane.

Haridusministeeriumil on plaanis sulgeda järgmisel aastal Eestis üks kutsekool, mis valmistab ette sama eriala spetsialiste kui teie kool. Haridusministeeriumi ametnikud külastavad koole ja vestlevad nii koolijuhtide, õpetajate, meistrite kui õpilastega. Teie kooli tuleb haridusministeeriumi ametnik ja vestleb teiega.

Vastake ametniku küsimustele. Ärge unustage, et teie vastustest sõltub kooli edasine saatus.

Mõelge enne välja, mis teile teie koolis väga meeldib ja mida tahaksite muuta järgmiste punktide osas:

- õpitavad ained,
- õppematerjalid,
- praktika,
- õpetajad ja meistrid,
- muu.

ROLLIKAART 23

Soovid minna reisile mõnda Eesti huvitavasse kohta. Oled saanud mõnede kohtade telefoninumbrid.

- ◆ Helista nendesse kohtadesse.
- ◆ Küsi järgmist infot:
  - mis koht see on;
  - mille poolest on see huvitav koht;
  - mida seal saab vaadata ja teha;
  - kus see koht asub ja kuidas sinna pääseb;
  - millal on koht avatud;
  - kuidas on seal võimalik süüa;
  - kuidas on seal võimalik ööbida;
  - kui palju selle koha külastus maksab;
  - muu sind huvitav.
- ◆ Vali üks koht, kuhu sooviksid sõita.

ROLLIKAART 24

Töötad sekretärina Leigo talus. Sulle helistavad kliendid ja küsivad infot teie firmas pakutava kohta.

- ◆ Vasta kliendi küsimustele, lähtu seejuures järgnevast infost.
- ◆ Kui küsitakse midagi, mille kohta info puudub, mõtle vastused ise välja.
- ◆ Tee oma firmale reklaami.

Info firma kohta:

Leigo talu asub looduskaunis kohas, kus on palju tehisjärvi. Kontserdid toimuvad järve ääres ja järvel. Kontserdid lõpevad lõkete süütamise ja ilutulestikuga.

Asukoht: Kohale saab autoga ja Tartu – Otepää liinibussidega (väljuda Lutike peatuses, kust Leigole on 1 km). Bussipeatustes on Leigole juhatavad teeviidad. Kuna pärast etendust on aeg hiline ning bussid enam ei sõida, siis on võimalik Leigo kaunil maastikul telkida.

Lähemal ajal toimuvad kontserdid:

- Ansambel No-Big-Silence ja Tiit Kikas „Suurte sõjamasinate muusika“
- Tango öö (tantsivad kuulsad argentiina ja eesti tantsijad)
- Ansambel Svetilen (vanavene rändurmuusikat laulev ja vanadel vene pillidel mängiv ansambel)
- Eesti leviklassika (Liisi Koikson, Chalice ja sümfooniaorkester, rokkbänd, solistid Nele-Liis Vaiksoo, Hedvig Hanson, Jassi Zahharov jt).

Korraldajatel on õigus teha kontserdikavas muudatusi.

Hinnad:

- ühe päeva pilet eelmüügist 300 krooni, kohapealt ostes 400 krooni
- kahe päeva pilet 450 krooni, kohapealt ostes 600 krooni, telkimine tasuta

Soodustused: ühe päeva pilet pensionärile, invaliidile, sõdurile, üliõpilasele ja õpilasele 200 krooni. Pileti ostmisel esitada vastav tõend. Kuni 10-aastastele lastele tasuta.

ROLLIKAART 25

Töötad sekretärina Metsavenna talus. Sulle helistavad kliendid ja küsivad infot teie firmas pakutava kohta.

- ◆ Vasta kliendi küsimustele, lähtu seejuures järgnevast infost.
- ◆ Kui küsitakse midagi, mille kohta info puudub, mõtle vastused ise välja.
- ◆ Tee oma firmale reklaami.

Info firma kohta:

Metsavenna talu pakub ekstreemturismi.

Asukoht: poolteist km enne Eesti-Läti piiripunkti Vastse-Roosa külas.

Pakute:

- Metsavenna retk (grupis 1–35 inimest) 2000 krooni, iga järgnev inimene 60 krooni. (Giid tutvustab metsavendade elu ja ajalugu, vaadatakse originaalpunkrit, süüakse metsavenna einet: koorega keedetud kartul, või, sool, morss.)
- Öö veetmine punkris (koos hommiku- ja õhtueine ning saunaga), grupis 1–20 inimest 8000 krooni, iga järgnev inimene 400 krooni. Punkris on narid, pisike laud, pisike raudahi, küttepuid. Punkrisse sisenetakse redeli abil.
- Ööpidu (õhtueine, hommikueine, saun, pidu), grupis 1–20 inimest, iga järgnev inimene 500 krooni. Musitseerivad peremees kitarril ja lõõtsamees. Ühislaulud ja tantsud. Stiilsed söögid ja joogid (kartulitangupuder, heeringas, hapukurk, sink, leib, sai, morss, kook, kringel).

ROLLIKAART 26

Töötad sekretärina Soomaa matkakeskuses. Sulle helistavad kliendid ja küsivad infot teie firmas pakutava kohta.

- ◆ Vasta kliendi küsimustele, lähtu seejuures järgnevast infost.
- ◆ Kui küsitakse midagi, mille kohta info puudub, mõtle vastused ise välja.
- ◆ Tee oma firmale reklaami.

Info firma kohta:

Asukoht: keskus asub Tõramaal.

Korraldate erinevaid matku Soomaa looduskaitsealal.

1. Seenematkad – toimuvad sügiseti. Üks matk kestab umbes viis tundi. Kõigepealt ollakse kolm tundi metsas ja seejärel kaks tundi talu köögis, kus määratakse seened ja tehakse ning süüakse seenerooga.

Hind: grupile (6 inimest) 2500 krooni, iga järgmine inimene 200 krooni.

Kaasa võtta: vihmakindel riietus, kummikud, nuga ja väike seenekorv.

2. Kanuumatkad – koos giidiga või omapead, kestus: pool päeva kuni neli päeva, võite tulla üksi või seltskonnaga, võimalikud ka öised kanuumatkad ja öhtused kopra-safarid.

Giidiga matk kestab 3–6 tundi. Hinna sees on ka kerge söök (tee ja pirukad) looduses ning soovi korral väike rabamatk.

Hinnad: grupp (7 inimest või rohkem) 400 krooni inimene.

Minimaalne hind 2400 krooni.

Võimalik tellida ka tugevamat sööki ja öömaja.

Sauna tellimise võimalus (suitsusaun, soome saun, vene saun).

ROLLIKAART 27

Töötad sekretärina Palmse mõisa külastuskeskuses. Sulle helistavad kliendid ja küsivad infot teie firmas pakutava kohta.

- ♦ Vasta kliendi küsimustele, lähtu seejuures järgnevast infost.
- ♦ Kui küsitakse midagi, mille kohta info puudub, mõtle vastused ise välja.
- ♦ Tee oma firmale reklaami.

Info firma kohta:

Muuseum on avatud 1. maist 30. septembrini: iga päev 10.00–19.00 ja 1. oktoobrist 30. aprillini: K–P 10.00–18.00. Muul ajal ainult ettetellimisel.

Muuseumi külastuse hinnad:

täiskasvanud – 50 krooni, õpilased ja üliõpilased – 25 krooni, perepilet – 100 krooni.

Mõisa territooriumil asuvad: härrastemaja, sepikoda, veinikelder, töölistemaja, tall, kavaleridemaja (noorte ajaveetmiskoht), palmimaja (siin kasvatati varem virsikuid, aprikoose, ananasse, praegu kasvatatakse siin viinamarju ja lilli), viinaköök (siin tehti varem viina, praegu on siin hotell ja restoran), supelmaja (ulatub osaliselt tiigi kohale, praegu on siin kohvik).

Üritused:

- ♦ 5.–9. november – Mardipäev talurahva juures (maskeerime kõik koos ühed tõelised mardiisa ja -ema ning mardilooma, õpime mardilaule ja käime mardisandiks).
Kestus: 2 tundi. Hind: 20 krooni inimene.
- ♦ 3.–20. detsember – Jõulud (teeme ettevalmistusi lähenevateks pühadeks, meisterdame erinevaid jõulukaunistusi, mängime jõu- ja osavusmänge, maitseme traditsioonilisi jõulutoite).
Kestus: 2 tundi. Hind: 30 krooni inimene.
- ♦ 21.–25. aprill – Jüripäev (tutvume jüripäeva kommetega, teeme lõket, sööme karjapoisi toitu). Kestus: 2 tundi. Hind: 30 krooni inimene.

ROLIKAART 28

Töötad sekretärina Raja talus. Sulle helistavad kliendid ja küsivad infot teie firmas pakutava kohta.

- ◆ Vasta kliendi küsimustele, lähtu seejuures järgnevast infost.
- ◆ Kui küsitakse midagi, mille kohta info puudub, mõtle vastused ise välja.
- ◆ Tee oma firmale reklaami.

Info firma kohta:

Miniloomatalu (miniponid, miniveised, minisead, kääbuslambad, kääbuskitsed, küülikud, kääbuskanad, paabulinnud).

Asukoht: Pärnumaa, Saarde vald.

Külastajate ja loomade turvalisuse huvides talu territooriumil liikumine ainult giidi juhtimisel!!!

Hinnad:

täiskasvanu	60.– kr.
pensionär	50.– kr.
üliõpilane	50.– kr.
laps	40.– kr.
peredel laps alla 3 aasta	tasuta
fotografeerimine	50.– kr / kaamera
filmimine	50.– kr / kaamera

Külastushinnad gruppidele

täiskasvanu	40.– kr.
pensionär	30.– kr.
üliõpilane	30.– kr.
laps	25.– kr.

Grupihinnad kehtivad gruppidele suurusega vähemalt 20 inimest.

Grupiekskursioonid eelregistreerimise alusel.

Külastusajad

1. juuni – 31. august	iga päev 10.00–18.00
1. september – 31. mai	kindlaid külastusaegu ei ole, seetõttu palume huvilistel ekskursiooni aeg eelnevalt kokku leppida telefoni teel.

ROLLIKAART 29

Töötate pildil olevas kaupluses. Koostage nimekiri kaupadest, mida teie kaupluses müüakse (vähemalt 10 kaupa). Iga kauba juurde lisage seda iseloomustav info: nt suurused, värvitoonid, materjalid, hind (ei tohi ületada 1500 krooni) jms.

Teie juurde tulevad ostjad. Pakkuge aktiivselt oma kaupa, vastake ostjate küsimustele, tehke kaubale reklaami. Te peate püüdma võimalikult palju kaupu maha müüa.

ROLLIKAART 30

Oled sünnipäevaks saanud kinkekaarte kokku 5000 krooni väärtuses.

Käi kauplustes, uuri, mida seal pakutakse, esita täpsustavaid küsimusi.

Tee oma valikud. Sa pead püüdma sooritada oste kogu raha eest.

TÖÖLEHT 31

pastapliats kilekott mobiiltelefon	kell tõmblukk arvutihiir	rohud mängukaardid rula	fotoaparaat suusad šampoon	arvuti tekk kõrvaklapid
jalgratas tulemasin bikiinid	kõlarid teksased kleeplint	mälupulk tolmuimeja kõrvarõngad	CD-plaat mikrolaineahi kraadiklaas	pann lumelaud lips

TÖÖLEHT 32

Vajaminevad asjad:

- vana T-särk, mis sulle välimuse poolest enam eriti ei meeldi, aga istub nii hästi, et sa ei taha seda ära visata;
- käärid;
- nõöpnõelad;
- paber;
- värvipihusti;
- riidevärv.

Mida on vaja teha?

- välja lõikama, šabloon
- kinnitama, riie, nõöpnõelad
- pihustama, riidevärv, särk
- jätma, kuivama, üks päev
- selga panema, uus särk

ROLLIKAART 33

Töötad hädaabitelefoni dispetšerina. Sulle helistavad inimesed, kes teatavad juhtunud õnnetustest.

Esita küsimusi, püüa kogu vajalik info teada saada.

Otsusta, kas päästjatel on vaja välja sõita.

ROLLIKAART 34

Näed pealt õnnetusjuhtumit (mõttele ise välja õnnetuse asjaolud: mis juhtus, kus juhtus, kes on osalised). Helista hädaabitelefonile ja teata juhtunust.

TÖÖLEHT 35

Loe seletuskiri läbi ja leia, miks see ei sobi politseile esitamiseks. Kirjuta tekst ümber, nii et see vastaks korrektse seletuskirja nõuetele.

Seletuskiri

Minu nimi on Siret Peterson ja ma olen 22-aastane. Olen lõpetanud kutsekooli õmblejana ning töötan praegu ühes rahvusvahelises firmas, kus õmmeldakse madratsikatteid. Mulle meeldib minu töö, sest see on üsna tasuv. Lisaks tööle õmblen tihti ka kodus: nii endale, perele kui sõpradele.

Nüüd aga tahan teile jutustada, missugune imelik lugu juhtus minuga möödunud nädalal. Oli nädalalõpp, täpsemalt pühapäev. Olin rahulikult kodus ja tegelesin kodutöödega. Järsku helises uksekell ja ukse taga oli kaks mulle täiesti võõrast inimest: noormees ja neiu. Nad nägid väga kenad ja korralikud välja ja ma tegin ukse lahti. Kohe äratas mu tähelepanu neiu väga ilus vaarikavärvi pluus ja kaunid ehted. Tal olid ka vapustavalt kenad tumepruunid poolpikad kergelt lokkis juuksed. Noormees oli samuti väga elegantne: pikka kasvu, sportlik, heledapäine ja samuti väga moodsalt riides. Niisiis, kui olin neid natuke aega vaikides vaadanud, küsisin, millega saan neid aidata. Noormees vabandas viisakalt, et mind pühapäeva õhtul segab, ja tutvustas, et nad on meie maja uued elanikud, kes kolisid teisele korrusele. Ütlesin, et pole neid varem näinud ja arvasin, et see on nii ilmselt sellepärast, et mina elan üheksandal korrusel. Seejärel hakkas rääkima neiu, kes samuti väga vabandas ja palus minult triikrauda laenuks. Ta ütles, et nad olid kolimise ajal vana triikraua ära visanud ja pole veel jõudnud uut osta. Ütlesin, et muidugi saan neid aidata. Olin endale just kuu aega tagasi ostnud uue väga hea triikraua, mis maksis 4300.– ja mida oli väga hea õmblemise ajal kasutada. Sellel õhtul mul ei olnud aga plaanis ise midagi triikida ja olin kohe nõus uusi naabreid aitama. Tõin triikraua ja andsin selle neiule, kes naeratas, tänas ja lubas triikraua poole tunni pärast tagasi tuua. Seejärel paar lahkus ja mina läksin tuppa tagasi. Siis tuli mulle küll meelde, et ma ei küsinud, mis on nende nimed ja mis korteris nad täpselt elavad. Ma ei hakanud aga eriti muretsema, sest nad tundusid tõesti usaldusväärsed. Kui kell oli juba üksteist õhtul, tuli mulle meelde, et triikrauda pole tagasi toodud. Mõtlesin, et küll nad toovad selle siis tagasi järgmisel päeval ja läksin magama. Järgmise päeva õhtul oli mul aga endal triikrauda vaja, aga seda polnud ikka tagasi toodud. Nüüd otsustasin ise laenajad üles otsida. Läksin teisele korrusele ja andsin ühe ukse taga kella. Ukse avas vanem naine. Küsisin, kas ta teab, millisesse korterisse kolisid hiljuti uued elanikud. Ta vaatas mind kahtlustavalt ja ütles, et siia pole viimase aasta jooksul ühtegi uut elanikku kolinud ja küsis, mis mind täpselt huvitab. Rääkisin talle oma loo ära ja tema ütles, et sama paar oli eelmisel õhtul ka temalt triikraua laenanud ega ole seda samuti tagastanud. Nüüd saime aru, et asi on imelik ja rääkisime veel paari majaanikuga. Selgus, et kõigilt neilt oli sama paar triikraua laenanud. Otsustasime pöörduda politseisse ja sellepärast ma nüüd seda kirja kirjutangi.